

Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ο.Κ. ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ.
ΣΤΑΘΜΟΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ.
ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ – ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:

Κ.ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ:

ΕΥΔΟΓΛΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ ΜΑΙΟΣ 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	<i>Σελίδα</i>
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	i
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	vi
<i>ΠΡΟΛΟΓΟΣ</i>	vii
ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ	viii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	ix

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

A. Η ΠΟΡΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ο.Κ. ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΣΤΑΘΜΟΙ	1
1.1. Η Ε.Ο.Κ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ	1
1.2. ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ (1946 – 1951)	5
1.3. Η ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΗΣ Ε.Κ.Α.Χ. (1951)	7
1.4. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ, ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ. ΚΑΙ ΤΗΣ Ε.Κ.Α.Ε. (1957)	11
1.5. Η ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΜΙΑ (1967)	14
1.6. Η ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ (1968)	15
A. Η ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ Ε.Κ.Α.Χ. ΚΑΙ ΤΗΣ Ε.Κ.Α.Ε.	15
B. Η ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.	16

1.7. ΟΙ ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (1973 – 1986)	18
1.8. Η ΠΡΩΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ (1973)	19
1.9. Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ (1981)	22
1.10. Η ΤΡΙΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ (1986)	23
1.11. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧ – ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (1992)	25
1. ΑΡΧΕΣ – ΓΕΝΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	26
2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ. ΝΕΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	29
3. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	32
4. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	33
1.12. Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ (1995)	35
1.13. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ (1997)	40
1.14. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ (2000)	42
1.15. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (1999 – 2002)	44
A. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	44
B. ΤΑ ΤΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ Ο.Ν.Ε.	46
1.16. Η ΠΕΜΠΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ (2003)	50
A. ΟΡΟΙ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ	52

Β.	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ	53
Γ.	ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΟΛΟΚΛΗ- ΡΩΣΗΣ	54
Δ.	Η ΝΕΑ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Β.	ΤΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ	57
•	Η ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1951-1968)	58
1.17.	ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΝΘΡΑΚΑ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ – ΜΕΛΗ	58
1.18.	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (Ε.Ο.Κ.) ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (Ε.Κ.Α.Ε.)	59
1.19.	ΚΟΙΝΗ ΑΓΟΡΑ – ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ	60
1.20.	ΘΕΣΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ – ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	62
1.21.	ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ Ε.Ο.Κ. ΜΕ ΤΡΙΤΟΥΣ	53
1.22.	ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	64
1.23.	Η ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ	68
•	Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1969-1992)	70
1.24.	ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ	70
1.25.	ΟΙ ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ 1973, 1981 ΚΑΙ 1986 ΩΣ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑ	72

1.26. ΝΕΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ, ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ)	74
Α. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	74
Β. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	75
Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	77
Δ. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	77
Ε. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	79
ΣΤ. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	79
1.27. ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	81
1.28. ΘΕΣΠΙΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ (ΕCΥ)	82
1.29. ΟΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	83
1.30. ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ (ΑΜΕΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΕΥΡΟΒΟΥΛΕΥΤΩΝ)	85
1.31. ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ – ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ Ε.Ο.Κ. – Α.Κ.Ε. (ΧΩΡΕΣ ΑΦΡΙΚΗΣ, ΚΑΡΑΪΒΙΚΗΣ, ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ)	86
1.32. ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ – ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧ	88
• Η ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1992 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ)	90
1.33. ΟΙ ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ (1995 – 2003)	90
1.34. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΩΣ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑ	92
1.35. ΖΩΝΗ ΕΥΡΩ	95

1.36. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (Ε.Κ.Τ.)	98
1.37. Η Ο.Ν.Ε. ΩΣ ΑΝΤΙΒΑΡΟ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	99
1.38. ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	101
1.39. ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	103

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Γ. ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	106
1.40. ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	106
1.41. ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΚΟΙΝΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	108
1.42. ΧΡΟΝΟΒΟΡΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	110
1.43. ΤΟ ΒΕΤΟ ΩΣ ΕΜΠΟΔΙΟ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	112
1.44. ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΛΠΟΥΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	113
1.45. ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	115
1.46. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ Η.Π.Α. ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	117
3.8. Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ: Η ΗΓΓΑ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ	118
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	120
<i>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</i>	126

***

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την υλοποίηση της εργασίας μου αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή μου κύριο Σπηλιόπουλο Οδυσσέα, για την καθοδήγηση και τις πληροφορίες που μου έδωσε όλο αυτό το διάστημα.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στόχος αυτής της πτυχιακής είναι η εξέταση μιας εμπειρίας μοναδικής στην ιστορία της ανθρωπότητας, της οικονομικής και πολιτικής ολοκλήρωσης διαφόρων εθνών. Καλύπτει σήμερα σχεδόν μισό αιώνα, μια περίοδο σύντομη στην ιστορία των εθνών, αλλά που δίνει ήδη μια εικόνα με προοπτική. Μοναδική είναι η εμπειρία αυτή λόγω του στόχου της: να θεμελιώσει μια όλο και πιο στενή σχέση μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών. Μοναδική είναι επίσης λόγω των θεσμών της, οι οποίοι δεν έχουν αντίστοιχους σε άλλους διεθνείς οργανισμούς. Μοναδική είναι τέλος, λόγω των επιτευγμάτων της.

Ποτέ στην ιστορία της ανθρωπότητας διάφορα έθνη συνεργάστηκαν μεταξύ τους τόσο έντονα, διαμόρφωσαν τόσες κοινές πολιτικές και προσέγγισαν, τόσο σύντομα, οικονομικές καταστάσεις και τρόπους ζωής τόσο διάφορους. Εκτός όμως από τα επιτεύγματα υπάρχουν και σημαντικές αδυναμίες, πολλά εμπόδια που τίθενται από κράτη – μέλη, ακανθώδη θέματα σε κεφάλαια που συνδέονται άμεσα με δημοσιονομικές διευθετήσεις καθώς και αντικρουόμενα συμφέροντα κρατών – μελών και υποψήφιων χωρών. Η ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όμως, υποδεικνύει ότι πάντα υπάρχουν περιθώρια για συμβιβαστικές λύσεις.

ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Α.Κ.Ε.	Χώρες Αφρικής Καραϊβικής Ειρηνικού
BENELUX	Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο
COREPER	Επιτροπή Μόνιμων Αντιπροσώπων
Δ.Ε.Κ.	Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Δ.Ν.Τ.	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ECU	Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.Τ.	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Ε.Ν.Ι.	Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ινστιτούτο
Ε.Ν.Σ.	Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα
Ε.Ο.Κ.	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Ε.Ο.Χ.	Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος
Ε.Σ.Κ.Τ.	Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών
Ε.Ζ.Ε.Σ.	Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών
Κ.Α.Π.	Κοινή Αγροτική Πολιτική
Κ.Ε.Π.Π.Α.	Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας
Ο.Ο.Σ.Α.	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
GATT	Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου
Ε.Κ.Α.Χ.	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα
Ε.Κ.Α.Ε.	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι ρίζες της προσπάθειας για τη δημιουργία μιας ενωμένης Ευρώπης βρίσκονται στο Μεσαίωνα όταν η Δυτική Ευρώπη ήταν ενωμένη υπό τον αυτοκράτορα Καρλομάγνο. Μετά τον θάνατό του υπήρξε μια περίοδος πέντε αιώνων κατά την οποία κυριαρχούσε η παπική εκκλησία που επηρέαζε την εποχή εκείνη, εποχή της Χριστιανοσύνης, όπως ονομάστηκε. Το 1453 με την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης οι λαοί άρχισαν να αφυπνίζονται και έγιναν οι πρώτες σκέψεις για τη συνεργασία των ευρωπαϊκών λαών. Ακολούθησε η περίοδος της Αναγέννησης, τότε που οι ιδέες για την ανάγκη μιας ένωσης της Ευρώπης ήταν εντονότερες για να διασφαλιστεί η ειρήνη μεταξύ των λαών.

Στις συνελεύσεις που ακολούθησαν οι πολιτικοί ηγέτες δεν κατάφεραν να συμβιβάσουν τις ιδέες αυτές σε μια πολιτική πραγματικότητα και η Ευρώπη βρέθηκε και πάλι διηρημένοι και οι λαοί αντιμέτωποι σε ένα νέο παγκόσμιο πόλεμο. Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ήταν και ο πιο καταστρεπτικός, και τότε οι λαοί της Ευρώπης άρχισαν να σκέφτονται βαθύτερα, με νέες ιδέες πιο φιλόδοξες για το μέλλον της Ευρώπης. Έτσι, η αρχή έγινε με την Τελωνειακή Ένωση Ολλανδίας, Βελγίου, Λουξεμβούργου, τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τον Οργανισμό Οικονομικής

Συνεργασίας και Ανάπτυξης και άλλους διεθνείς οργανισμούς που δημιουργήθηκαν με το τέλος του πολέμου.

Ακολούθησε η ίδρυση της Ε.Κ.Α.Χ. με σκοπό τη δημιουργία μιας Κοινής Αγοράς στους τομείς άνθρακα και χάλυβα με κοινά θεσμικά όργανα στα οποία μετέχουν ισότιμα η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Βέλγιο, η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο. Αργότερα, η ίδρυση της Ε.Ο.Κ. και της Ε.Κ.Α.Ε. αποτέλεσαν τον καταστατικό χάρτη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και παράλληλα δημιουργούνται τα στερεά θεμέλια για τη στενότερη πολιτική ένωση της Ευρώπης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ο.Κ. ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΣΤΑΘΜΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

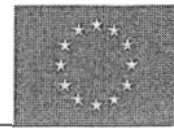
Α. Η ΠΟΡΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ο.Κ. ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΣΤΑΘΜΟΙ

Στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρονται οι κυριότεροι σταθμοί από την ίδρυση της Ε.Κ.Α.Χ., Ε.Ο.Κ. και Ε.Κ.Α.Ε. μέχρι και σήμερα. Οι σταθμοί αυτοί αποτέλεσαν ο καθένας ξεχωριστά, ορόσημο στην μετέπειτα πορεία της Ευρώπης καθώς και στην προσπάθεια για την ολοκλήρωσή της.

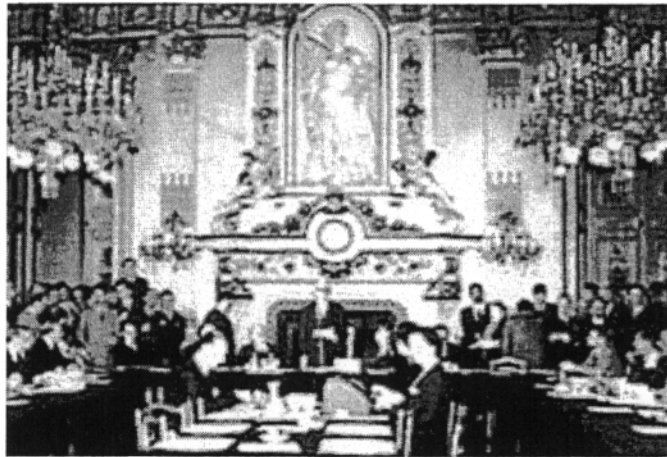
Οι πέντε διευρύνσεις, η συγχώνευση των τριών κοινοτήτων, η τελωνειακή ένωση καθώς και οι συνθήκες Μάαστριχ, Άμστερνταμ και Νίκαιας είναι από τους κυριότερους σταθμούς στην εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.1. Η Ε.Ο.Κ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Με τη διακήρυξη του 1950, ο Robert Schuman πρότεινε τη δημιουργία μιας Κοινής Αγοράς στους τομείς του άνθρακα και του χάλυβα. Η Γερμανία μαζί με τη Γαλλία και τις άλλες χώρες που θα το ήθελαν να εντάσσονταν από οικονομική και πολιτική άποψη σε μια Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (Ε.Κ.Α.Χ.). Πέραν της Ε.Κ.Α.Χ. ο Schuman έβλεπε τη δημιουργία μιας Κοινής Αγοράς για

όλα τα προϊόντα μέσα στην οποία θα συγκεντρώνονταν οι προϋποθέσεις μιας ταχείας οικονομικής ανάπτυξης που με τη συγχώνευση των οικονομικών συμφερόντων των ευρωπαϊκών χωρών θα κατέληξε σε μια πολιτική ολοκλήρωση με τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής ομοσπονδίας.

*Παρίσι, 9 Μαΐου 1950.
Η Διακήρυξη του Robert Schuman*

Η πρόσκληση του Schuman απευθυνόταν σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη αλλά μόνο η Γερμανία, η Ιταλία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, Η Γαλλία και η Ολλανδία απάντησαν θετικά. Επομένως μόνο έξι κράτη υπέγραψαν στο Παρίσι στις 18 Απριλίου 1951 τη συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (Ε.Κ.Α.Χ.). Μεταξύ της 1^{ης} και 3^{ης} Ιουλίου 1955 οι υπουργοί των έξι συσχεπτόμενοι στη Μεσσίνα της Ιταλίας εξέτασαν τη δυνατότητα δημιουργίας Κοινής Αγοράς για όλα τα προϊόντα καθώς και τη δημιουργία μιας ειδικής κοινότητας για την πυρηνική ενέργεια. Έτσι, μετά την έκθεση του υπουργού Εξωτερικών του Βελγίου Henri Spaak το 1956 οι υπουργοί Εξωτερικών αποφάσισαν στο λόγο του Καπιτωλίου της Ρώμης το 1957 να υπογράψουν τις συνθήκες της

Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ.) και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ε.Κ.Α.Ε.).

Το 1967 στη διάσκεψη κορυφής της Ρώμης οι αρχηγοί των έξι χωρών εκφράζουν την πρόθεσή τους να θέσουν σε ισχύ τη συνθήκη συγχώνευσης των οργάνων των τριών Κοινοτήτων. Στο εξής, οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες θα έχουν ενιαία επιτροπή και ενιαίο Συμβούλιο αλλά εξακολουθούν να δρουν σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν την κάθε μία από αυτές τις Κοινότητες.

Το 1968 αρχίζει να ισχύει η τελωνιακή ένωση. Οι ισχύοντες δασμοί στο ενδοκοινοτικό εμπόριο καταργούνται 18 μήνες μετά από ότι προβλεπόταν στη Συνθήκη της Ρώμης και θεσπίζεται το κοινό δασμολόγιο σε αντικατάσταση των εθνικών δασμολογίων στο εμπόριο με τα υπόλοιπα κράτη.

Στις 22 Ιανουαρίου 1972 υπογράφηκαν οι Συνθήκες ένταξης στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιρλανδίας και της Δανίας, ενώ τον Ιανουάριο του 1973 επικυρώθηκαν οι Συνθήκες από τα Ευρωπαϊκά Κοινοβούλια των χωρών αυτών και έγινε πραγματικότητα η πρώτη διεύρυνση. Η δεύτερη διεύρυνση έγινε μετά από αίτηση της Ελλάδας το 1975 και την ένταξή της τελικά τον Ιανουάριο του 1981, με επικύρωση της Συνθήκης προσχώρησης από το Εθνικό Κοινοβούλιο. Την 1^η Ιανουαρίου του 1986 έγινε η Τρίτη Διεύρυνση με την προσθήκη στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες της Ισπανίας και της Πορτογαλίας μετά από αίτηση που είχαν υποβάλλει το 1977.

Με την υπογραφή της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης τον Ιούνιο του 1987 οι Δώδεκα αποφάσισαν να ολοκληρώσουν την εσωτερική αγορά τους μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1992. Ένα χρόνο πριν από αυτή την ημερομηνία το Δεκέμβριο του 1991 αποφάσισαν στο Μάαστριχ της Ολλανδίας να αναπτύξουν μέσα στην ενιαία αγορά μια οικονομική

και νομισματική ένωση, μια συνεργασία για τις εσωτερικές και δικαστικές υποθέσεις και μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας μετατρέποντας έτσι την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα σε Ευρωπαϊκή Ένωση, με την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχ και την επικύρωσή της από τα εθνικά Κοινοβούλια των χωρών το 1992.

Η Ευρώπη των Δώδεκα έγινε η Ευρώπη των Δεκαπέντε, από την 1^η Ιανουαρίου 1995 με την ένταξη της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας. Αυτή ήταν η τέταρτη διεύρυνση.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνεδριάζει στο Άμστερνταμ στις 16 και 17 Ιουνίου 1997 και καταλήγει σε συναίνεση σχετικά με ένα σχέδιο συνθήκης. Εγκρίνει διάφορες προτάσεις που διευκολύνουν την ευχερή μετάβαση στην τρίτη φάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, και εξέδωσε ψήφισμα στο οποίο διατυπώνονται οι δεσμεύσεις των κρατών – μελών της Επιτροπής και του Συμβουλίου ως προς την υλοποίηση του «Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης».

Το τρίτο στάδιο της Ο.Ν.Ε. αρχίζει την 1^η Ιανουαρίου 1999 με τον αμετάκλητο καθορισμό των ισοτιμιών μεταξύ των νομισμάτων των συμμετεχουσών χωρών μεταξύ τους και με το ευρώ. Από το 1999 έως την 1^η Ιανουαρίου 2002 ισχύει η μεταβατική περίοδος στην οποία οι οικονομικοί φορείς του ιδιωτικού τομέα χρησιμοποιούν το ευρώ χωρίς ωστόσο να είναι υποχρεωμένοι να το κάνουν δεδομένου ότι μπορούν ακόμα να χρησιμοποιούν τα εθνικά νομίσματα. Σε αυτή την περίοδο Δώδεκα από τις Δεκαπέντε χώρες εντάχθηκαν στη ζώνη του ευρώ. Αυτές είναι οι: Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Αυστρία, Ιρλανδία, Φινλανδία. Από την 1^η Ιανουαρίου 2002 οι Δώδεκα αυτές χώρες χρησιμοποιούν ως νόμισμά τους το ευρώ καταργώντας τα εθνικά τους

νομίσματα. Το Μάρτιο του 2003 υπογράφηκαν οι συνθήκες ένταξης στην Ε.Ε. άλλων δέκα κρατών όπου αποτέλεσαν την Πέμπτη διεύρυνση. Οι χώρες αυτές είναι οι: Κύπρος, Τσεχία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία. Οι χώρες αυτές θα γίνουν πλήρη μέλη της Ε.Ε. το Μάιο του 2004. Δυο άλλες υποψήφιες χώρες ,η Τουρκία και η Κροατία επιθυμούν να ενταχθούν στην Ε.Ε. και έχουν αρχίσει τις διαπραγματεύσεις από το 2005.

Τέλος η Επιτροπή εξετάζει αίτηση για προσχώρηση που υπέβαλε η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας(FYROM) τον Μάρτιο του 2004.

1.2. ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ (1946 – 1951)

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος κατέληξε στη διαίρεση της Ευρώπης σε σφαίρες επιρροής των δυνάμεων Η.Π.Α. και Ε.Σ.Σ.Δ. και κατέστησε παράλληλα αναγκαία την αμερικανική βοήθεια για την οικονομική ανασυγκρότηση της Ευρώπης. Οι Η.Π.Α. βλέποντας ένα κίνδυνο αποσταθεροποίησης των καθεστώτων στη Δυτική Ευρώπη εξάγγειλαν τον Ιούνιο του 1947 μέσω του υπουργού Εξωτερικών στρατηγού Μάρσαλ ένα σχέδιο οικονομικής ανασυγκρότησης της Ευρώπης με κύριο μοχλό τη χορήγηση μακροπρόθεσμων δανείων από την αμερικανική κυβέρνηση.

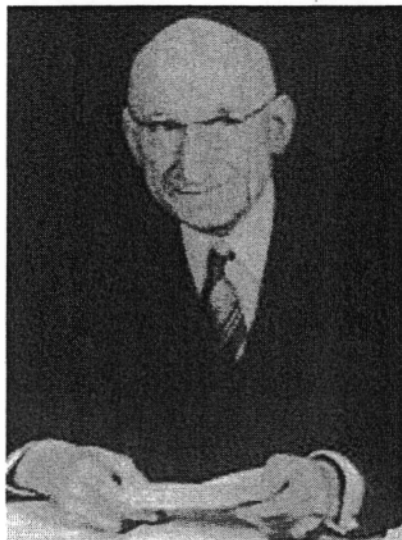
Για την υλοποίηση του σχεδίου ανασυγκρότησης της Ευρώπης (που έγινε γνωστό σαν σχέδιο Μάρσαλ), συνήλθε στις 12 Ιουνίου 1947 στο Παρίσι διεθνής διάσκεψη στην οποία δέχτηκαν να μετάσχουν τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης. Η διάσκεψη έκρινε σκόπιμη την ίδρυση από τους μελλοντικούς αποδέκτες των δανείων ενός οργανισμού που θα ήταν σε θέση να συντονίσει τα εθνικά προγράμματα οικονομικής ανόρθωσης για την απορρόφηση των δανείων. Στις 16 Απριλίου 1948 υπογράφηκε από 16 ευρωπαϊκά κράτη η ιδρυτική Συνθήκη του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (Ο.Ε.Ο.Σ.), ο οποίος αντικαταστάθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 1961 από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.). Μέσω του Ο.Ε.Ο.Σ. για την ανασυγκρότηση της Ευρώπης διοχετεύτηκαν στο διάστημα 1948 – 1951 προς τα μέλη του Οργανισμού κεφάλαιο συνολικού ύψους 12,3 δισεκ. δολάρια, από τα οποία τα 9,3 ήταν δωρεάν οικονομική βοήθεια. Στα πλαίσια του Ο.Ε.Ο.Σ. ιδρύθηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 1950 η Ευρωπαϊκή Ένωση Πληρωμών για τη διευκόλυνση των πληρωμών μεταξύ των Κεντρικών Τραπεζών των κρατών – μελών (σύστημα συμψηφισμού μέσω της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών) και τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την εισαγωγή της ελεύθερης μετατρεψιμότητας των νομισμάτων.

Η οικονομική εξάρτηση των χωρών της Δυτικής Ευρώπης από τις Η.Π.Α. δεν εμπόδισε ορισμένα τμήματα των αντίστοιχων εθνικών ελίτ (ευρωπαϊκές κινήσεις) να δραστηριοποιηθούν για την ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής ιδέας. Σε Συνέδριο που πραγματοποιήσαν στα Χάγη το Μάιο του 1948 οι κινήσεις αυτές αξίωσαν από τις Κυβερνήσεις τη συγκρότηση μιας Ευρωπαϊκής Συνέλευσης εκλεγμένης από τα Εθνικά Κοινοβούλια για την προώθηση της

οικονομικής και πολιτικής ολοκλήρωσης της Ευρώπης. Μετά από υποδείξεις της Βρετανίας υιοθετήθηκε η ιδέα μιας Συμβουλευτικής Συνέλευσης που θα λειτουργούσε δίπλα σε μια Επιτροπή Υπουργών. Το καταστατικό αυτού του Οργανισμού που πήρε την ονομασία Συμβούλιο της Ευρώπης υπογράφηκε στις 5 Μαΐου 1949 από δέκα κράτη της Δυτικής Ευρώπης. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι και η πολιτική εμβέλεια του Συμβουλίου της Ευρώπης ήσαν από την αρχή περιορισμένη αφού στις 4 Απριλίου 1949 είχε υπογραφεί το Βορειο-Ατλαντικό Σύμφωνο που περιλάμβανε ένα πολιτικό και ένα στρατιωτικό σκέλος (NATO).

1.3. Η ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΗΣ Ε.Κ.Α.Χ. (1951)

Robert Schuman

Τον ιστορικό σταθμό και ορόσημο στην πορεία προς την ένωση της Ευρώπης απετέλεσε η δήλωση του υπουργού των Εξωτερικών της Γαλλίας, Robert Schuman την 9^η Μαΐου 1950.

Στην ιστορική δήλωσή του ο Robert Schuman μεταξύ άλλων αναφέρει:

«Η συμβολή την οποία μια Ευρώπη οργανωμένη και ζωντανή μπορεί να προσφέρει στον πολιτισμό είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της ειρήνης». «Η Ευρώπη δε θα δημιουργηθεί με μια πράξη ούτε με μια συνολική οικοδόμηση. Θα οικοδομηθεί με συγκεκριμένες πραγματοποιήσεις που θα δημιουργούν πρώτα μια πραγματική αλληλεγγύη».

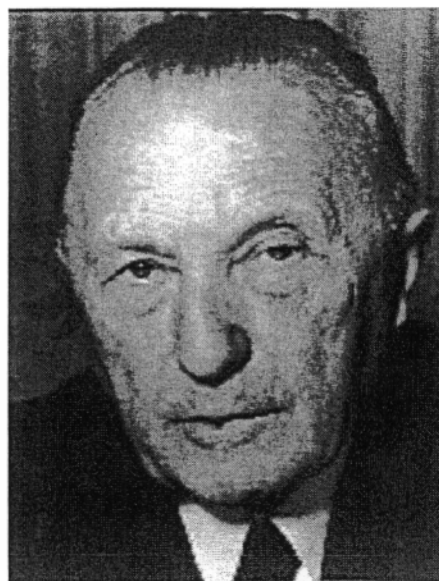
Συνεχίζοντας πρότεινε συνεργασία της Γαλλίας και της Γερμανίας, με άμεση δράση στον τομέα του Άνθρακα και Χάλυβα, που αποτελούσε στο παρελθόν αφορμή πολέμων μεταξύ των δύο χωρών. Καλούσε ταυτόχρονα και τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, που επιθυμούσαν, να συμμετάσχουν και μαζί «να θέσουν τις κοινές βάσεις της μελλοντικής οικονομικής ένωσής τους, πρώτο σταθμό της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας, που θα αλλάξει τη μοίρα των περιοχών που ήταν αφιερωμένες στην παραγωγή όπλων για πολέμους των οποίων υπήρξαν τα διαρκή θύματα».

Η πρόταση του Schuman έγινε δεκτή από τη Γερμανία, το Βέλγιο, την Ολλανδία, το Λουξεμβούργο και την Ιταλία. Η Μ. Βρετανία αρνήθηκε να συμμετάσχει στις συζητήσεις. Την 24^η Ιουνίου 1950 άρχισαν οι διαπραγματεύσεις και την 18^η Απριλίου 1951 υπεγράφη από τις έξι χώρες στο Παρίσι, η Συνθήκη με την οποία ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (Ε.Κ.Α.Χ.), η πρώτη Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Ο Jean Monnet

Ο κυριότερος εμπνευστής της ιδέας ήταν ο Jean Monnet, στενός συνεργάτης του Robert Schuman, του πολιτικού ο οποίος επωμίσθηκε την ιστορική πολιτική ευθύνη και προώθησε στη πράξη, αφού έπεισε και τον Πρωθυπουργό George Bidault, τη δημιουργία της πρώτης Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με την οποία τέθηκε σε κίνηση έκτοτε η διαδικασία μιας πραγματικής ένωσης της Ευρώπης.

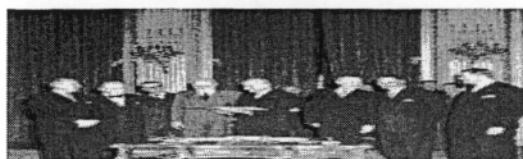
Ο Konrad Adenauer

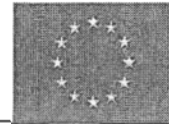
Καθοριστική ήταν η υποστήριξη του Konrad Adeneuer, Πρωθυπουργού και υπουργού Εξωτερικών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας όπως και του Πρωθυπουργού της Ιταλίας Alcide De Gasperi. Οι τρεις αυτοί πολιτικοί άνδρες, ο Jean Monnet και οι λοιποί δημιουργοί της πρώτης Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι οι πατέρες της Ενωμένης Ευρώπης.

Ο Alcide De Gasperi

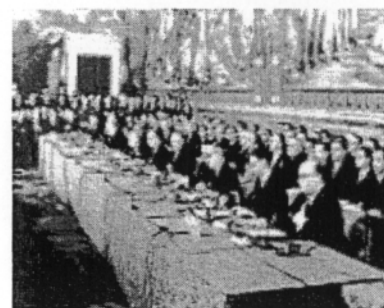

*Παρίσι 18 Απριλίου 1951. Η υπογραφή της Συνθήκης του
Παρισιού για την ίδρυση της Ε.Κ.Α.Χ.*

Η Συνθήκη των Παρισίων, με την οποία ιδρύθηκε η Ε.Κ.Α.Χ., τέθηκε σε ισχύ την 23^η Ιουλίου 1952. Με τη συνθήκη προβλέπεται η ελεύθερη κυκλοφορία του συνόλου των προϊόντων Άνθρακα και Χάλυβα, στην αγορά των έξι χωρών, χωρίς δασμούς ή ποσοτώσεις, και η δυνατότητα καθορισμού ορίων παραγωγής και παρεμβάσεων στην αγορά, σε περίπτωση κρίσεως. Από την 23^η Ιουλίου 1952, Ευρωπαϊκή Ιδέα, το όραμα μιας Ενωμένης Ευρώπης άρχισε να γίνεται πραγματικότητα. Άρχισε στη πράξη, η πορεία προς τη προοδευτική οικοδόμηση της Ενωμένης Ευρώπης με τις χώρες - μέλη να αποδέχονται, ορισμένες εθνικές αρμοδιότητες να ασκούνται από κοινού, από ανεξάρτητα ευρωπαϊκά θεσμικά Κοινοτικά Όργανα, με ισότιμη κοινή συμμετοχή σ' αυτά των χωρών – μελών και με τις προβλεπόμενες διαδικασίες προς αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση του κοινού συμφέροντος.

1.4. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ, ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ. ΚΑΙ ΤΗΣ Ε.Κ.Α.Ε. (1957)

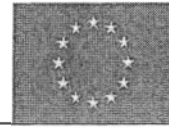

Ρώμη 25 Μαρτίου 1957.

*Αριστερά: Η σελίδα με τις υπογραφές των Συνθηκών της Ρώμης
Δεξιά: Τα έξι ιδρυτικά μέλη υπογράφουν τις Συνθήκες που
ίδρυσαν την Ε.Ο.Κ. και την Ε.Κ.Α.Ε.*

Την 1^η Ιουνίου 1955 οι υπουργοί Εξωτερικών των έξι κρατών – μελών της Ε.Κ.Α.Χ. συνήλθαν στη Διάσκεψη της Μεσσήνας, στη Σικελία και αντάλλαξαν απόψεις για την ενίσχυση της συνεργασίας στα θέματα γενικής οικονομικής πολιτικής και πολιτικής ατομικής ενέργειας. Αποφάσισαν τη σύσταση μιας επιτροπής εμπειρογνομόνων υπό τη προεδρία του Βέλγου πολιτικού και υπουργού Εξωτερικών Henri Spaak, με την εντολή να προετοιμάσουν σχετική έκθεση. Την 29^η Μαΐου 1956 συνήλθε η Διάσκεψη της Βενετίας κατά την οποία οι Υπουργοί Εξωτερικών των έξι χωρών – μελών της Ε.Κ.Α.Χ. ενέκριναν, κατ' αρχήν τις προτάσεις της Επιτροπής Spaak και αποφάσισαν να προχωρήσουν αμέσως στις αναγκαίες διαπραγματεύσεις για τη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και μιας Οικονομικής Κοινότητας. Η Μεγάλη Βρετανία, οι οποία είχε κληθεί και πάλι στις διαπραγματεύσεις δημιουργίας των δύο νέων Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αρνήθηκε να

συμμετάσχει. Εν τω μεταξύ είχε υπογράψει την 21^η Δεκεμβρίου 1954 Συμφωνία Συνδέσεως με την Ε.Κ.Α.Χ.

Ο Henri Spaak

Την 26^η Ιουνίου 1956, άρχισαν οι διαπραγματεύσεις υπό την προεδρία του Henri Spaak. Οι διαπραγματεύσεις ήταν δύσκολες. Η Γαλλία και η Ιταλία με πολλούς δισταγμούς προχωρούσαν προς τη δημιουργία μιας ελεύθερης αγοράς στα βιομηχανικά προϊόντα, φοβούμενες τον ανταγωνισμό της γερμανικής βιομηχανίας. Επιπλέον, η μεν Γαλλία ζητούσε να περιληφθεί και η Κοινή Αγροτική Πολιτική και η προστασία στον κοινωνικό τομέα, ενώ η Γερμανία δεν δεχόταν ευνοϊκά την Κοινή Αγροτική Πολιτική και η Ιταλία ζητούσε ελευθερία κυκλοφορίας των εργαζομένων και προστασία και οικονομική ενίσχυση του καθυστερημένου Νότου, πολιτική την οποία ζητούσε και η Γαλλία για τις κτήσεις της στην Αφρική.

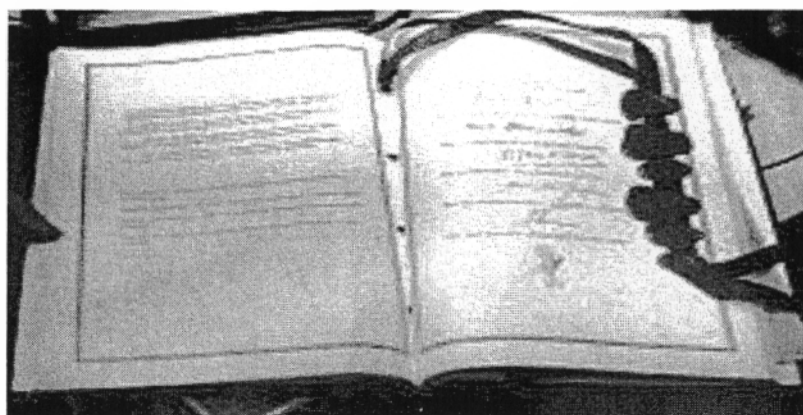
Η Επιτροπή Spaak εργάστηκε με ταχύτητα και αποδοτικά. Υιοθέτησε συμβιβαστικές λύσεις και μεταβατικές ρυθμίσεις και, σε λιγότερο από ένα χρόνο, οι έξι χώρες κατέληξαν σε συμφωνία. Την

25^η Μαρτίου 1957, υπογράφηκαν στο Καπιτώλιο της Ρώμης δύο νέες Συνθήκες, η μία περί ιδρύσεως της «Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας» (Ε.Ο.Κ.) και η άλλη περί ιδρύσεως της «Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας» (Ε.Κ.Α.Ε.). Οι δύο νέες συνθήκες τέθηκαν σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 1958 και μαζί με τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της «Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακος και Χάλυβος» (Ε.Κ.Α.Χ.) αποτέλεσαν τον Καταστατικό Χάρτη των τριών Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Με τις ιδρυτικές Συνθήκες δημιουργήθηκε πλήρες θεσμικό πλαίσιο οργάνων, ανεξαρτήτων από τις κυβερνήσεις, τα οποία εξασφάλιζαν την ομαλή λειτουργία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την απρόσκοπτη εκπλήρωση της αποστολής τους, την οικονομική ένωση της Ευρώπης και τη δημιουργία μιας συνεκτικής πολιτικής ενότητας των ευρωπαϊκών λαών.

1.5. Η ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΜΙΑ (Ε.Κ.Α.Χ., Ε.Ο.Κ., ΕΥΡΑΤΟΜ) (1967)

Βρυξέλλες 8 Απριλίου 1965.

Υπογραφή της Συνθήκης για την Συγχώνευση των τριών Κοινοτήτων σε μία

Το 1965 υπογράφηκε στις Βρυξέλλες η συνθήκη συγχώνευσης των εκτελεστικών οργάνων των τριών κοινοτήτων (Ε.Κ.Α.Χ., Ε.Ο.Κ., Ε.Κ.Α.Ε.), η οποία αρχίζει να ισχύει στις 1 Ιουλίου 1967. Το ίδιο έτος διεξάγεται στη Ρώμη η διάσκεψη κορυφής για τον εορτασμό της δεκάτης επετείου από την υπογραφή των συνθηκών Ε.Ο.Κ. και Ε.Κ.Α.Ε.

Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων εκφράζουν τη πρόθεσή του να θέσουν σε ισχύ τη συνθήκη συγχώνευσης των οργάνων των τριών κοινοτήτων την 1^η Ιουλίου.

Στο εξής οι ευρωπαϊκές κοινότητες θα έχουν ενιαία επιτροπή και ενιαίο συμβούλιο. Ωστόσο θα εξακολουθούν να δρουν σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τη κάθε μία από αυτές τις κοινότητες.

1.6. Η ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Μια τελωνειακή ένωση είναι μία οικονομική συμφωνία της οποίας τα μέλη αναλαμβάνουν με συνθήκη την υποχρέωση να μην επιβάλλουν στις μεταξύ τους συναλλαγές κανένα τελωνειακό δασμό ή φόρο με ανάλογο αποτέλεσμα και κανένα ποσοτικό περιορισμό και την υποχρέωση να εφαρμόζουν ένα κοινό τελωνειακό δασμολόγιο στις σχέσεις τους με τρίτα κράτη. Τα κράτη της Ε.Ο.Κ. έθεσαν τον Ιούλιο του 1968 την τελωνειακή ένωση σε λειτουργία στην οποία ισχύει η

ελεύθερη κυκλοφορία για όλα τα προϊόντα οποιασδήποτε προέλευσης και αποτέλεσε το θεμέλιο των τριών Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Ε.Κ.Α.Χ., Ε.Ο.Κ., Ε.Κ.Α.Ε.).

A. Η ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ Ε.Κ.Α.Χ. ΚΑΙ ΤΗΣ Ε.Κ.Α.Ε.

Στην ιστορική διακήρυξή του της 9^{ης} Μαΐου 1950 ο R. Schuman έλεγε ότι η κυκλοφορία άνθρακα μεταξύ των κρατών που θα προσχωρήσουν θα απελευθερωθεί αμέσως από όλους τους τελωνειακούς δασμούς. Πράγματι η συνθήκη Ε.Κ.Α.Χ. προβλέπει στο άρθρο 4α την απαγόρευση των δασμών εισαγωγής ή εξαγωγής ή φόρων με ανάλογο αποτέλεσμα καθώς και των ποσοτικών περιορισμών, απαγόρευση που τέθηκε σε εφαρμογή τη στιγμή της ίδρυσης της κοινής αγοράς. Η εξάλειψη των τελωνειακών δασμών και των φόρων με ανάλογο αποτέλεσμα έγινε χωρίς προβλήματα και έδωσε καλά αποτελέσματα ήδη από το 1954 στη τόνωση των συναλλαγών.

Στη Συνθήκη της Ε.Κ.Α.Ε. τα κράτη μέλη κατήργησαν ένα χρόνο μετά τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης δηλαδή την 1^η Ιανουαρίου του 1959 όλους τους τελωνειακούς δασμούς κατά την εισαγωγή ή την εξαγωγή, τους φόρους με ανάλογο αποτέλεσμα και τους ποσοτικούς περιορισμούς στις εισαγωγές ή τις εξαγωγές σχετικά με τα προϊόντα που αναφέρονται στις διατάξεις του κεφαλαίου περί της κοινής πυρηνικής αγοράς. Η ελεύθερη κυκλοφορία αυτών των προϊόντων στις αγορές των νέων κρατών - μελών εξασφαλίστηκε ένα χρόνο μετά την έναρξή τους.

B. Η ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 της Συνθήκης Ε.Κ. η Κοινότητα θεμελιώνεται πάνω σε μια Τελωνειακή Ένωση η οποία καλύπτει όλες τις ανταλλαγές προϊόντων και η οποία περιλαμβάνει τη κατάργηση μεταξύ των κρατών - μελών των τελωνειακών δασμών κατά την εισαγωγή ή την εξαγωγή και όλων των φόρων με ανάλογο αποτέλεσμα, καθώς και την υιοθέτηση ενός κοινού τελωνειακού δασμολογίου για τις σχέσεις τους με τρίτα κράτη.

Η Τελωνειακή Ένωση της Ε.Κ. εκτείνεται στο σύνολο των εμπορευματικών ανταλλαγών. Αυτό σημαίνει ότι επωφελούνται επίσης από την ελεύθερη κυκλοφορία στο εσωτερικό της κοινότητας τα εμπορεύματα από τρίτες χώρες, εφόσον οι τελωνειακές διατυπώσεις εκτελέστηκαν και οι τελωνειακοί δασμοί και οι φόροι με ανάλογο αποτέλεσμα πληρώθηκαν στο κράτος - μέλος εισαγωγής.

Τα άρθρα 13 και 14 της Συνθήκης της Ρώμης προέβλεπαν ότι οι τελωνειακοί δασμοί και οι φόροι με ανάλογο αποτέλεσμα θα έπρεπε να καταργηθούν προοδευτικά κατά τη διάρκεια μιας μεταβατικής περιόδου που θα διαρκούσε δώδεκα χρόνια από την 1^η Ιανουαρίου 1958 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1969. Τελικά, η Τελωνειακή Ένωση τέθηκε σε λειτουργία ενάμιση χρόνο πριν τον Ιούλιο του 1968. Τα νεοεντασσόμενα στην Ε.Ο.Κ. κράτη είχαν μία πενταετή μεταβατική περίοδο για την κατάργηση των τελωνειακών δασμών στις ενδοκοινοτικές ανταλλαγές.

Το 1973 η Επιτροπή είχε συστήσει μια συμβουλευτική επιτροπή για τελωνειακά θέματα για να την συμβουλεύει στη διαχείριση της

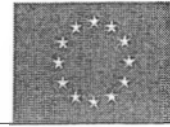

Τελωνειακής Ένωσης. Δεδομένης της σημασίας που πήρε η έμμεση φορολογία στην απρόσκοπτη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, η Επιτροπή, το 1991 αντικατέστησε την παραπάνω Επιτροπή με μια Συμβουλευτική Επιτροπή για τελωνειακά θέματα και για την έμμεση φορολογία.

Επιδιώκοντας την ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ όλων των ομάδων του πληθυσμού που αφορά η Τελωνειακή Ένωση, η Επιτροπή αυτή αποτελείται από εκπροσώπους των επαγγελματικών οργανώσεων ή των καταναλωτών, οι οποίες ενδιαφέρονται για τα τελωνειακά και φορολογικά προβλήματα και δρουν σε κοινοτικό ή διεθνές επίπεδο.

1.7. ΟΙ ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (1973 – 1986)

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι μια διαδικασία που ξεκίνησε σχεδόν ταυτόχρονα με τη σύσταση του θεσμού το 1957. Όπως, είναι γνωστό, η Ε.Ο.Κ. δημιουργήθηκε το 1957 με την Συνθήκη της Ρώμης και άρχισε να λειτουργεί από το 1958. Είχε προηγηθεί η εγκαθίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (Ε.Κ.Α.Χ.) με την Συνθήκη των Παρισίων (1952).

Όλες αυτές οι προσπάθειες για θεσμική ενοποίηση της Ευρώπης αφομοιώθηκαν αρχικά μόνο από τις χώρες της BENELUX και τις Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία. Σημαντικός αριθμός χωρών παρέμεινε «έξω» από τους ενοποιητικούς θεσμούς είτε διότι δεν επιθυμούσε να συμμετάσχει (π.χ. Βρετανία) είτε διότι δεν συγκέντρωνε τις προϋποθέσεις για συμμετοχή (Ισπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα).

Ο βασικός στόχος των αρχικών ιδρυτικών χωρών υπήρξε φυσικά η εμπέδωση της ειρήνης και σταθερότητας στο χώρο της Κεντρικής Ευρώπης πρωτίστως με τη συμφιλίωση της Γαλλίας και της Γερμανίας. Αλλά οι ιδρυτικές χώρες δεν θεώρησαν τους θεσμούς που δημιούργησαν ως ένα αποκλειστικό προνόμιο. Αντίθετα, με διάταξη που περιέλαβαν στις ιδρυτικές συνθήκες (Παρισίων και Ρώμης) διακήρυξαν ότι κάθε ευρωπαϊκή χώρα θα μπορούσε, αν το επιθυμούσε, να καταστεί μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Συγκεκριμένα το άρθρο 237 της Συνθήκης Ε.Ο.Κ. (Συνθήκη Ρώμης) διελάμβανε:

«Κάθε ευρωπαϊκό κράτος μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος της Κοινότητας. Απευθύνει την αίτησή του στο Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει ομόφωνα αφού ζητήσει τη γνώμη της Επιτροπής και μετά από σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο λαμβάνει απόφαση με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών από τα οποία απαρτίζεται.

Οι όροι προσχωρήσεως και οι προσαρμογές στη παρούσα Συνθήκη που καθίστανται αναγκαίες, αποτελούν αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ των κρατών – μελών και του αιτούντος κράτους. Η συμφωνία αυτή υπόκειται στην κύρωση εκ μέρους όλων των συμβαλλομένων κρατών κατά τους συνταγματικούς τους κανόνες».

Ακόμη, η Συνθήκη Ε.Ο.Κ. προβλέπει το θεσμό της σύνδεσης με χώρες ως πρώτο βήμα για τη πλήρη ενσωμάτωση στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Για το σκοπό αυτό περιέλαβε ειδικό άρθρο (238) το οποίο ανέφερε:

«Η Κοινότητα δύναται να συνάψει με τρίτο κράτος, με ένωση κρατών ή με διεθνή οργανισμό συμφωνίες που συνιστούν σύνδεση, η οποία συνεπάγεται αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις, κοινή δράση και ειδικές διαδικασίες».

1.8. Η ΠΡΩΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ (1973)

Βρυξέλλες 22 Ιανουαρίου 1972.

*Οι υπογραφές των Συνθηκών για την προσχώρηση
της Δανίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας*

Η πρώτη αίτηση για πλήρη προσχώρηση χώρας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα με βάση το άρθρο 237 της Συνθήκης Ε.Ο.Κ. έγινε το 1961 από τη Βρετανία, την Ιρλανδία και τη Δανία. Η αίτηση προσχώρησης της Βρετανίας αποτέλεσε ιστορικό γεγονός, καθώς είχε επιμόνως αρνηθεί να συμμετάσχει στη διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης τη δεκαετία του '50, ενώ είχε πρωτοστατήσει στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (Ε.Ζ.Ε.Σ.) με τη Συνθήκη της Στοκχόλμης το 1960.

Η Βρετανία, η Ιρλανδία, η Δανία και η Νορβηγία ξαναυπέβαλλαν αίτηση (η Νορβηγία είχε υποβάλλει ξανά το 1962) το Μάιο του 1967. Ωστόσο, οι διαπραγματεύσεις πάνω στην αίτηση αυτή άρχισαν το 1970, μετά τη πρώτη διάσκεψη κορυφής των ηγετών των κρατών μελών στη Χάγη το Δεκέμβριο του 1969. Η διάσκεψη αυτή άνοιξε το δρόμο τόσο για την εσωτερική ανάπτυξη της Κοινότητας όσο και για τη διεύρυνσή της με τις υποψήφιες για μέλη, χώρες.

Με την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων και της διαδικασίας επικύρωσης των πράξεων προσχώρησης, οι τρεις από τις τέσσερις υποψήφιες χώρες, Βρετανία, Δανία, Ιρλανδία, έγιναν επίσημα μέλη της Κοινότητας την 1^η Ιανουαρίου 1973. Η Νορβηγία απέρριψε σε δημοψήφισμα (Σεπτέμβριος 1972) την πράξη προσχώρησης στην κοινότητα.

Η πρώτη ενταξιακή διαπραγμάτευση που οδήγησε στην Κοινότητα των εννέα κρατών – μελών, διαμόρφωσε ορισμένες βασικές αρχές που κατά κάποιον τρόπο ίσχυσαν και για τις μεταγενέστερες διαπραγματεύσεις. Ανάμεσα στις αρχές αυτές περιλαμβάνονται οι ακόλουθες δύο που μπορούν να χαρακτηρισθούν ως ιδιαίτερα σημαντικές:

- α) Η αποδοχή του «κοινοτικού κεκτημένου» από τις υποψήφιες για ένταξη για ένταξη χώρες. Η αποδοχή δηλαδή του συνόλου του δικαίου, των πολιτικών και σχέσεων που έχει δημιουργήσει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Οι διαπραγματεύσεις συνεπώς για την ένταξη δεν αφορούν με αυστηρή έννοια «όρους ένταξης» αναφέρονται στις «μεταβατικές περιόδους και ρυθμίσεις», μέσα στις οποίες οι νεοεισερχόμενες χώρες θα εφαρμόσουν τα σύνολο του «κοινοτικού κεκτημένου».

β) Ως συνέπεια (και) της προηγούμενης αρχής έγινε αποδεκτό ότι το θεσμικό, καταστατικό πλαίσιο της Κοινότητας δεν τροποποιείται ουσιαστικά για την αποδοχή των νέων μελών. Απλώς επανέρχονται ορισμένες τεχνικές, αριθμητικές προσαρμογές στους θεσμούς (αριθμός μελών Επιτροπής, Κοινοβουλίου, ψήφων στο Συμβούλιο Υπουργών). Οι βασικές παράμετροι όμως του θεσμικού οικοδομήματος παραμένουν αμετάβλητες.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στα πλαίσια της διαπραγμάτευσης της πρώτης διεύρυνσης, δεν έγινε προσπάθεια να προσδιοριστούν ευρύτερα κριτήρια για την προσχώρηση μελών στην Κοινότητα (το μόνο κριτήριο που θέτει η Συνθήκη Ε.Ο.Κ. είναι η ενδιαφερόμενη χώρα να είναι «ευρωπαϊκή»). Ούτε έγινε προσπάθεια να δεσμευθούν οι χώρες στην αποδοχή των μακροχρόνιων πολιτικών στόχων της ενοποιητικής διαδικασίας (*acquis politique*).

1.9. Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ (1981)

*Αθήνα 28 Μαΐου 1979.
Η υπογραφή του Κ. Καραμανλή για την προσχώρηση της Ελλάδας
στην Κοινότητα*

Η Ελλάδα υπέβαλε αίτηση για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα τον Ιούνιο 1975. Μολονότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη σχετική «Γνώμη» της για την ελληνική αίτηση ουσιαστικά εισηγήθηκε αναβολή της ένταξης για λόγους οικονομικούς και πολιτικούς, το Συμβούλιο των Υπουργών αποφάσισε έναρξη των διαπραγματεύσεων τον Ιούλιο του 1976. Οι διαπραγματεύσεις αυτές, που διεξήχθησαν από το Συμβούλιο Υπουργών και την Επιτροπή, ολοκληρώθηκαν σε 34 μήνες. Η Πράξη Προσχώρησης υπογράφηκε το Μάιο 1979 και η Ελλάδα έγινε το δέκατο μέλος της κοινότητας τη 1^η Ιανουαρίου 1981.

Για την ελληνική ένταξη ίσχυσαν οι δύο βασικές αρχές που ήδη αναφέρθηκαν με μία βασική τροποποίηση: οι χορηγούμενες μεταβατικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή του «κοινοτικού κεκτημένου» απέβλεπαν στο να υποβοηθήσουν τη διαδικασία προσαρμογής, όχι μόνο στην υποψήφια για ένταξη χώρα αλλά και στην ίδια την Κοινότητα. Έτσι, η επταετής μεταβατική περίοδος που προβλέφθηκε για την ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων καθώς και για την εφαρμογή της Κ.Α.Π. για ορισμένα προϊόντα απέβλεπε πρωτίστως στο να

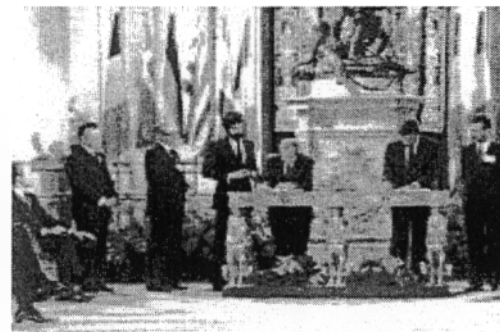
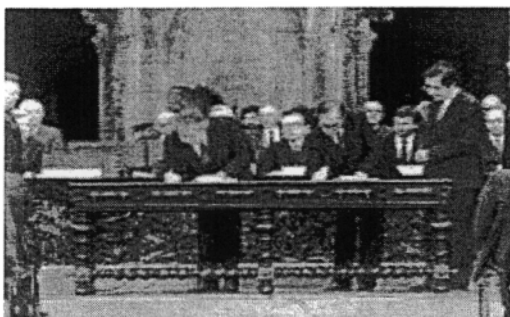

διευκολύνει την Κοινότητα «να απορροφήσει» τις συνέπειες από την ένταξη της Ελλάδας.

Ακόμη, αξίζει να σημειωθεί ότι με τη διαπραγμάτευση για την ένταξη της Ελλάδας δημιουργήθηκε ένα διαπραγματευτικό πρότυπο το οποίο ίσχυσε και για τις επόμενες διαπραγματεύσεις. Το προνόμιο αυτό διελάμβανε τη διεξαγωγή της διαπραγμάτευσης από το Συμβούλιο Υπουργών με τη βοήθεια της Επιτροπής Αναπληρωτών.

Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί η πολιτική διάσταση στην αποδοχή της ελληνικής αίτησης για ένταξη. Με άλλα λόγια η αποδοχή της Ελλάδας, καθώς και της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, έγινε ως θεσμικό μέτρο και συμβολή στη διαδικασία σταθεροποίησης και εμπέδωσης των δημοκρατικών, πολιτικών θεσμών στις χώρες αυτές.

1.10. Η ΤΡΙΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ (1986)

Αριστερά: Λισσαβόνα 12 Ιουνίου 1986

Η υπογραφή της Συνθήκης Προσχώρησης της Πορτογαλίας

Δεξιά: Μαδρίτη 12 Ιουνίου 1986. Η υπογραφή της Συνθήκης για την ένταξη της Ισπανίας

Η Πορτογαλία και η Ισπανία, δύο Μεσογειακές χώρες που στις αρχές της δεκαετίας του 1970 ανέτρεψαν τις αυταρχικές μορφές διακυβέρνησης ζήτησαν τη σταθεροποίηση του νέου δημοκρατικού

συστήματος και τον εκσυγχρονισμό του οικονομικού συστήματος μέσα από τη θεσμική ένταξή τους στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Οι σχετικές αιτήσεις υποβλήθηκαν το 1977 και οι πράξεις προσχώρησης υπογράφηκαν το 1985.

Οι δύο χώρες εντάχθηκαν επίσημα στην Κοινότητα την 1^η Ιανουαρίου 1986, μετά από σχετικά μακροχρόνιες μεταβατικές ρυθμίσεις, ιδιαίτερα σε ότι αφορά την επέκταση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής στην Ισπανία. Γενικά όμως δεν υπήρξε καμιά αναδιάταξη στο θεσμικό οικοδόμημα της Κοινότητας για την ένταξη των δύο χωρών, ένταξη που διπλασίασε τα μέλη της Κοινότητας από έξι σε δώδεκα. Ωστόσο, πριν από την ένταξη των δύο χωρών, Ισπανίας, Πορτογαλίας υπήρξε περιορισμένη προσαρμογή των ρυθμίσεων για τη Μεσογειακή γεωργία (Μεσογειακό πακέτο) καθώς και η θέσπιση ειδικών μέτρων με τη μορφή των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων (Μ.Ο.Π.) για την αντιστάθμιση των επιπτώσεων της διεύρυνσης σε ορισμένες Μεσογειακές περιοχές και ιδιαίτερα στην Ελλάδα.

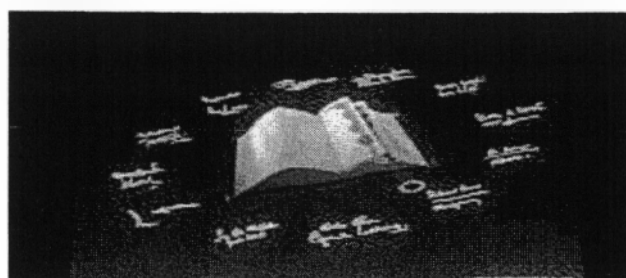
1.11. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧ – ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (1992)

Ο Jacques Delors

Το 1992 είναι έτος ορόσημο στην πορεία προς την Ένωση της Ευρώπης. Με την υπογραφή της Συνθήκης του Maastricht και τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η εφαρμογή στην πράξη της Ευρωπαϊκής Ιδέας εισήλθε σε μια νέα αποφασιστική περίοδο, ακόμη στενότερης ένωσης των ευρωπαϊκών λαών, στην οποία οι αποφάσεις θα λαμβάνονται όσο το δυνατό πλησιέστερα στο λαό.

Η Συνθήκη του Maastricht δεν είναι το τελικό βήμα, είναι όμως ένα αποφασιστικό άλμα προς τον τελικό στόχο. Δημιουργεί το πλαίσιο και προσφέρει τα μέσα και το πολιτικό βάθος, για την προετοιμασία και την προοδευτική ολοκλήρωση του οικοδομήματος, της οικονομικής και πολιτικής ένωσης των ευρωπαϊκών λαών, στο ορατό μέλλον.

Μάαστριχ 7 Φεβρουαρίου 1992.

Η υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχ

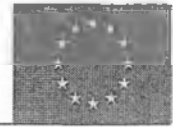
Οι κύριες ρυθμίσεις της Συνθήκης του Maastricht με τις οποίες τροποποιήθηκαν ουσιωδώς, συμπληρώθηκαν και βελτιώθηκαν οι διατάξεις της Συνθήκης της Ρώμης και της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης και δόθηκε έμφαση στην πολιτική διάσταση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, είναι σε συντομία οι ακόλουθες:

1. ΑΡΧΕΣ – ΓΕΝΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Ιδρύεται μια «Ευρωπαϊκή Ένωση», η οποία βασίζεται στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, συμπληρούμενες με τις πολιτικές (Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας) και τις μορφές συνεργασίας (Συνεργασία στους Τομείς της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων) που θεσπίζονται με τη Συνθήκη, οι οποίες δεν έχουν ακόμη Κοινοτικό χαρακτήρα, αλλά μορφή διακυβερνητικής συνεργασίας, προβλέπονται όμως ρυθμίσεις και διαδικασίες προοδευτικής κοινοτικοποίησής τους.

Έργο της Ένωσης είναι να οργανώσει τις σχέσεις μεταξύ των κρατών – μελών και μεταξύ των λαών τους κατά τρόπο ο οποίος θα αποδεικνύει συνοχή, συνέπεια και αλληλεγγύη.

Οι κύριοι αντικειμενικοί στόχοι της Ένωσης περιλαμβάνουν την προώθηση της ισόρροπης και σταθερής οικονομικής και κοινωνικής προόδου, ειδικότερα με τη δημιουργία μιας περιοχής χωρίς εσωτερικά σύνορα, με την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και με τη δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, με τελικό σκοπό τη δημιουργία ενός κοινού νομίσματος.

Επίσης περιλαμβάνουν την επιβεβαίωση της ταυτότητας της Ένωσης στη διεθνή σκηνή, ειδικότερα μέσω της εφαρμογής μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, περιλαμβανομένης της μεταγενέστερης προοδευτικής διαμόρφωσης μιας κοινής πολιτικής άμυνας, η οποία, αργότερα, μπορεί να οδηγήσει στην κοινή άμυνα, καθώς επίσης και την ανάπτυξη της συνεργασίας στη δικαιοσύνη και στις εσωτερικές υποθέσεις.

Η Ένωση έχει την ευθύνη να διασφαλίσει, ειδικότερα τη συνοχή των εξωτερικών της δραστηριοτήτων, ως συνόλου, στους τομείς των εξωτερικών της σχέσεων, της ασφαλείας, της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής ανάπτυξης των καθυστερημένων χωρών του κόσμου.

Ακόμη οι στόχοι της Ένωσης περιλαμβάνουν την πλήρη διατήρηση του «κοινοτικού κεκτημένου» δηλαδή των Συνθηκών και της ισχύουσας έννομης τάξης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και την οικοδόμηση επ' αυτού, με την επιφύλαξη αναθεώρησής του, από τη διακυβερνητική διάσκεψη η οποία προβλέπεται να συνέλθει το 1996, προς το σκοπό κυρίως της διασφάλισης της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας των μηχανισμών και της λειτουργίας των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας.

Ο μέχρι τώρα τίτλος «Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα» (Ε.Ο.Κ.) της Συνθήκης της Ρώμης, αντικαθίσταται με τον τίτλο «Ευρωπαϊκή Κοινότητα» (Ε.Κ.).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που αποτελείτε από τους Αρχηγούς ή Πρωθυπουργούς των κρατών – μελών της Ένωσης και στο οποίο συμμετέχει και ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δίνει στην Ένωση την αναγκαία ώθηση για την ανάπτυξή της και καθορίζει τους γενικούς προσανατολισμούς της.

Η Ένωση στους τομείς οι οποίοι δεν έχουν υπαχθεί στην αποκλειστική αρμοδιότητά της, δρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, όπως αυτή προσδιορίζεται στον τίτλο ΙΙ της Νέας Συνθήκης. Αναφορά στην αρχή της «επικουρικότητας», δηλαδή στην αρχή της λήψης αποφάσεων όσο το δυνατό πιο κοντά στους πολίτες, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, γίνεται για πρώτη φορά στη Συνθήκη του Maastricht και είναι μια από τις πιο ουσιώδεις διατάξεις της, προσδιοριστική της μορφής της υποδιαμόρφωση Ένωσης. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, η Ένωση θα ασκεί τις αρμοδιότητες εκείνες στις οποίες η δράση της είναι αποτελεσματικότερη για τους πολίτες και προς το κοινό συμφέρον της Ένωσης, από τη δράση των Κυβερνήσεων ή των Περιφερειακών Αρχών.

Για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών της, όπως αυτά ορίζονται από τις διεθνείς Συνθήκες, τα οποία η Ένωση σέβεται, και για την ενίσχυση της αντίληψης του «Ευρωπαϊκού πολίτη», θεσπίζεται η ιθαγένεια της Ένωσης για όλους τους έχοντες την υπηκοότητα των κρατών – μελών πολίτες, την οποία διατηρούν. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει μεταξύ άλλων το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών – μελών με την επιφύλαξη των περιορισμών και των προϋποθέσεων που προβλέπονται στη Συνθήκη. Έχει το δικαίωμα να ψηφίζει και να εκλέγεται στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στις δημοτικές εκλογές της χώρας της διαμονής του. Ευρισκόμενος σε Τρίτη χώρα προστατεύεται από τις Πρεσβείες ή τα Προξενεία όλων των κρατών – μελών.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΈΝΩΣΗ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ. ΝΕΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Ο στόχος της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης της Ευρώπης είχε προσδιορισθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ανοβέρου, τον Ιούνιο του 1988, όταν η δημιουργία της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Εσωτερικής Αγοράς πραγματοποιούταν με ταχύ ρυθμό προόδου, και η ολοκλήρωσή της στο τέλος του 1992 θεωρείτο ήδη μη αναστρέψιμη. Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση θεωρείτο κατά συνέπεια η απαραίτητη συνέχεια, για τη συμπλήρωση, τη στήριξη, τη σταθεροποίηση και την αποτελεσματική λειτουργία της Κοινής Αγοράς. Η οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα στηρίζεται στην ελεύθερη οικονομία της αγοράς με κοινωνικό περιεχόμενο. Δίδεται απόλυτη προτεραιότητα στη σύγκλιση των οικονομικών πολιτικών για την επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και την επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης της Οικονομίας της Ένωσης με επιδίωξη ταχύτερου ρυθμού ανάπτυξης των καθυστερημένων περιοχών, ώστε να επιτευχθεί όσο το δυνατό συντομότερα μεγαλύτερος βαθμός οικονομικής σύγκλισης, σταθερότητα τιμών, έλεγχος του πληθωρισμού και περιορισμός των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το κοινό νόμισμα, το ECU, βασικό χαρακτηριστικό της Νομισματικής Ένωσης είναι απαραίτητο, γιατί αποτελεί τη βασική δύναμη για την ενίσχυση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς και του Ενιαίου Οικονομικού Ευρωπαϊκού χώρου και τον κύριο μοχλό για τη δημιουργία προϋποθέσεων ίσων όρων ανταγωνισμού, για την αύξηση των επενδύσεων, για την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη, για την

αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας και για τη διασφάλιση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, χωρίς την οποία η σταθερά και ισχυρή Ευρωπαϊκή Ένωση θα είναι αμφίβολη και επισφαλής.

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση όπως προβλέπεται από τη Συνθήκη περί Ευρωπαϊκής Ένωσης θα συντελεσθεί σταδιακά. Το πρώτο στάδιο της Νομισματικής Ένωσης είχε αρχίσει την 1^η Ιουλίου 1990, προ της υπογραφής της Συνθήκης του Maastricht ακόμη και προ της έναρξης της διαπραγμάτευσής της στα πλαίσια της Διακυβερνητικής Διάσκεψης, με βάση την Έκθεση της Επιτροπής Delors για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση του Απριλίου 1989, στην οποία άλλωστε βασίστηκε και η Συνθήκη Maastricht.

Το πρώτο στάδιο, το οποίο έληξε την 31^η Δεκεμβρίου 1993, αφιερώθηκε στην επίτευξη μεγαλύτερης σύγκλισης των οικονομικών και των νομισματικών πολιτικών των κρατών – μελών.

Το δεύτερο στάδιο άρχισε την 1^η Ιανουαρίου 1994. Κατά το στάδιο αυτό θα ολοκληρωθεί η προετοιμασία για τη μετάβαση στο τρίτο και τελικό στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, με την ενίσχυση της οικονομικής και νομισματικής συνοχής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Κατά την έναρξη του δεύτερου σταδίου, δημιουργήθηκε το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (E.N.I.) με δική του νομική προσωπικότητα, πρόδρομος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Το E.N.I. θα έχει ως ιδιαίτερη αποστολή να προετοιμάσει την εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, η οποία θα αρχίσει να εφαρμόζεται κατά το τρίτο στάδιο. Εν τω μεταξύ θα αρχίσει η εφαρμογή κάποιας κοινής νομισματικής πολιτικής και ενισχυθεί ο ρόλος του ECU. Από την αρχή του δεύτερου σταδίου έχει απαγορευθεί

η νομισματική χρηματοδότηση των δημόσιων ελλειμμάτων δηλαδή η κάλυψή τους από τις Κεντρικές Τράπεζες, με την έκδοση χαρτονομίσματος. Οι Κεντρικές Τράπεζες προοδευτικά αποκτούν ανεξαρτησία από τις κυβερνήσεις.

Το τρίτο και τελικό στάδιο θα αρχίσει τη 1^η Ιανουαρίου 1999. Στη περίπτωση αυτή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνεργόμενο κατά την καθιερωμένη διαδικασία, προ της 1^{ης} Ιουλίου 1998 επιβεβαιώνει με απόφασή του, λαμβανομένη πάλι με ειδική πλειοψηφία, ποια κράτη – μέλη συγκεντρώνουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος. Η μετάβαση κατόπιν στο τρίτο στάδιο είναι αυτόματη και πραγματοποιείται ακόμη και αν τα κράτη – μέλη που συγκεντρώνουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος αποτελούν μειοψηφία. Με την έναρξη του τρίτου σταδίου της Ο.Ν.Ε. το Συμβούλιο, με ομόφωνη απόφαση των «κρατών – μελών χωρίς παρέκκλιση», μετά από πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, θεσπίζει τις σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες που καθορίζονται αμετάκλητα για τα νομίσματά τους και με τις οποίες, αμετάκλητες ισοτιμίες, το ECU θα αντικαταστήσει τα εθνικά νομίσματα. Το ECU θα καταστεί αυτοτελές νόμισμα και όχι καλάθι νομισμάτων, όπως είναι σήμερα. Η Δανία εξαιρέθηκε από το κοινό νόμισμα, ενώ η Μεγάλη Βρετανία διατήρησε επιφύλαξη Εξαιρέσεως.

Ταυτόχρονα αρχίζει και η λειτουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών των Κρατών – μελών και των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υπόκεινται όμως σε δημοκρατικό έλεγχο νομιμότητας. Η κύρια αποστολή τους είναι να διατηρήσουν τη σταθερότητα των τιμών και να έχουν ως βασικό στόχο την καταπολέμηση του πληθωρισμού. Οι

Κεντρικές Τράπεζες των κρατών – μελών αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και δρουν σύμφωνα με τις κατευθύνσεις και τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η Ε.Κ.Τ. θα είναι η μόνη αρμόδια για την έκδοση του κοινού νομίσματος. Το Ε.Σ.Κ.Τ. είναι αρμόδιο για τη χάραξη και εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής της Ένωσης και διαχειριστής των επισήμων αποθεμάτων ξένων νομισμάτων των κρατών – μελών.

3. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Με τη συνθήκη του Maastricht τα δώδεκα κράτη – μέλη αποφάσισαν ότι έφθασε η ώρα να αποκτήσει η Κοινότητα τη δική της πολιτική ταυτότητα στη διεθνή σκηνή. Με τη θέση σε εφαρμογή της Συνθήκης περί «Ευρωπαϊκής Ένωσης» από την 1^η Νοεμβρίου 1993, τα κράτη – μέλη της δεσμεύθηκαν, για πρώτη φορά, στην προοδευτική διαμόρφωση Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας.

Μετά το Maastricht, το οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν εδράζεται πλέον μόνο στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες οι οποίες αποτελούν τη θεμελιώδη βάση της αλλά συμπληρώνεται και με δύο νέα, υπό διαμόρφωση στηρίγματα ή πυλώνες όπως αποκαλούνται στην Ελλάδα. Ο ένας από αυτούς είναι η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλεια και ο άλλος η συνεργασία στους τομείς της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων. Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας περιλαμβάνει το σύνολο των θεμάτων που αφορούν στις εξωτερικές σχέσεις και στην ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμπεριλαμβανομένης της εν καιρώ

διαμόρφωσης μιας Κοινής Αμυντικής Πολιτικής, η οποία, σε δεδομένη στιγμή, μπορεί να οδηγήσει σε Κοινή Άμυνα.

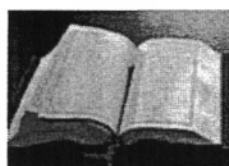
Στόχος της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής θα είναι η διαφύλαξη των Κοινών αξιών, των θεμελιωδών συμφερόντων και της ανεξαρτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ενίσχυση της ασφάλειάς της καθώς και των κρατών – μελών της υπό όλες τις μορφές της, η ενίσχυση της εξωτερικής δράσης της Ένωσης για την ουσιαστική συμβολή της στη διεθνή σταθερότητα, η διατήρηση της ειρήνης στην Ευρώπη και στον κόσμο και η ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, σύμφωνα με τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, τις αρχές της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι και τους στόχους του Χάρτη των Παρισίων, καθώς επίσης και η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας, η ανάπτυξη και η εδραίωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

4. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

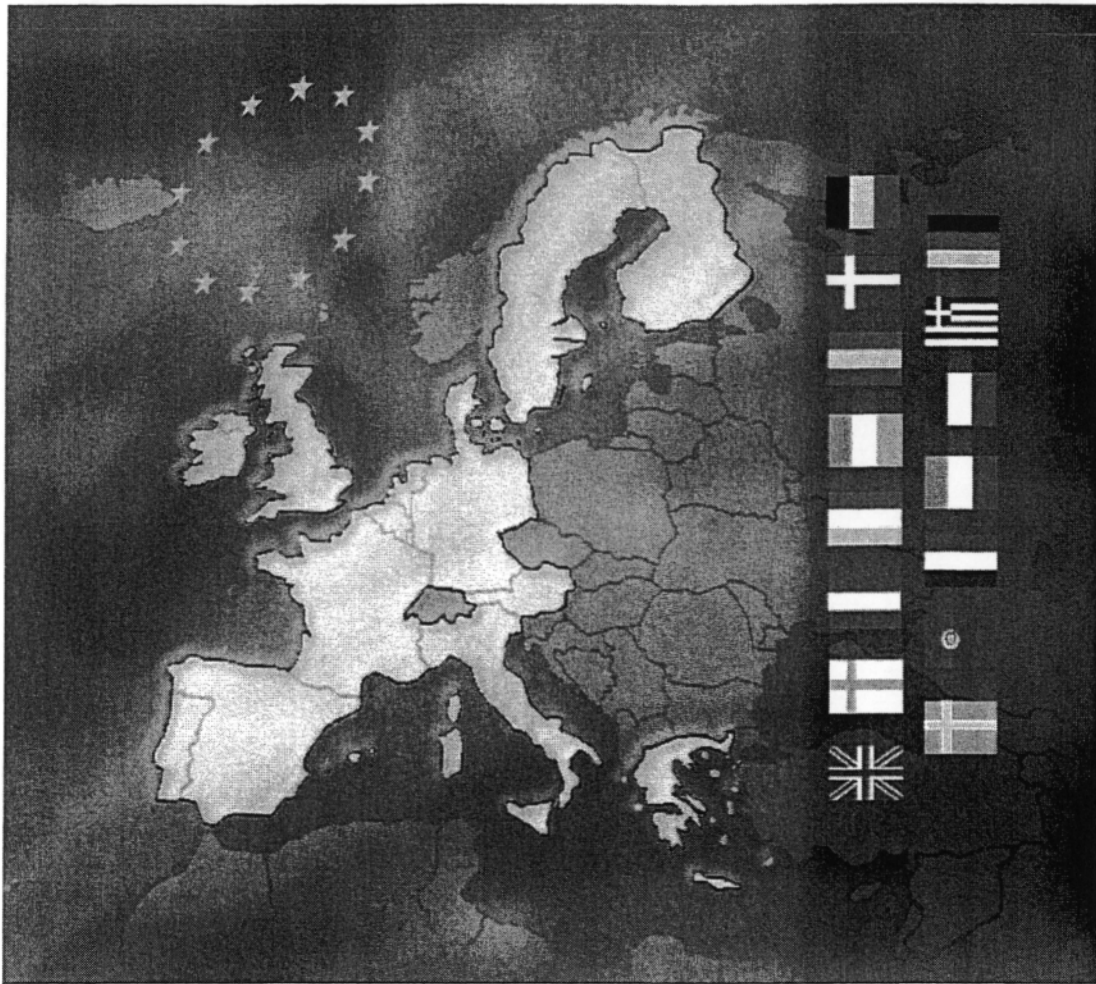
Η καθιέρωση από τη Συνθήκη του Maastricht, προοδευτικά, της στενής συνεργασίας στα θέματα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων αποτελεί, όπως ελέγχθη τον τρίτο πυλώνα, στον οποίο επίσης, εκτός της θεμελιώδους βάσεώς της, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, θα στηρίζεται εφεξής η Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά τη Συνθήκη του Maastricht για την επίτευξη των σκοπών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον τομέα αυτό, ιδίως ως προς την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, θεωρούνται ως θέματα κοινού ενδιαφέροντος: τα θέματα

του πολιτικού ασύλου, οι κανόνες που διέπουν τη διέλευση των προσώπων από τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών και η άσκηση των σχετικών ελέγχων, η πολιτική ως προς τη παράνομη μετανάστευση των υπηκόων τρίτων χωρών, η οποία τείνει να εξελιχθεί σε ένα από τα πιο επικίνδυνα προβλήματα που αντιμετωπίζει, μακροπρόθεσμα, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η καταπολέμηση της απάτης διεθνούς κλίμακα, η δικαστική συνεργασία στις αστικές και ποινικές υποθέσεις, η αστυνομική συνεργασία για την πρόληψη και καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του λαθρεμπορίου, των ναρκωτικών και των άλλων μορφών διεθνούς εγκληματικότητας, που μαστίζουν σήμερα την ανθρωπότητα και η τελωνειακή συνεργασία.

1.12. Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ (1995)

*Η Ευρωπαϊκή Ένωση
όπως διαμορφώθηκε μετά την Τέταρτη Διεύρυνση*

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα επιχείρησε με την έναρξη της δεκαετίας του 1990 και μετά, ένα ουσιαστικό βήμα παραπέρα εμβάθυνσης της ενοποίησης με τη προώθηση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης (Ο.Ν.Ε.) και της πολιτικής ένωσης προσπάθεια που κατέληξε στη συνθήκη του Μάαστριχ για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η προοπτική βαθύτερης ενοποίησης και η επιτυχία του προγράμματος εγκαθίδρυσης της «εσωτερικής αγοράς» έπεισαν μια σειρά από άλλες χώρες να ζητήσουν πλήρη ένταξη στην Ε.Κ. Έτσι το 1987 ένα χρόνο μετά την προσχώρηση της Ισπανίας και Πορτογαλίας

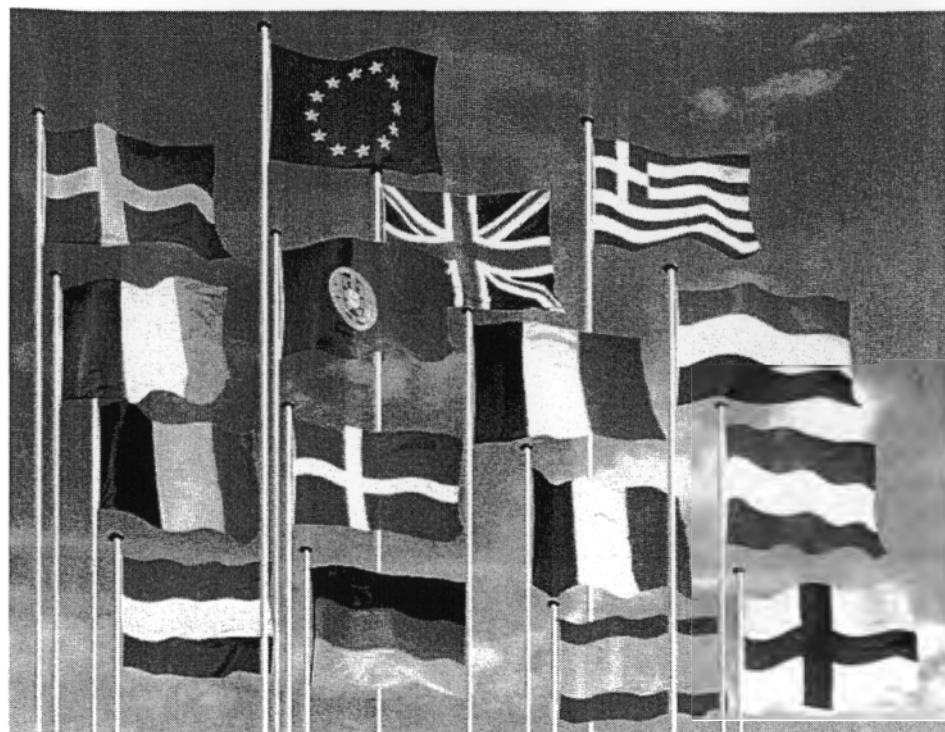

αρχίζει ένας κύκλος υποβολής αιτήσεων ως εξής: 10 Απριλίου 1987 Τουρκία, 17 Ιουλίου 1989 Αυστρία, 4 Ιουλίου 1990 Κύπρος, 16 Ιουλίου 1990 Μάλτα, 1 Αυγούστου 1991 Σουηδία, 18 Μαρτίου 1992 Φιλανδία, 20 Μαΐου 1992 Ελβετία, 25 Νοεμβρίου 1992 Νορβηγία.

Η Κοινότητα έκρινε ότι οι αιτήσεις ένταξης των χωρών αυτών θα έπρεπε να αντιμετωπισθούν μετά την ολοκλήρωση της διαπραγμάτευσης για την κατάρτιση της Συνθήκης για την Ε.Ε. Με την ολοκλήρωση της διαπραγμάτευσης για τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ενώ ο αριθμός των ενδιαφερόμενων χωρών για ένταξη έδειχνε σταθερά να αυξάνεται η Ευρωπαϊκή Κοινότητα άρχισε να επεξεργάζεται μια πολιτική για διεύρυνση.

Έτσι, η Επιτροπή πρότεινε ορισμένα κριτήρια και προϋποθέσεις για την ένταξη κράτους – μέλους στην Ε.Ε. όπως:

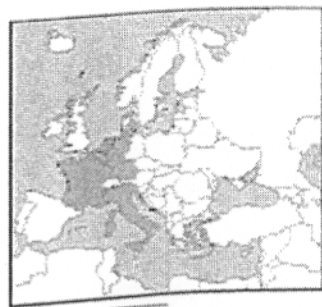
1. «Όρια Ευρώπης»,
2. «Πολιτικές προϋποθέσεις»,
3. «Κοινοτικό κεκτημένο»,
4. «Αποδοχή της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας».

Η Ευρώπη των 15

Ο καθορισμός των κριτηρίων και προϋποθέσεων αυτών από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έγινε με τη προοπτική εισόδου στην Ένωση των χωρών της Ε.Τ.Ε.Σ., (Αυστρία, Σουηδία, Φιλανδία) και των χωρών της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης που είχαν εκδηλώσει σχετικό ενδιαφέρον για μελλοντική ένταξη.

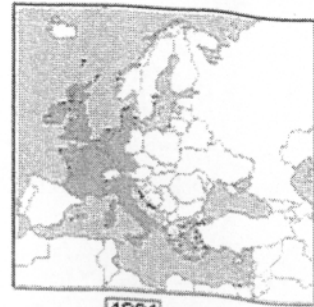
Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας τον Ιούνιο του 1992 αποδέχτηκε σε γενικές γραμμές τις προτάσεις της Επιτροπής και αποφάσισε ότι οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη των χωρών Ε.Τ.Ε.Σ. θα αρχίσουν επίσημα αμέσως μόλις επικυρωθεί η Συνθήκη για την Ε.Ε.

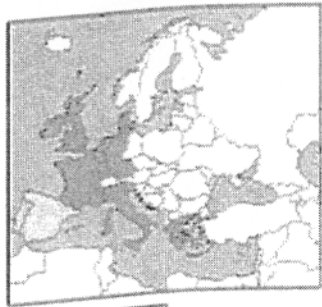
1952

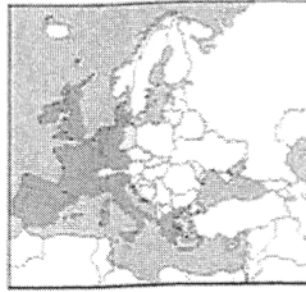
1973

1981

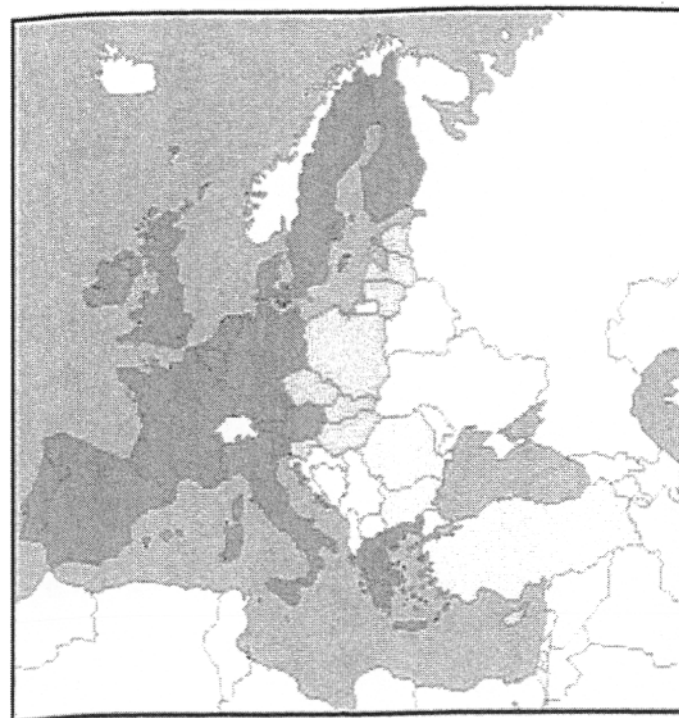
1986

1990

1995

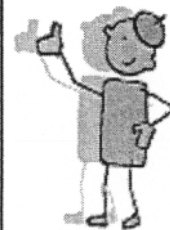

2004

ΕΕ των 15
κρατών μελών

Καινούργια
κράτη μέλη

Υποψήφιος προς
ενταξη χώρες

Η συνεχής διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αποφάσισε ακόμη ότι η ένταξη των χωρών ήταν εφικτή με βάση τις θεσμικές διατάξεις που περιλαμβάνονται στη Συνθήκη για την Ένωση και τις προσαρτημένες δηλώσεις. Παράλληλα επεσήμανε την ανάγκη ενίσχυσης των σχέσεων με τη Τουρκία, τη Κύπρο, τη Μάλτα και τις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης. Ωστόσο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου αποφάσισε να αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις με τις υποψήφιες χώρες Ε.Ζ.Ε.Σ. (εκτός Ελβετίας, η οποία σε δημοψήφισμα στις 6 Δεκεμβρίου 1992 είχε απορρίψει τη συμφωνία Ε.Ο.Χ. και συνεπώς είχε καταστεί μη επιλέξιμη για ένταξη).

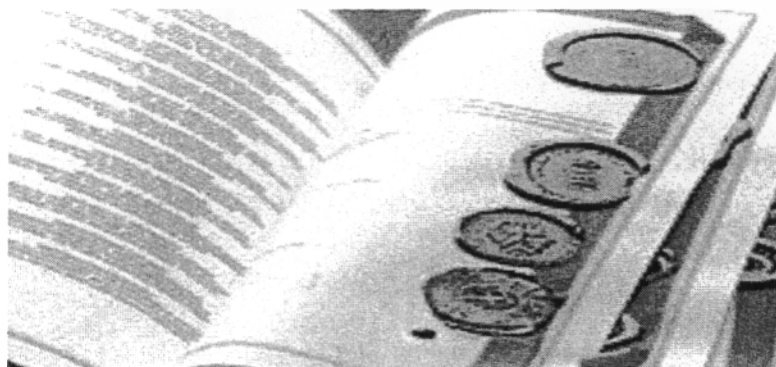

Κέρκυρα 24 Ιουνίου 1994. Η υπογραφή των Συνθηκών Προσχώρησης της Αυστρίας, της Φιλανδίας και της Σουηδίας

Οι διαπραγματεύσεις με τις τέσσερις χώρες (Αυστρία, Φιλανδία, Σουηδία και Νορβηγία) άρχισαν στις αρχές του 1993 και ολοκληρώθηκαν το Μάρτιο του 1994 όταν τη προεδρία του Συμβουλίου Υπουργών ασκούσε η Ελλάδα. Μετά την επικύρωση των πράξεων προσχώρησης τόσο από τα κράτη – μέλη όσο και από την Αυστρία, Φιλανδία, Σουηδία μέσω δημοψηφισμάτων, οι τελευταίες τρεις χώρες έγιναν πλήρη μέλη της Ένωσης την 1^η Ιανουαρίου του 1995. Η Νορβηγία απέρριψε με δημοψήφισμα για δεύτερη φορά την προσχώρησή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.13. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ (1997)

Η υπογραφή της Συνθήκης του Άμστερνταμ

Στις 16 και 17 Ιουνίου, στο Άμστερνταμ οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναθεώρησαν τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ καθιερώνει μια πιο δημοκρατική Ευρώπη που εξασφαλίζει τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δημοκρατικών αρχών από τα κράτη – μέλη. Επίσης, σημειώνει σαφείς προόδους στα θέματα που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της, ενώ συγχρόνως επιτρέπει την καλύτερη αντιμετώπιση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ έχει τέσσερις κύριους στόχους:

- Να θέσει την απασχόληση και τα δικαιώματα των πολιτών στην καρδιά της Ένωσης. Ενώ δηλώνει ότι τα κράτη – μέλη έχουν την κύρια ευθύνη για την απασχόληση, η νέα Συνθήκη τα υποχρεώνει να επιδιώξουν από κοινού να βρουν λύσεις για την καταπολέμηση της ανεργίας που είναι το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα της Ευρώπης σήμερα.

- Να εξαλείψει τα τελευταία εναπομείναντα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και να ενδυναμώσει την ασφάλεια, παγιώνοντας τη συνεργασία των κρατών – μελών στα πεδία της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων (τρίτος πυλώνας της Ένωσης).
- Να δώσει στην Ευρώπη μια ισχυρότερη φωνή στις παγκόσμιες υποθέσεις καθιστώντας το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων) υπεύθυνο για τον ορισμό κοινών στρατηγικών, τις οποίες θα εφαρμόζουν τα κράτη – μέλη και η Ένωση ορίζοντας έναν ανώτατο αντιπρόσωπο της ΚΕΠΠΑ (τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου) και ιδρύοντας μια μονάδα πολιτικού προγραμματισμού και επείγουσας δράσης υπό την αρμοδιότητά του.
- Να καταστήσει πιο αποτελεσματική τη θεσμική δομή της Ένωσης ενόψει της διεύρυνσης της δια της ένταξης των κρατών της ανατολικής Ευρώπης και της Κύπρου.

1.14. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ (2000)

*Νίκαια 26 Φεβρουαρίου 2001.
Η υπογραφή της Συνθήκης της Νίκαιας*

Η πλέον πρόσφατη τροποποίηση των Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες έλαβε την τελική της μορφή και υπεγράφη από τους αρχηγούς κρατών – μελών και κυβερνήσεων στις 26 Φεβρουαρίου του 2001, στη Νίκαια της Γαλλίας, μετά την ολοκλήρωση της Διακυβερνητικής Διάσκεψης.

Κατά τις σχετικές διαπραγματεύσεις έγινε σαφές ότι η διαδικασία αναθεώρησης των Συνθηκών εισήλθε σε νέα φάση, καθώς δεν μπορούν να διακριθούν σαφώς οι θέσεις του κάθε κράτους – μέλους στη διαπραγμάτευση, παρά μόνο σε θέματα που το κράτος για συγκεκριμένους λόγους, ευθέως διαφοροποιείτε απ' τα υπόλοιπα. Διαμορφώνονται, λοιπόν, ομάδες συμφερόντων, στις οποίες προσχωρούν τα μέρη ανάλογα με τον βαθμό σύγκλισης των απόψεών τους προς μια κοινή θέση. Συχνά, ο διαχωρισμός λαμβάνει τη μορφή αντίθεσης μεταξύ μικρών και μεγάλων κρατών. Εφόσον, η αναθεώρηση των Συνθηκών πραγματοποιείται με ομόφωνη απόφαση των κρατών – μελών, οι λύσεις που αναζητούνται κατά τις διαπραγματεύσεις στη Διακυβερνητική Διάσκεψη πρέπει να είναι

γενικά αποδεκτές ώστε να εκφράζουν με το πιο ασφαλή τρόπο τις διακρατικές ισορροπίες που διαμορφώνονται.

Κεντρικό ζήτημα της τελευταίας Διακυβερνητικής Διάσκεψης ήταν η αντιμετώπιση της επικείμενης διεύρυνσης, με την υιοθέτηση των αναγκαίων θεσμικών μεταρρυθμίσεων για την υποδοχή των νέων μελών, χωρίς να επηρεαστεί η ομαλή λειτουργία της Ένωσης, η εξέλιξή της και η πορεία της προς πιο προωθημένες μορφές ενοποίησης. Επειδή δεν είναι γνωστό πότε ακριβώς θα γίνουν οι προσχωρήσεις, η Συνθήκη προέβλεψε τις αρχές και τις μεθόδους εξέλιξης του κοινοτικού συστήματος σε συνάρτηση με τη διεύρυνση της Ένωσης. Έτσι, από την 1/1/2005 θα ισχύει για τη σύνθεση της Επιτροπής η αρχή «ένας Επίτροπος ανά κράτος – μέλος» μέχρι να φτάσει η Ένωση τα 27 κράτη – μέλη, οπότε θα επανεξεταστεί το θέμα, με σκοπό το καθορισμό ανώτατου ορίου που θα βασίζεται στην ισότιμη εκπροσώπηση των κρατών – μελών.

Η Συνθήκη της Νίκαιας αύξησε τον αριθμό των ψήφων όλων των κρατών – μελών από το 2004, σε μεγαλύτερο, ωστόσο ποσοστό για τα μεγαλύτερα σε πληθυσμό κράτη. Επίσης, θα τροποποιηθεί το σύστημα λήψης αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία, οπότε θα απαιτείται η απόφαση να συγκεντρώνει την υποστήριξη όχι απλώς της πλειοψηφίας των κρατών – μελών αλλά και του 62% τουλάχιστον του συνολικού πληθυσμού της Ένωσης.

1.15. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (1999 – 2002)

A. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Νομισματική Ένωση σημαίνει ένωση ανεξάρτητων κρατών τα οποία παραιτούνται από το κυριαρχικό τους δικαίωμα να καθορίζουν την εθνική νομισματική τους πολιτική και δέχονται τη χρήση ενός ενιαίου νομίσματος. Στο παρελθόν, η νομισματική ενοποίηση, η επιβολή δηλαδή, ενός κοινού νομίσματος σε περισσότερες από μια οικονομικές περιοχές ήταν το αποτέλεσμα απορρόφησης ή υποταγής ασθενέστερων οικονομικά περιοχών από άλλες πιο ισχυρές, οι οποίες επέβαλαν το νόμισμά τους. Αυτό συνέβη στις Η.Π.Α., στη Γερμανία και στην Ιταλία μετά την ενοποίησή τους. Μόνο η Σουηδία, η Νορβηγία και η Δανία φάνηκε να αποτελεί εξαίρεση.

Η ιδέα για τη δημιουργία Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης δεν είναι καινούργια. Από τα μέσα της δεκαετίας του '50, ο Ζαν Μονέ, πατέρας της ιδέας της ευρωπαϊκής ενοποίησης, είχε προτείνει την ανάπτυξη νομισματικής συνεργασίας στην Ευρώπη με τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου. Η ιδέα αυτή φάνηκε να αναβιώνει στις αρχές της δεκαετίας του '70. Η κατάρρευση, όμως, του μεταπολεμικού νομισματικού συστήματος το 1971 και, δύο χρόνια αργότερα, η πετρελαϊκή κρίση, ανέστειλε τα σχέδια Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης για μια δεκαπενταετία. Στο διάστημα αυτό, έγιναν προσπάθειες για την ανάπτυξη νομισματικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών – μελών (νομισματικό φίδι, νομισματικό φίδι

χωρίς σήραγγα). Οι προσπάθειες αυτές απέτυχαν, η εμπειρία, όμως, που αποκτήθηκε υπήρξε πολύτιμη για την Κοινότητα. Τα όργανα και τα μέσα (Ευρωπαϊκό Ταμείο Νομισματικής Συνεργασίας, Ευρωπαϊκή Λογιστική Μονάδα), τα οποία τέθηκαν σε ισχύ από το 1972, δοκιμάστηκαν, βελτιώθηκαν και εφαρμόστηκαν στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα.

Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα που εισήχθη το 1978, χρησιμοποιούσε δύο μέσα άσκησης νομισματικής πολιτικής:

- 1ο.** Την Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα (ECU): πρόκειται για ένα «καλάθι» νομισμάτων, στο οποίο συμμετείχαν όλα τα ευρωπαϊκά νομίσματα, ανάλογα με την οικονομική δύναμη του κράτους – μέλους και
- 2ο.** Τον Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (Μ.Σ.Ι.): κάθε εθνικό νόμισμα είχε μια κεντρική ισοτιμία με την ECU και η ισοτιμία αυτή χρησίμευε στον καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών μεταξύ δύο εθνικών νομισμάτων.

Η επιτυχής εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος για μια δεκαετία ώθησε τους Ευρωπαίους ηγέτες να επαναφέρουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων την ιδέα της δημιουργίας οικονομικής και νομισματικής ένωσης μεταξύ των κρατών – μελών της Κοινότητας. Το νέο βήμα εισηγήθηκε η Επιτροπή με επικεφαλής τον Ζακ Ντελόρ. Οι προτάσεις της Επιτροπής, που δόθηκαν στη δημοσιότητα τον Απρίλιο του 1989, προέβλεπαν:

- Την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.
- Τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών – μελών (οικονομική ένωση).

- Τη σταδιακή εγκαθίδρυση ενός ενιαίου νομίσματος για όλα τα κράτη – μέλη και την δημιουργία ενός οργάνου, που θα ασκεί ενιαία ανεξάρτητη νομισματική πολιτική.

Η έναρξη του πρώτου σταδίου της Ο.Ν.Ε. ορίστηκε την 1^η Ιουλίου 1990. Ο σχεδιασμός των επόμενων σταδίων πραγματοποιήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη διακυβερνητική διάσκεψη του Μάαστριχ και συμπεριλήφθηκε στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

B. ΤΑ ΤΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ Ο.Ν.Ε.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ:

Η δημιουργία ενιαίας αγοράς με την έννοια ενός οικονομικού χώρου στον οποίο μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα πρόσωπα, αγαθά, υπηρεσίες και κεφάλαια, υπήρξε από τους πρωταρχικούς ιδρυτικούς στόχους της Κοινότητας. Η επίτευξη αυτών των βασικών ελευθεριών επιτρέπει την χωρίς εμπόδια χρησιμοποίηση των συντελεστών παραγωγής, που είναι η εργασία και το κεφάλαιο. Οι επιχειρήσεις μπορούν να παράγουν και να πωλούν τα προϊόντα τους ελεύθερα σε άλλο κράτος – μέλος. Μπορούν να εγκαθίστανται σε όποιο κράτος – μέλος επιθυμούν. Οι καταναλωτές έχουν ελευθερία επιλογής προϊόντων και υπηρεσιών καλύτερης ποιότητας. Οι εργαζόμενοι μπορούν να αναζητούν απασχόληση εκεί που υπάρχουν μεγαλύτερη προσφορά και καλύτερες συνθήκες εργασίας και να

εγκαθίστανται ελεύθερα με τις οικογένειές τους στο κράτος – μέλος που βρίσκουν απασχόληση.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΩΣΗ:

Για να είναι αξιόπιστη και βιώσιμη η Νομισματική Ένωση πρέπει να περιλαμβάνει κράτη – μέλη με καλή οικονομική διαχείριση. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη – μέλη ανέλαβαν τη δέσμευση να βελτιώσουν τις οικονομικές τους επιδόσεις. Αντίθετα από τη νομισματική πολιτική, τα κράτη – μέλη διατηρούν την αρμοδιότητα και την ευθύνη να χαράσσουν τη δημοσιονομική τους πολιτική. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση φρόντισε να θέσει ως προϋποθέσεις συμμετοχής των κρατών – μελών στην Ο.Ν.Ε. την επίτευξη της οικονομικής σύγκλισης με την ικανοποίηση των ακόλουθων κριτηρίων:

- Σταθερότητα των τιμών – χαμηλός πληθωρισμός.
- Σύγκλιση των επιτοκίων.
- Δημοσιονομική εξυγίανση.
- Συμμετοχή στον μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών που εξασφαλίζει τη σταθερότητα των διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Τέλος, με την υιοθέτηση του «Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης», προβλέφθηκε στο τρίτο στάδιο της Ο.Ν.Ε. μια διαδικασία δημοσιονομικής εποπτείας, ελέγχου και επιβολής ποινών για τα κράτη – μέλη που συμμετέχουν στη ζώνη του ενιαίου νομίσματος και υπερβαίνουν τα καθοριζόμενα όρια. Το Σύμφωνο προβλέπει ότι οι

χώρες που έχουν επιτύχει οικονομική σύγκλιση και έχουν ενταχθεί στη ζώνη υποχρεούνται να καταρτίζουν προγράμματα δημοσιονομικής σταθεροποίησης με προβλέψεις για την πορεία των δημοσιονομικών ανισορροπιών μεταξύ των κρατών – μελών της ζώνης.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ:

Το τρίτο στοιχείο της Ο.Ν.Ε. είναι η νομισματική ένωση, η οποία συνίσταται:

1. Στην εισαγωγή ενιαίου νομίσματος για τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν επιτύχει τον αναγκαίο βαθμό οικονομικής σύγκλισης και
2. Στην άσκηση ανεξάρτητης νομισματικής πολιτικής από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Η εισαγωγή του ευρώ υπήρξε σταδιακή. Κατά την πρώτη φάση (Μάιος 1998 – 31 Δεκεμβρίου 1998) καθορίστηκαν τα κράτη – μέλη που θα συμμετείχαν στην Ζώνη του Ευρώ και ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Την 31^η Δεκεμβρίου 1998, το Συμβούλιο θέσπισε αμετάκλητα τις συναλλαγματικές ισοτιμίες των εθνικών νομισμάτων με την μονάδα ECU χωρίς δυνατότητα διακύμανσης. Την επόμενη μέρα, η μονάδα ECU καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε σε ισοτιμία ένα προς ένα (1:1) από το ευρώ, το οποίο αποτελεί επίσημο αυτοτελές νόμισμα και όχι καλάθι νομισμάτων.

Κατά τη δεύτερη φάση εισαγωγής του (1999 – 2001), το ευρώ ορίστηκε ως επίσημο νόμισμα στα κράτη – μέλη που αποτέλεσαν τη Ζώνη του Ευρώ:

- Αυστρία,
- Βέλγιο,
- Γερμανία,
- Γαλλία,
- Ελλάδα (από το 2001),
- Ιρλανδία,
- Ισπανία,
- Ιταλία,
- Λουξεμβούργο,
- Ολλανδία,
- Πορτογαλία,
- Φιλανδία.

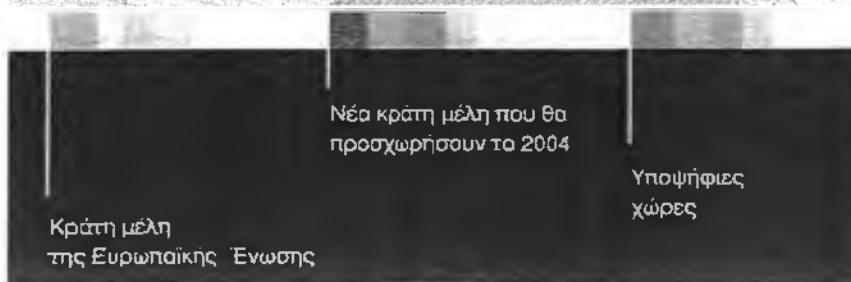
Για τρία χρόνια το ευρώ αποτέλεσε λογιστικό χρήμα που κυκλοφορούσε παράλληλα με τα εθνικά νομίσματα.

1.16. Η ΠΕΜΠΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ (2003)

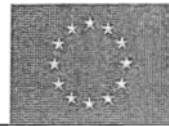
Διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

ορόσημο στην ιστορία της Ευρώπης

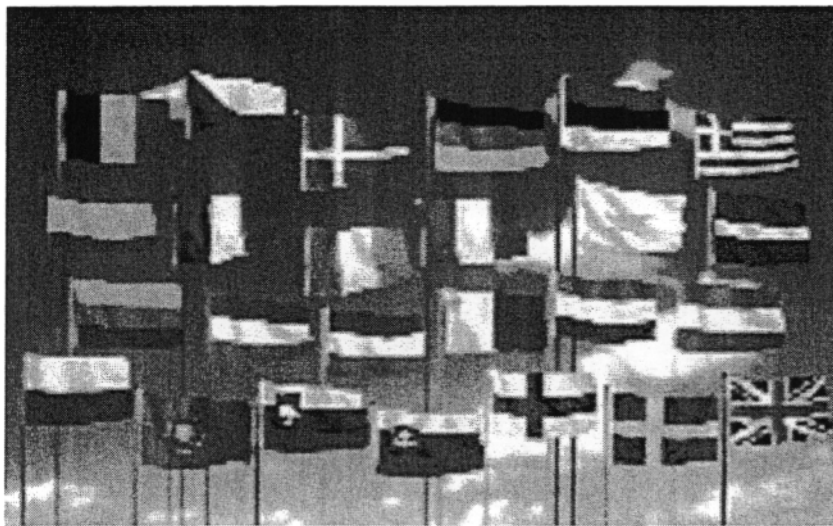

Ο νέος χάρτης της Ευρώπης μετά την 5^η Διεύρυνση

Η παρούσα διεύρυνση, από 15 σε 25, είναι η μεγαλύτερη στην ιστορία της Ένωσης. Έχει τις ρίζες της στην κατάρρευση του κομμουνισμού, που συμβολίζεται με την πτώση του τοίχους του Βερολίνου το 1989, γεγονός που προσέφερε την ανέλπιστα και άνευ προηγουμένου ευκαιρία επέκτασης της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στη Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Μια από τις προτεραιότητες της

Ένωσης μετά τη διεύρυνση είναι η άνοδος του βιοτικού επιπέδου των νέων μελών, που είναι πολύ κατώτερο του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι δέκα νέες χώρες, η Εσθονία, η Κύπρος, η Λετονία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Σλοβακία, η Ουγγαρία, η Σλοβενία και η Τσεχική Δημοκρατία, προσχωρούν επίσημα την 1^η Μαΐου 2004. Η υπογραφή των Συνθηκών προσχώρησης έγινε στην Αθήνα στον Απρίλιο του 2003.

Η Ευρώπη των 25

Μετά την υπογραφή της Συνθήκης, που εγκρίθηκε από τους πολίτες μέσω διαδοχικών εθνικών δημοψηφισμάτων κατά τη διάρκεια του 2003, οι υπουργοί των νέων κρατών – μελών συμμετέχουν ήδη στις συνόδους του Συμβουλίου Υπουργών της Ε.Ε., καθώς και στις εργασίες που έχουν αναληφθεί για τη συνταγματική μεταρρύθμιση της Ε.Ε.

Η οικονομική επίπτωση της διεύρυνσης θα είναι σημαντική, δεδομένου ότι μια μεγαλύτερη και πιο ολοκληρωμένη αγορά θα προωθήσει την οικονομική μεγέθυνση τόσο των νέων όσο και των

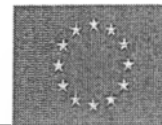
σημερινών κρατών – μελών. Τα νέα κράτη – μέλη πρόκειται να ωφεληθούν από τις επενδύσεις τις οποίες θα προβούν εταιρείες που έχουν τη βάση τους στη Δυτική Ευρώπη και από την πρόσβαση στη χρηματοδότηση της περιφερειακής και κοινωνικής τους ανάπτυξης από την Ε.Ε. Η ενοποίηση των οικονομιών τους με τις οικονομίες των υπόλοιπων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ήδη αρχίσει, δεδομένου ότι οι εμπορικές συμφωνίες, έχουν ήδη άρει σχεδόν όλους τους δασμολογικούς και ποσοτικούς φραγμούς στις εξαγωγές στα σημερινά κράτη – μέλη.

A. ΟΡΟΙ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ

Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που άρχισε να ισχύει το 1993, ορίζει (στο άρθρο 49) ότι κάθε ευρωπαϊκό κράτος που σέβεται τις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, καθώς και το κράτος δικαίου, μπορούν να υποβάλουν αίτηση για προσχώρηση στην Ένωση.

Οι επικεφαλής των κυβερνήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Σύνοδο της Κοπεγχάγης προέβησαν σε περαιτέρω διευκρινίσεις που έθεσαν τους βασικούς όρους προσχώρησης:

- Ύπαρξη σταθερών θεσμών που εγγυώνται τη δημοκρατία.
- Κράτος δικαίου, σεβασμός και προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των μειονοτήτων.
- Ύπαρξη λειτουργικής οικονομίας της αγοράς.

- Ικανότητα αντιμετώπισης των δυνάμεων της αγοράς και της ανταγωνιστικής πίεσης με την Ένωση.
- Ικανότητα ανάληψης των υποχρεώσεων των μελών, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

B. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ

Η πρωταρχική υποχρέωση για την προσχώρηση στην Ε.Ε. ήταν η υιοθέτηση του λεγόμενου κοινοτικού κεκτημένου, πράγμα που σημαίνει την εφαρμογή 80.000 σελίδων της νομοθεσίας της Ε.Ε., με εξασφάλιση μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας της γραφειοκρατικής και διοικητικής δομής, η ενίσχυση των νομοθετικών συστημάτων και της ασφάλειας στα ανατολικά τους σύνορα. Τα σύνορα αυτά καθίστανται τώρα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης 25 εθνών. Τα ασφαλή εξωτερικά σύνορα αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση ανοιχτών εσωτερικών συνόρων στο εσωτερικό της Ε.Ε. Η Ένωση έχει χορηγήσει σημαντική βοήθεια, τόσο υλική όσο και υπό μορφή τεχνικής στήριξης και παροχής συμβουλών, ώστε να συμμορφωθούν οι συνοριακοί έλεγχοι στα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ακόμα, και πριν την ουσιαστική έναρξη των διαπραγματεύσεων του 1998, η Ένωση βοηθούσε τις υποψήφιες χώρες να προετοιμαστούν για την προσχώρηση. Οι προσπάθειες αυτές άρχισαν το 1989 με το επονομαζόμενο πρόγραμμα Phare, σκοπός του οποίου ήταν να βοηθήσει τις υποψήφιες χώρες να στραφούν προς οικονομίες βασισμένες στην αγορά και να εισαγάγουν τη θεσμική δομή των

εξελιγμένων δημοκρατιών. Με την πάροδο του χρόνου, αυτές οι προσπάθειες εστιάστηκαν ολοένα περισσότερο στις ειδικές προϋποθέσεις για την προσχώρηση στην Ένωση.

Ως τα τέλη του 2002, λιγότερο από 13 έτη μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής αυτοκρατορίας και το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, οι οκτώ χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, είχαν ολοκληρώσει τις διαπραγματεύσεις τους και ήταν έτοιμες να προσχωρήσουν, από κοινού με τις δύο μεσογειακές νήσους. Δύο άλλες υποψήφιες χώρες, η Βουλγαρία και η Ρουμανία, δεν μπόρεσαν να ολοκληρώσουν τις διαπραγματεύσεις τους εγκαίρως και ο προγραμματισμός της προσχώρησής τους αναβλήθηκε για το 2007.

Γ. ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

Η πείρα από τις προηγούμενες διευρύνσεις της Ε.Ε. κατέδειξε πόσο επιτυχής είναι η διαδικασία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Εντούτοις οι σημαντικές αλλαγές συχνά προκαλούν ανησυχίες και η εν λόγω διεύρυνση δεν αποτελεί εξαίρεση. Το μέγεθός της και μόνο προκάλεσε ερωτήματα μεταξύ των πολιτών των σημερινών και των νέων κρατών – μελών, σχετικά με την επίπτωσή της στη ζωή τους και στη δουλειά τους.

Στις σημερινές χώρες της Ε.Ε. υπάρχουν φόβοι για μεγαλύτερο κύμα μεταναστεύσεων, για αθρόα εισροή φθηνού εργατικού δυναμικού και για τις επιπτώσεις των χαμηλότερων περιβαλλοντικών προτύπων. Οι πληθυσμοί των νέων κρατών – μελών ανησυχούν για το κατά πόσον οι οικονομίες τους μπορούν να ανταγωνιστούν αυτές των υπολοίπων κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή κατά πόσον οι κάτοχοι γεωργικών

εκμεταλλεύσεων των χωρών τους θα μπορέσουν να ανταγωνιστούν αυτούς που έχουν επωφεληθεί εδώ και χρόνια από επιδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Καθένα από αυτά τα θέματα εξετάστηκε και απαντήθηκε κατά τις διαπραγματεύσεις για την είσοδο στην Ένωση που διεξήχθησαν με κάθε υποψήφια χώρα στο διάστημα μεταξύ 1998 και 2002. Όπως συνέβη με τις προηγούμενες διευρύνσεις, έχουν δημιουργηθεί μηχανισμοί διασφάλισης για την αντιμετώπιση τυχόν απρόσμενων επιπτώσεων. Άλλα θέματα αντιμετωπίστηκαν με την λήψη μεταβατικών μέτρων, που διαχέουν σε πολυετή περίοδο την επίπτωση ευαίσθητων θεμάτων όπως η ελεύθερη κυκλοφορία εργαζόμενων (θέμα που προκαλεί ανησυχίες στα σημερινά κράτη – μέλη) ή η απόκτηση ακίνητης περιουσίας (θέμα που προκαλεί ανησυχίες στα νέα κράτη – μέλη).

Δ. Η ΝΕΑ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

Η Βουλγαρία και η Ρουμανία θα προσχωρήσουν στην Ένωση το 2007, υπό τον όρο ότι θα τηρήσουν τις απαιτούμενες προθεσμίες προετοιμασίας. Η Ε.Ε. αναλαμβάνει την υποχρέωση να παράσχει τη μεγαλύτερη δυνατή στήριξη στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας.

Μια τρίτη υποψήφια χώρα, η Τουρκία, δεν έχει ακόμα λάβει σαφή ημερομηνία για την έναρξη των διαπραγματεύσεων. Στα τέλη του 2004 η Ευρωπαϊκή Ένωση θα προβεί σε απολογισμό για να διαπιστώσει κατά πόσον η Τουρκία πληροί τα πολιτική κριτήρια για την προσχώρηση, όσον αφορά τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, το κράτος δικαίου και την προστασία των μειονοτήτων.

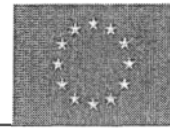

Εάν τα αποτελέσματα του απολογισμού είναι θετικά, οι διαπραγματεύσεις μπορεί να αρχίσουν αμέσως μετά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει, επί του παρόντος αίτηση για προσχώρηση που υπέβαλε η Κροατία τον Φεβρουάριο 2003, και θα αποφασίσει κατά πόσον μπορούν να αρχίσουν διαπραγματεύσεις για την είσοδο της Κροατίας στην Ένωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Β. ΤΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Στο κεφάλαιο αυτό, αναφέρονται τα επιτεύγματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέχρι σήμερα και διαχωρίζονται σε τρεις χρονικές περιόδους. Η πρώτη περίοδος ξεκινάει με την υπογραφή της Συνθήκης της Ε.Κ.Α.Χ. το 1951 και ολοκληρώνεται με την Τελωνειακή Ένωση το 1968.

Η δεύτερη περίοδος αρχίζει μετά την υπογραφή της Συνθήκης για την Τελωνειακή Ένωση, περιλαμβάνει τις διευρύνσεις του 1973, 1981 και 1986 και καταλήγει στη σημαντικότερη Συνθήκη της Ε.Ε., τη Συνθήκη του Μάαστριχ.

Τέλος, η τρίτη περίοδος περιλαμβάνει την ολοκλήρωση της Συνθήκης του Μάαστριχ, την πορεία προς την Ο.Ν.Ε. καθώς και τις διευρύνσεις 1995 και 2004 με απώτερο σκοπό την ένωση ολόκληρης της Ευρώπης.

Η ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1951 – 1968)

2.1. ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΝΘΡΑΚΑ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ – ΜΕΛΗ

Στις 9 Μαΐου 1950 ο Υπουργός Εξωτερικών της Γαλλίας R. Schuman εισηγήθηκε μια νέα στρατηγική για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, τονίζοντας ότι *«η Ευρώπη δεν θα χτιστεί στιγμιαία ή σύμφωνα μ' ένα ενιαίο, γενικό σχέδιο. Θα χτιστεί μέσα από συγκεκριμένα επιτεύγματα τα οποία δημιουργούν μια de facto αλληλεγγύη... Η κοινή διαχείριση της παραγωγής άνθρακα και χάλυβα, θα θέσει αμέσως κοινές βάσεις για οικονομική ανάπτυξη, σαν πρώτο βήμα προς την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία».*

Η ανάθεση στην Ε.Κ.Α.Χ. της εποπτείας παραγωγής άνθρακα και χάλυβα εξυπηρετούσε συγκεκριμένες λειτουργικές ανάγκες. Η παραγωγή χάλυβα ήταν το κλειδί για την βιομηχανική ανασυγκρότηση και την οικονομική ανόρθωση των ευρωπαϊκών κρατών μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι επενδύσεις για την ανάπτυξη της χαλυβουργίας έπρεπε να συντονιστούν για να αξιοποιηθούν οι εγχώριες πρώτες ύλες (γαλλικά σιδηρομεταλλεύματα, γερμανικός και βελγικός άνθρακας) και να καλυφθεί η μελλοντική ζήτηση χάλυβα, χωρίς να υποκύψουν πλεονάσματα που θα εξαγόntonουσαν σε τεχνητά χαμηλές τιμές με την ανοχή ή την συνενοχή των κυβερνήσεων. Η ανάθεση της εποπτείας της παραγωγής άνθρακα και χάλυβα σ' έναν υπερεθνικό οργανισμό θα

συνέβαλε λοιπόν στην οικονομική ευημερία των λαών της Κοινότητας και θα απέτρεπε τις εμπορικές διενέξεις μεταξύ των κρατών – μελών. Η διαφαινόμενη οικονομική ολοκλήρωση καθώς και η ειρηνική επίλυση των εμπορικών διαφορών των συμμετεχουσών χωρών καθώς οι αποφάσεις της Ε.Κ.Α.Χ. ήταν δεσμευτικές αποτελούν το πρώτο σημαντικό επίτευγμα και συγχρόνως πρωτοποριακό για εκείνη την εποχή.

2.2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (Ε.Ο.Κ.) ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (Ε.Κ.Α.Ε.)

Ένα επιπλέον επίτευγμα στην πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση μετά τη βιομηχανική ανασυγκρότηση με τη Συνθήκη της Ε.Κ.Α.Χ. ήταν οι Συνθήκες Ε.Ο.Κ. και Ε.Κ.Α.Ε. που είχαν σαν στόχο την οικονομική ευημερία και ειδικότερα τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου που έπρεπε να πλησιάσει εκείνο του Αμερικανικού λαού. Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων ήταν αναγκαία η δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς που θα έφθανε περίπου σε μέγεθος εκείνη των Η.Π.Α.

Για την προώθηση της οικονομικής ολοκλήρωσης τα έξι κράτη – μέλη αποφάσισαν την άμεση κινητοποίηση των προσπαθειών «για την ίδρυση μιας Ενωμένης Ευρώπης», με την ανάπτυξη κοινών θεσμών, την προοδευτική συγχώνευση των εθνικών οικονομιών, τη δημιουργία κοινής αγοράς και την προοδευτική εναρμόνιση της κοινωνικής πολιτικής των κρατών και ανέθεσαν το έργο σε Διακυβερνητική Επιτροπή που έγινε γνωστή ως Επιτροπή Spaak.

Στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας τόσο η κρίση του Σουέζ το 1956 που έκανε αισθητή την εξάρτηση της Δυτικής Ευρώπης από το πετρέλαιο της Μέσης Ανατολής όσο και η επιδίωξη των Γάλλων στα πλαίσια Διακυβερνητικής Επιτροπής για την υιοθέτηση ρύθμισης για τον συντονισμό της παραγωγής και διάθεσης πυρηνικών καυσίμων συνέβαλαν στην ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας. Αυτές οι δύο Συνθήκες αποτελούν σημαντικό επίτευγμα γιατί η μεν Ε.Ο.Κ. βοήθησε στην αρμονική σταθερότητα και στην ανάπτυξη στενότερων σχέσεων μεταξύ των κρατών και η δε Ε.Κ.Α.Ε. συνέβαλε στην ανάπτυξη των συναλλαγών με άλλες χώρες και στις προσπάθειες ανάπτυξης πυρηνικών βιομηχανιών, με απώτερο σκοπό την άνοδο και τη σταθερότητα του βιοτικού επιπέδου των κρατών – μελών.

2.3. ΚΟΙΝΗ ΑΓΟΡΑ – ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ

Η δημιουργία ενός ενιαίου οικονομικού ευρωπαϊκού χώρου βασισμένου σε μια κοινή αγορά ήταν ένας βασικός στόχος της Συνθήκης της Ρώμης. Το άρθρο 2 αυτής της Συνθήκης προσδιόριζε αυτόν τον αντικειμενικό σκοπό ως εξής:

«Η Κοινότητα έχει σαν αποστολή, με τη δημιουργία μιας Κοινής Αγοράς... να προάγει την αρμονική ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Κοινότητας, τη συνεχή και ισόρροπη επέκταση της οικονομίας, αυξημένη σταθερότητα, επιταχυνόμενη ανύψωση του βιοτικού επιπέδου και σχέσεις περισσότερο στενές μεταξύ των κρατών που συνενώνει».

Η εγκαθίδρυση της Κοινής Αγοράς απαιτούσε πρώτα απ' όλα την εξάλειψη των τελωνειακών δασμών στις εισαγωγές και τις εξαγωγές, που ίσχυαν μεταξύ των κρατών – μελών πριν από την ίδρυση της Κοινότητας. Τα κράτη – μέλη κατήργησαν πράγματι τα μεταξύ τους τελωνειακά εμπόδια, πριν μάλιστα εκπνεύσει η προθεσμία την οποία καθόριζε η Συνθήκη, και αμέσως μετά τον τελωνειακό αποπλισμό, άρχισαν να κτίζουν άλλους φραγμούς μεταξύ τους, οι οποίοι είναι ακόμη πιο δύσκολο να ξεπεραστούν απ' ότι οι τελωνειακοί φραγμοί.

Η Κοινή Αγορά που ολοκληρώθηκε το 1992 είναι ένα πολύ σημαντικό στάδιο της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Βασίζεται στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων. Η πραγματοποίηση αυτών των βασικών ελευθεριών επιτρέπει την ορθολογική και χωρίς εμπόδια χρησιμοποίηση των συντελεστών παραγωγής, που είναι η εργασία και το κεφάλαιο. Οι επιχειρήσεις μπορούν να παράγουν και να πωλούν τα προϊόντα τους ελεύθερα στο κράτος – μέλος όπου οι συνθήκες είναι πιο ευνοϊκές. Μπορούν να εγκαθίστανται όπου θέλουν μέσα στην Κοινή Αγορά και να χρησιμοποιούν ένα πλήθος χρηματοδοτικών πόρων, οι οποίοι υπάρχουν στα κράτη – μέλη. Οι εργαζόμενοι μπορούν να αναζητούν απασχόληση εκεί όπου υπάρχει μεγαλύτερη ζήτηση εργασίας και να επωφελούνται έτσι από τις καλύτερες συνθήκες εργασίας και αμοιβής που παρέχονται. Μπορούν να εγκαθίστανται ελεύθερα με τις οικογένειές τους στο κράτος – μέλος που βρίσκουν απασχόληση. Οι καταναλωτές έχουν ελευθερία επιλογής προϊόντων και υπηρεσιών καλύτερης ποιότητας ή και χαμηλότερης τιμής που παράγονται στα κράτη – μέλη. Η Κοινή Αγορά βασίζεται, όπως βλέπουμε, στην ελευθερία επιλογών.

2.4. ΘΕΣΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ – ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Το θεσμικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας εμπνέεται, από την αρχή διάκρισης των εξουσιών. Υπάρχουν όμως και σημαντικές διαφορές μεταξύ του Κοινοτικού και των κρατικών συστημάτων οι οποίες οφείλονται στο γεγονός ότι η Κοινότητα είναι περισσότερο μια Κοινότητα κρατών απ' ό,τι μια Κοινότητα λαών. Η νομοθετική εξουσία δεν ανήκει σ' ένα Κοινοβούλιο αλλά σ' ένα διακρατικό όργανο, το Συμβούλιο, που απαρτίζεται από τους αρμόδιους Υπουργούς των κρατών – μελών. Η Εκτελεστική Εξουσία και το δικαίωμα νομοθετικής πρωτοβουλίας ανήκουν στην Επιτροπή που απαρτίζεται από ανεξάρτητους τεχνοκράτες. Δύο άλλα όργανα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που απαρτίζεται από βουλευτές και η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή που απαρτίζεται από εκπροσώπους κοινωνικοεπαγγελματιών συμφερόντων συμπράττουν στη λήψη των αποφάσεων του Συμβουλίου στα πλαίσια της γνωμοδοτικής τους αρμοδιότητας. Το Συμβούλιο και η Επιτροπή ενεργούν στα πλαίσια των κατευθύνσεων που τους δίνονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από τους Αρχηγούς Κυβερνήσεων. Ακόμη το Συμβούλιο και η Επιτροπή υπόκεινται στον πολιτικό έλεγχο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στον δικαστικό έλεγχο ενός οργάνου με ακυρωτική δικαιοδοσία, του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Τέλος τα Κοινοτικά όργανα υπόκεινται στον διαχειριστικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εκτός από το Ελεγκτικό Συνέδριο που τέθηκε σε λειτουργία την 1.10.77, βάσει της Συνθήκης της 22.7.75, η σημερινή θεσμική δομή της Κοινότητας

υφίσταται από την 1.7.67 όταν τέθηκε σε ισχύ η Συνθήκη της 8.4.65 περί ιδρύσεως ενιαίου Συμβουλίου και Επιτροπής. Με αυτή τη Συνθήκη συγχωνεύτηκαν αφ' ενός τα Συμβούλια της Ε.Ο.Κ., της Ε.Κ.Α.Χ. και της Ε.Κ.Α.Ε. και αφ' ετέρου η Επιτροπή της Ε.Ο.Κ., η Ανώτατη Αρχή της Ε.Κ.Α.Χ. και η Επιτροπή της Ε.Κ.Α.Ε. Η Συνθήκη αυτή είναι γνωστή ως Συνθήκη Συγχώνευσης.

Η Συνθήκη Συγχώνευσης των εκτελεστικών οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων Ε.Κ.Α.Χ., Ε.Ο.Κ., Ε.Κ.Α.Ε. αποτελεί μεγάλο επίτευγμα προς την Ευρωπαϊκή ενοποίηση. Η Συνθήκη αυτή έδωσε τη δυνατότητα ώστε να λαμβάνονται ταχύτερα οι αποφάσεις των οργάνων και επιπλέον συνέβαλε στην καλύτερη οργάνωση αυτών με αποτέλεσμα το όραμα για μια Ενωμένη Ευρώπη να τίθεται σε γερές βάσεις.

2.5. ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ Ε.Ο.Κ. ΜΕ ΤΡΙΤΟΥΣ

Μια σημαντική πρόοδος στον πολιτικό και οικονομικό τομέα ήταν οι συμφωνίες συνδέσεων της Ε.Ο.Κ. με τρίτες χώρες. Η Ελλάδα ήταν η πρώτη χώρα η οποία υπέγραψε συμφωνία σύνδεσης με την Ε.Ο.Κ. την 9^η Ιουλίου του 1961. Η συμφωνία σύνδεσης της Ελλάδας άρχισε να ισχύει την 1^η Νοεμβρίου 1962 και προέβλεπε τη δημιουργία τελωνειακής ένωσης μεταξύ της Ελλάδας και της Ε.Ο.Κ., την εναρμόνιση της αγροτικής πολιτικής της Ελλάδας προς την κοινή αγροτική πολιτική της Ε.Ο.Κ., στις αγορές, ως προϋπόθεση για την απελευθέρωση του εμπορίου των αγροτικών προϊόντων. Προέβλεπε την παροχή στην Ελλάδα από την Ε.Ο.Κ. οικονομικής βοήθειας για περίοδο 5 ετών.

Στις 12 Σεπτεμβρίου 1963 υπογράφηκε η συμφωνία σύνδεσης της Ε.Ο.Κ. με την Τουρκία η οποία προέβλεπε οικονομική βοήθεια για περίοδο πέντε ετών καθώς και δημιουργία τελωνειακής ένωσης και εναρμόνισης της αγροτικής πολιτικής της Τουρκίας προς την Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ε.Ο.Κ., όπως είχε γίνει με την Ελλάδα.

Στις 20 Ιουλίου 1963 υπογράφηκε στο Γιαουντέτου Καμερούν και ετέθη σε ισχύ την 1^η Ιουνίου 1964 η πρώτη Συνθήκη σύνδεσης της Ε.Ο.Κ. με δέκα αφρικανικές χώρες η οποία εξελίχθηκε από το 1975 στη Συνθήκη του Lome.

Με τις συνδέσεις αυτές η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έδειξε το ενδιαφέρον της για πολιτικές και οικονομικές διευρύνσεις με άλλες χώρες καθώς διαφαινόταν η ανάγκη για την ανάπτυξη καλών εμπορικών και πολιτικών σχέσεων προς όφελος της οικονομικής ανάπτυξης της Ευρώπης.

2.6. ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Οι ιδρυτές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας είχαν επίγνωση της ανάγκης να περιλάβουν τις γεωργικές αγορές των κρατών – μελών στην μελλοντική Κοινή Αγορά. Αλλά είχαν επίσης επίγνωση του γεγονότος ότι δεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί η Κοινή Γεωργική Αγορά με την απλή εξάλειψη των εμποδίων της ελεύθερης κυκλοφορίας των προϊόντων και με κοινούς κανόνες του ανταγωνισμού, όπως στους τομείς της βιομηχανίας, της βιοτεχνίας και των υπηρεσιών. Γι' αυτό, ενώ το άρθρο 38 της Συνθήκης της Ρώμης

διακηρύσσει, στην πρώτη του παράγραφο, ότι η Κοινή Αγορά εκτείνεται στη γεωργία και στο εμπόριο των γεωργικών προϊόντων, διασαφηνίζει, στην τέταρτη παράγραφο του, ότι η λειτουργία και η ανάπτυξη της Κοινής Αγοράς για τα γεωργικά προϊόντα πρέπει να συνοδεύονται από τη θέσπιση Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.

Η ποικιλομορφία του γεωργικού τομέα, η οποία αυξανόταν με τις διαδοχικές διευρύνσεις της Κοινότητας, έθετε τα δικά της προβλήματα στην ενοποίηση των γεωργικών αγορών και απαιτούσε μια παρεμβατική γεωργική πολιτική.

Πράγματι, οι διάφορες φυσικές, διαρθρωτικές, κοινωνικές και εμπορικές συνθήκες, το διάφορο βάρος της γεωργίας σε κάθε εθνική οικονομία και οι πολύ διάφορες παραδόσεις των εθνικών γεωργικών πολιτικών είχαν οδηγήσει στην εφαρμογή πολύ διάφορων εργαλείων γεωργικής πολιτικής σε κάθε κράτος – μέλος. Έπρεπε να πλησιάσουν μεταξύ τους εθνικές γεωργίες, όχι μόνον πολύ διάφορες από διαρθρωτική άποψη, αλλά και εξαρτώμενες από διάφορα προνόμια, τα οποία είχαν εξασφαλίσει σε εθνικό επίπεδο: εθνικά μονοπώλια ή παρεμφερείς διατάξεις, εγγυήσεις τιμών, ενισχύσεις των γεωργικών εισοδημάτων, επιδοτήσεις των εξαγωγών, άμεσους ή έμμεσους περιορισμούς των εισαγωγών, τελωνειακή προστασία κ.λπ. Χρειαζόταν, λοιπόν, μια νέα γεωργική πολιτική για να αντικαταστήσει τις εθνικές γεωργικές πολιτικές. Δηλαδή, η περιπλοκότητα των εθνικών γεωργικών πολιτικών απαιτούσε τη συγχώνευσή τους σε μια Κοινή Γεωργική Πολιτική.

Οι στόχοι της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής καθορίζονται στο άρθρο 39 της Συνθήκης:

- η αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας,

- η εξασφάλιση ενός δίκαιου βιοτικού επιπέδου στον γεωργικό πληθυσμό,
- η σταθεροποίηση των αγορών,
- η εγγύηση της ασφάλειας των εφοδιασμών,
- η εξασφάλιση λογικών τιμών για τις προμήθειες των καταναλωτών.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων το άρθρο 40 ζητούσε τη δημιουργία μιας κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών, η οποία, ανάλογα με τα προϊόντα, θα μπορούσε να πάρει μian από τις ακόλουθες τρεις μορφές:

- ⇒ κοινούς κανόνες του ανταγωνισμού,
- ⇒ υποχρεωτικό συντονισμό των διάφορων εθνικών οργανώσεων των αγορών,
- ⇒ ή μια ευρωπαϊκή οργάνωση των αγορών.

Το άρθρο 40 της Συνθήκης της Ρώμης, το οποίο αφορά τη βαθμιαία ανάπτυξη της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, δηλώνει ότι για να επιτραπεί στην κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών να επιτύχει τους στόχους της πρέπει να ιδρυθούν ένα ή περισσότερα γεωργικά ταμεία προσανατολισμού και εγγύησης. Στις 14 Ιανουαρίου 1962, κατά τη διάρκεια του πρώτου γεωργικού μαραθωνίου, το Συμβούλιο επέλεξε τη δημιουργία ενός ενιαίου ταμείου προοριζόμενου να χρηματοδοτεί όλες τις κοινοτικές δαπάνες για τις γεωργικές αγορές και διαρθρώσεις, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Ε.Γ.-Τ.Π.Ε.), γνωστό ως FE OGA.

Τρεις βασικές αρχές που καθορίστηκαν ήδη από το 1962 χαρακτηρίζουν την κοινή γεωργική αγορά:

- ◇ η ενότητα της αγοράς,
- ◇ η κοινοτική προτίμηση και
- ◇ η χρηματοοικονομική αλληλεγγύη.

Η ενότητα της αγοράς σημαίνει ότι τα προϊόντα κυκλοφορούν στην Ε.Ε. ελεύθερα όπως και στην εσωτερική αγορά, χάρη στην κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών στις ανταλλαγές (ποσοστώσεις, μονοπώλια εισαγωγής) και στην κατάργηση των δασμών, φόρων και άλλων μέτρων με ανάλογα αποτελέσματα. Οι δε γεωργικές τιμές δεν πρέπει να έχουν μεγάλη διαφορά από περιοχή σε περιοχή και ορίζονται κάθε χρόνο από το Συμβούλιο.

Η κοινοτική προτίμηση σημαίνει ότι τα κοινοτικά προϊόντα προτιμώνται έναντι των εισαγόμενων ώστε να προστατεύεται η Κοινή Αγορά από εισαγωγές με χαμηλές τιμές.

Τέλος, η αρχή της χρηματοοικονομικής αλληλεγγύης σημαίνει ότι τα κράτη – μέλη είναι αλληλεγγύως υπεύθυνα για τις χρηματοοικονομικές συνέπειες της πολιτικής των γεωργικών αγορών. Εφόσον η Κοινότητα οργανώνει τις γεωργικές αγορές, καθορίζει και εφαρμόζει μέσα παρέμβασης σε αυτές τις αγορές είναι και υπεύθυνη για τις χρηματοοικονομικές συνέπειες αυτών των μέτρων.

Οι εργασίες επί της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής κατέληξαν, τον Μάιο του 1966, στη συμφωνία του Συμβουλίου επί των προτάσεων της Επιτροπής ως προς τη χρηματοδότηση της γεωργικής πολιτικής. Μετά από αυτή τη συμφωνία, το Συμβούλιο, τον Ιούλιο του 1966, μπόρεσε να εγκρίνει την κοινή οργάνωση των αγορών σχεδόν όλων των γεωργικών προϊόντων. Χάρη σε αυτές τις αποφάσεις η Κοινή Γεωργική

Αγορά μπόρεσε να ενταχθεί πλήρως στην Τελωνειακή Ένωση, η οποία δημιουργήθηκε την 1^η Ιουλίου 1968.

2.7. Η ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η λειτουργία μιας αληθινής εσωτερικής αγοράς χωρίς σύνορα προϋποθέτει ότι το σύνολο των σχέσεων των κρατών – μελών της Ένωσης με το εξωτερικό ρυθμίζεται από κοινού.

Εκτός από την κατάργηση των εμποδίων στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, η Τελωνειακή Ένωση αφορά την εξομοίωση των τελωνειακών κανονισμών που εφαρμόζονται στις συναλλαγές με τρίτες χώρες. Από το 1968 δεν επιτρέπεται στα κράτη – μέλη να αναστέλλουν μονομερώς τελωνειακούς δασμούς ή να τροποποιούν μόνα τους το κοινοτικό δασμολόγιο. Συγκεκριμένα, δεν μπορούν πλέον να εφαρμόζουν μια αυτόνομη τελωνειακή πολιτική. Μόνο το Συμβούλιο μπορεί να τροποποιεί την κανονική εφαρμογή του Κοινοτικού Τελωνειακού Κώδικα με κανονισμούς που αφορούν διάφορα τελωνειακά μέτρα.

Τα πρώτα δέκα χρόνια ύπαρξης της Ε.Ο.Κ. ήταν τα χρόνια δόξας θα λέγαμε της Τελωνειακής Ένωσης. Η εξάλειψη των τελωνειακών δασμών και ποσοτικών περιορισμών στις εισαγωγές και τις εξαγωγές καθώς και η εγκαθίδρυση του Κοινού Τελωνειακού Δασμολογίου είναι σπουδαία επιτεύγματα της Κοινότητας. Έδωσαν σπουδαία ώθηση στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και χρησίμευσαν σαν θεμέλια στην Κοινή Αγορά.

Η κατάργηση των δασμών και των ποσοτικών περιορισμών συνέβαλλε στην ευημερία των πολιτών της Κοινότητας. Επίσης, η πιο

εμφανής απόδειξη της ολοκλήρωσης της Τελωνειακής Ένωσης είναι η κατάργηση των τελωνειακών φυλακίων στα σύνορα μεταξύ των κρατών – μελών.

Η εξάλειψη όλων των τελωνειακών διατυπώσεων στα εσωτερικά σύνορα επιτεύχθηκε χάρη στην κατάργηση περίπου 60 εκατομμυρίων διοικητικών εγγράφων που επιβάρυναν το ενδοκοινοτικό εμπόριο, στην αναμόρφωση της έμμεσης φορολογίας και στη θέση σε εφαρμογή μιας σειράς διατάξεων που αναδιοργανώνουν τους φορολογικούς, κτηνιατρικούς, φυτοϋγειονομικούς, υγειονομικούς και άλλους ελέγχους καθώς και τη συλλογή στατιστικών στοιχείων. Το σημαντικότερο αποτέλεσμα ήταν η ελάφρυνση των διοικητικών διατυπώσεων για τις επιχειρήσεις κατά τις ενδοκοινοτικές αγορές και πωλήσεις.

Η εξάλειψη όλων των διατυπώσεων στα εσωτερικά σύνορα καθιστά αναγκαία την εδραίωση ή την επαύξηση μιας σειράς μέτρων στα εξωτερικά σύνορα της Κοινότητας: η διοικητική συνεργασία πρέπει να εξασφαλίζει το ότι οι διαφορές των κανονισμών δεν οδηγούν σε απάτες και προβλήματα για τους καταναλωτές, οι έλεγχοι στα εξωτερικά σύνορα της Κοινότητας πρέπει να ενταθούν για τα εμπορεύματα προερχόμενα από τρίτα κράτη, τα προβλήματα σχετικά με την εθνική ασφάλεια, όπως η εγκληματικότητα, η εμπορία ναρκωτικών, η τρομοκρατία και το λαθρεμπόριο, πρέπει να αντιμετωπίζονται από κοινού και με ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αστυνομικών αρχών των κρατών – μελών. Μια κοινή πολιτική θα είναι αναγκαία έναντι των πολιτών τρίτων χωρών, οι οποίοι θα κυκλοφορούν και αυτοί χωρίς ελέγχους ανάμεσα στα κράτη – μέλη. Η προτεραιότητα ως προς αυτούς είναι ο συντονισμός των κανόνων που ρυθμίζουν την είσοδο, την παραμονή και την εργασία αυτών των

ατόμων καθώς και των κανόνων που αφορούν το δικαίωμα του ασύλου, τους πρόσφυγες και την έκδοση καταζητούμενων ατόμων.

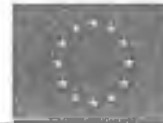
Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1969 – 1992)

2.8. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ένα σημαντικό επίτευγμα της Κοινότητας αποτελεί η ίδρυση του Ε.Κ.Τ. που τέθηκε σε λειτουργία το Μάιο του 1972. Το Ε.Κ.Τ. αποτελεί το κυριότερο μέσο ανάπτυξης της επαγγελματικής κατάρτισης και της απασχόλησης και το κυριότερο μέσο καταπολέμησης της ανεργίας και κυρίως της μακροχρόνιας ανεργίας.

Η κοινοτική διαρθρωτική δράση της Κοινότητας επικεντρώνεται στους εξής στόχους:

- 1ο.** προώθηση της ανάπτυξης των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιοχών,
- 2ο.** μετατροπή των περιφερειών, παραμεθόριων περιοχών ή τμημάτων περιοχών που πλήττονται σοβαρά από τη βιομηχανική παρακμή.
- 3ο.** καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας (δηλαδή από 12 μήνες και πάνω) σε άτομα άνω των 25 ετών που αναζητούν εργασία.

- 4ο.** με την προοπτική αναμόρφωσης της Κ.Γ.Π. έχουμε και τους εξής δύο υποστόχους:
- Επιτάχυνση της προσαρμογής των γεωργικών διαρθρώσεων και
  - Προώθηση της ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών.

Έτσι, το Ταμείο συμμετέχει στη χρηματοδότηση:

- 1ο.** ενεργειών επαγγελματικής κατάρτισης,
- 2ο.** ενεργειών ενίσχυσης για προσλήψεις σε θέσεις με χαρακτήρα διαρκούς απασχόλησης που έχουν δημιουργηθεί πρόσφατα,
- 3ο.** ενεργειών ενίσχυσης για τη δημιουργία δραστηριοτήτων ανεξαρτήτως εργαζομένων,
- 4ο.** ενεργειών ενίσχυσης για τον εκσυγχρονισμό παραγωγικού μηχανισμού καινοτομικού χαρακτήρα, που αφορά το περιεχόμενο, τη μεθοδολογία και την οργάνωση της επαγγελματικής κατάρτισης.
- 5ο.** ενεργειών ενίσχυσης για την παροχή τεχνικής βοήθειας που αποβλέπουν στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του Ε.Κ.Τ., όπως έρευνες, μελέτες, σεμινάρια, ανταλλαγή εμπειριών και παροχή συμβουλών.

Οι φορείς που μπορούν να συμμετέχουν στη χρηματοδότηση του Ε.Κ.Τ., είναι οι εξής:

- 1ο.** Εθνικές Αρχές
- 2ο.** Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- 3ο.** Βιομηχανίες και Επιχειρήσεις

- 4ο.** Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά Ιδρύματα
- 5ο.** Επιστημονικοί Σύλλογοι
- 6ο.** Συνδικαλιστικές και Κλαδικές Οργανώσεις
- 7ο.** Εταιρείες Τοπικής Ανάπτυξης
- 8ο.** Σωματεία
- 9ο.** Άλλοι φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα
- 10ο.** Φυσικά πρόσωπα.

Όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής του Ε.Κ.Τ. προκύπτει ότι το Ταμείο δεν ανταποκρίνεται πλήρως στους στόχους της διευρυμένης κοινής κοινωνικής πολιτικής όπως διαμορφώθηκε το 1991 στο Μάαστριχ. Στο πλαίσιο λοιπόν της μεταρρύθμισης των Διαρθρωτικών Ταμείων (Β' πακέτο DELOR'S) θα πρέπει να συμπεριληφθούν ρητά στους νέους Κανονισμούς οι δυνατότητες παρέμβασης του Ε.Κ.Τ. για ενέργειες που αφορούν την εξασφάλιση ισότητας ευκαιριών απασχόλησης και κατάρτισης σε νέα επαγγέλματα, τη διευκόλυνση της γεωγραφικής κινητικότητας των εργαζομένων καθώς και την επαγγελματική ένταξη /επανένταξη ατόμων που αποκλείονται από την αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των υπηκόων τρίτων χωρών.

2.9. ΟΙ ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ 1773, 1981 ΚΑΙ 1986 ΩΣ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑ

Ένα από τα σημαντικότερα αν όχι το μεγαλύτερο επίτευγμα για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η ένταξη στους κόλπους της νέων χωρών – μελών.

Μετά την ίδρυση των τριών ευρωπαϊκών κοινοτήτων τα έξι ιδρυτικά μέλη θεώρησαν ότι συμφέρον για τα ίδια αλλά και για το μέλλον της Ευρώπης θα ήταν η περαιτέρω διεύρυνση της Κοινότητας ώστε όλοι οι λαοί της Ευρώπης να ζουν ειρηνικά, να αποκτήσουν σταθερότητα και να εξασφαλιστεί η ευημερία τους.

Το πρώτο βήμα έγινε με την πρώτη διεύρυνση του 1973 όπου στην Κοινότητα εντάχθηκαν τρία νέα μέλη τα οποία ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία και η Δανία. Η διαδικασία αυτή δεν ήταν καθόλου εύκολη αλλά μετά από επίμονες προσπάθειες και αφού ξεπεράστηκαν οι αντικρούσεις και οι αντιπαλότητες ανάμεσα στην Αγγλία και τη Γαλλία τελικά συμφώνησαν για την υπογραφή των Συνθηκών ένταξης το 1973.

Μετά την εμπειρία της πρώτης διεύρυνσης, η Κοινότητα έδωσε το δικαίωμα και σε άλλα κράτη να θέσουν υποψηφιότητα ώστε να ενταχθούν σ' αυτή. Έτσι, μετά από αίτηση της Ελλάδας για πλήρη ένταξη στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα τον Ιούνιο του 1975 έγινε τελικά πλήρες μέλος τον Ιανουάριο του 1981 και αποτέλεσε το 10^ο μέλος της.

Η διαπραγματεύση για την ένταξη της Ελλάδας δημιούργησε ένα διαπραγματευτικό πρότυπο το οποίο ίσχυε για τις επόμενες διαπραγματεύσεις. Μέσω αυτού του προτύπου έγινε η επόμενη προσχώρηση δύο νέων μελών, η Ισπανία και η Πορτογαλία έγιναν πλήρη μέλη τον Ιανουάριο του 1986. Με την προσάρτηση των δύο νέων χωρών η Ευρώπη των 12 έγινε πραγματικότητα.

2.10. ΝΕΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ, ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ)

Ένα επιπλέον επίτευγμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι η ανάπτυξη νέων τομέων δράσης. Οι νέοι αυτοί τομείς θα συμβάλλουν στην οικονομική και ισόρροπη ανάπτυξη των χωρών – μελών, καθώς και στην εξάλειψη των ανισοτήτων που υπάρχουν μεταξύ τους. Οι πιο σημαντικοί τομείς κοινοτικής δράσης είναι οι εξής:

A. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η προσπάθεια περιφερειακής ανάπτυξης, που στοχεύει στη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για τη χωροδιάταξη των οικονομικών δραστηριοτήτων άρχισε μετά τον πόλεμο. Αντίθετα από τους φυσικούς παράγοντες όπως το κλίμα, η γεωγραφία ή οι φυσικοί πόροι, που είναι δεδομένοι, οι οικονομικές συνθήκες της εγκατάστασης των επιχειρήσεων μπορεί να επηρεαστούν από την πολιτική που ακολουθούν οι δημόσιες αρχές. Η περιφερειακή πολιτική στα κράτη – μέλη επιδιώκει να διευκολύνει την ανάπτυξη των λιγότερο ευνοημένων περιοχών με μια μεταβίβαση πόρων από τις πλούσιες περιοχές.

Τα κράτη – μέλη είναι εκείνα, που πρέπει να λύσουν τα περιφερειακά τους προβλήματα με την κατασκευή υποδομών και την ενίσχυση των επενδύσεων που δημιουργούν θέσεις εργασίας, ενώ η ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική πρέπει να συντονίζει τις εθνικές περιφερειακές πολιτικές δίνοντας γενικές κατευθύνσεις και

διατυπώνοντας ορισμένες αρχές που πρέπει να τηρούνται για να αποφεύγεται ο συναγωνισμός για κάλυψη των ενισχύσεων του ενός από τα άλλα κράτη – μέλη. Πρέπει επίσης, να συντονίζει τις διάφορες πολιτικές και τα χρηματοδοτικά μέσα της Ε.Ε. για να τους δίνει μια «περιφερειακή διάσταση» και να αυξάνει έτσι την επίδρασή τους στις περιοχές που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη ενίσχυσης.

Ο κύριος σκοπός της περιφερειακής πολιτικής είναι η μείωση των υπάρχουσών ανισοτήτων και η πρόληψη της δημιουργίας νέων κοινοτικών πόρων προς τις περιοχές που έχουν προβλήματα, μέσα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης. Επιπροσθέτως, η περιφερειακή πολιτική της Ένωσης πρέπει να προωθήσει την προσπάθεια ευρωπαϊκής αλληλεγγύης συμπληρώνοντας τις ενέργειες των κρατών – μελών και προσανατολίζοντάς τις προς μια αρμονική ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, επωφελή όχι μόνο για τις φτωχές περιοχές αλλά για όλη την Ευρώπη.

B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Δεδομένων των διαφορετικών οικονομικών διαρθρώσεων των κρατών – μελών, τα κοινωνικά τους προβλήματα είναι αρκετά διάφορα. Η λύση τους εξαρτάται πολύ από την οικονομική πολιτική η οποία βρίσκεται ακόμη κατά πολύ στα χέρια των εθνικών κυβερνήσεων. Όμως, όσο προάγεται η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση τόσο πιο πολλές αρμοδιότητες και υποχρεώσεις αναλαμβάνει η Ευρωπαϊκή Ένωση με σκοπό την κοινωνική πρόοδο των πολιτών της. Έτσι, ενώ η Συνθήκη της Ρώμης στόχευε πρωταρχικά στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και βασιζόταν κυρίως στη λειτουργία της Κοινής

Αγοράς, η Συνθήκη του Μάαστριχ ανέθετε στην Κοινότητα την αποστολή να προωθήσει δραστήρια την οικονομική και κοινωνική συνοχή στο εσωτερικό της.

Βέβαια, σημαντικοί πρόοδοι έχουν ήδη συντελεστεί στα πλαίσια της Συνθήκης της Ε.Ο.Κ. στις τέσσερις πτυχές της κοινοτικής κοινωνικής πολιτικής:

- ◊ την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων,
- ◊ την πολιτική απασχόλησης,
- ◊ την επαγγελματική κατάρτιση και
- ◊ τη βελτίωση των συνθηκών ζωής και εργασίας.

Αλλά, οι διαφορές μεταξύ των κρατών – μελών διευρύνθηκαν μαζί με τις διαδοχικές διευρύνσεις της Κοινότητας. Μέσα στην διαμορφούμενη οικονομική και νομισματική ένωση οι διαφορές αυτές δεν μπορεί να διατηρηθούν χωρίς να δημιουργήσουν εντάσεις μέσα στην Ένωση.

Ο Κοινοτικός Χάρτης των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων δηλώνει ότι τα συμφέροντα και τα δικαιώματα των εργαζομένων πρέπει να εξασφαλίζονται μέσα στην ενιαία αγορά και καθορίζει τις γενικές αρχές πάνω στις οποίες βασίζεται το ευρωπαϊκό δίκαιο της εργασίας. Αφορά δηλαδή, τη βελτίωση των συνθηκών ζωής και εργασίας κα όλα τα κράτη – μέλη, συμπεριλαμβανομένου και του Ηνωμένου Βασιλείου, έχουν συμφωνήσει να εφαρμόσουν τον Κοινωνικό Χάρτη.

Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η Συνθήκη Ε.Ο.Κ. στο πεδίο της φορολογικής πολιτικής επιζητούσε αρχικά την εγκαθίδρυση και το σεβασμό της ίσης φορολογικής μεταχείρισης της εσωτερικής παραγωγής και των εισαγωγών των προερχόμενων από εταιρικές χώρες. Οι φορολογικοί στόχοι της Συνθήκης επιτεύχθηκαν σύντομα. Οι σωρευτικοί φόροι επί του κύκλου εργασιών που δεν εξασφάλιζαν την φορολογική ουδετερότητα, αντικαταστάθηκαν από τον φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.). Η αρχή της φορολογικής ουδετερότητας εξασφαλίστηκε αλλά με τίμημα τη διατήρηση των φορολογικών συνόρων, τα οποία χρειάζονταν για την είσπραξη του Φ.Π.Α. και των ειδικών φόρων κατανάλωσης στις χώρες προορισμού των εμπορευμάτων.

Μέσα στην εσωτερική αγορά πρέπει τα προϊόντα να κυκλοφορούν τελείως ελεύθερα και γι' αυτό πρέπει να φορολογούνται στη χώρα προορισμού ή καταγωγής. Συγχρόνως, έπρεπε να αρχίσει η εναρμόνιση των άμεσων φόρων επί των εταιρειών και της αποταμίευσης, έτσι ώστε η ανάπτυξη των εταιρειών και οι κινήσεις των κεφαλαίων να μην επηρεάζονται από τις φορολογικές συνθήκες. Η φορολογική εναρμόνιση θα πρέπει να προοδεύει με το ρυθμό της οικονομικής ολοκλήρωσης και η τελική προσέγγιση των φορολογικών καθεστώτων των κρατών – μελών πρέπει να γίνει συγχρόνως με την προσέγγιση των οικονομιών τους.

Δ. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '60, καμία ευρωπαϊκή χώρα δεν είχε μία καθορισμένη πολιτική για το περιβάλλον. Ο φοιτητικός

αναβρασμός το 1968 στη Γαλλία και τη Γερμανία, η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το ανθρώπινο περιβάλλον, τον Ιούνιο του 1972 και η δημοσίευση τότε, της έκθεσης του Ομίλου της Ρώμης για τα «όρια της ανάπτυξης», ήταν τα γεγονότα εκείνα που ανησύχησαν την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη για τα οικολογικά προβλήματα της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι κυβερνήσεις των κρατών – μελών πήραν μέτρα, εναντίον των μολύνσεων και των οχλήσεων για να ανοίξουν μια δικλείδα ασφαλείας στο οικολογικό κίνημα το οποίο ήταν εναντίον της ανάπτυξης και της τεχνολογικής προόδου με απώτερες συνέπειες στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο. Έπρεπε όμως να ενεργήσουν συνολικά, γιατί η χώρα που θα έπαιρνε μόνη μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, κινδύνευε να προκαλέσει ανταγωνιστικά μειονεκτήματα στη βιομηχανία της, η οποία θα έφερνε το κόστος. Αν το έκανε θα παρεμπόδιζε την κυκλοφορία μέσα στην αγορά της των προϊόντων των εταίρων της που θα ήταν πιο ρυπαντικά και πιο επικίνδυνα από τα δικά της και επομένως να θέτει τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο.

Η Διάσκεψη Κορυφής των αρχηγών κρατών στο Παρίσι το 1972, άνοιξε το δρόμο για τη θέση σ' εφαρμογή μιας κοινής πολιτικής στα θέματα της προστασίας του περιβάλλοντος. Το πρόγραμμα για το περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποβλέπει τώρα στην ανάπτυξη διαρκείας δηλαδή μια ανάπτυξη που αντιμετωπίζει τα προβλήματα του παρόντος, χωρίς να υποθηκεύει τις δυνατότητες ανάπτυξης των μελλοντικών γενεών.

Ε. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Χρειάστηκαν πολύχρονες προσπάθειες εκ μέρους ιδίως της Επιτροπής, για να πεισθούν όλα τα κράτη – μέλη ότι μια Κοινοτική Βιομηχανική Πολιτική ήταν αναγκαία, πρώτα απ' όλα για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς των βιομηχανικών προϊόντων και έπειτα για την αντιμετώπιση των κοινών διαρθρωτικών και τομεακών προβλημάτων.

Ενόψει, της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς η Κοινότητα έστρεψε την προσοχή της στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που αποτελούν σχεδόν το 99% της βιομηχανικής υφής της Κοινότητας και που δημιουργούν το 70% της απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα των κρατών – μελών, αλλά που συναντούν προβλήματα αφομίωσης στην εσωτερική αγορά. Η πολιτική των επιχειρήσεων ενδιαφέρεται όχι μόνο για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις, αλλά και για εκείνες άλλων τομέων, ιδιαίτερα της χειροτεχνίας, του εμπορίου και του τουρισμού.

ΣΤ. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τα αλληπάλληλα «πετρελαϊκά σοκ», οι επιπτώσεις τους στο διεθνές και το κοινοτικό οικονομικό και νομισματικό σύστημα και τα μέτρα τα οποία έπρεπε να πάρει η Κοινότητα για να μειώσει την εξάρτησή της από το εισαγόμενο πετρέλαιο ήταν τα αλληλένδετα προβλήματα που κατείχαν την πρώτη θέση της οικονομικής πραγματικότητας κατά τη δεκαετία του '70. Η Κοινότητα δεν ήταν προετοιμασμένη να τα αντιμετωπίσει, γιατί την εποχή της υπογραφής των Συνθηκών που την ίδρυσαν, κατά τη δεκαετία του '50, ήταν

σχεδόν αυτάρκτης στο ενεργειακό πεδίο και ήλπιζε να αντικαταστήσει σύντομα την παραδοσιακή της ενέργεια, τον άνθρακα, με μια νέα ενέργεια, το άτομο. Η πραγματικότητα αποδείχθηκε τελείως διαφορετική από τις προβλέψεις, γιατί κατά τη δεκαετία του '60, το πετρέλαιο ήταν εκείνο που δέσποσε πάνω στην κοινοτική αγορά.

Οι Συνθήκες Ε.Κ.Α.Χ. και ΕΥΡΑΤΟΜ ρύθμιζαν τους ενεργειακούς τομείς του παρελθόντος (άνθρακα) και του μέλλοντος (άτομο), όμως η Κοινότητα λόγω έλλειψης νομικών μέσων δεν ήταν έτοιμη να αναλάβει πρωτοβουλίες στον τομέα του πετρελαίου που έπαιζε, πλέον, πρωτεύοντα ρόλο. Χρειάστηκε η ενεργειακή κρίση το 1973 για να καταλάβει η Κοινότητα τους κινδύνους που περιέκλειε η εξάρτησή της από το εισαγόμενο πετρέλαιο.

Το κόστος της ενέργειας δεν επηρεάζει μόνο τις βιομηχανίες αλλά και το σύνολο της βιομηχανικής παραγωγής και ακόμη και το κόστος ζωής των ιδιωτών, ιδίως λόγω της επίδρασής του επί του κόστους των μεταφορών και της θέρμανσης. Γι' αυτό ενώ σέβεται την αρχή της επικουρικότητας και την προστασία του περιβάλλοντος, η ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική επιδιώκει να επηρεάσει την παραγωγή και τη χρήση της ενέργειας για την εξασφάλιση των προμηθειών των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ενεργειακούς πόρους σχετικά φθηνούς και σίγουρους τόσο από στρατηγική όσο και από οικολογική πλευρά. Έτσι, η ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική επικεντρώνεται γύρω από δύο πτυχές:

- ◇ τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας και
- ◇ την ασφάλεια των ενεργειακών προμηθειών.

2.11. ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (Ο.Ν.Ε.) είναι ένα προηγμένο στάδιο οικονομικής ολοκλήρωσης το οποίο προϋποθέτει μια κοινή νομισματική πολιτική και συντονισμένες οικονομικές πολιτικές των κρατών – μελών.

Η Συνθήκη της Ρώμης δεν προέβλεπε μια νομισματική οργάνωση της Κοινότητας, *πρώτον*, γιατί η Συνθήκη αυτή απέβλεπε στη δημιουργία μιας κοινής αγοράς και όχι μίας οικονομικής και νομισματικής ένωσης και, *δεύτερον*, γιατί κατά την εποχή της σύνταξης της Συνθήκης υπήρχε μια διεθνής νομισματική οργάνωση, το σύστημα του Bretton Woods, η οποία εξασφάλιζε τη μετατρεψιμότητα όλων των νομισμάτων του δυτικού κόσμου σε σταθερές ισοτιμίες.

Τη στιγμή της κατάρρευσης του συστήματος Bretton Woods, στις αρχές της δεκαετίας του '70, τα κράτη – μέλη της Ε.Ο.Κ. ξεκίνησαν την προσπάθεια να βάλουν τάξη στις νομισματικές υποθέσεις τους μέσα σε μια οικονομική και νομισματική ένωση. Εκ των υστέρων αυτή η πρώτη προσπάθεια της δεκαετίας του '70 επέτρεψε στα κράτη – μέλη να αποκτήσουν πολύτιμες εμπειρίες, να εφεύρουν εργαλεία και μηχανισμούς οι οποίοι μεταβιβάστηκαν, το 1979, στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα, τελειοποιήθηκαν με τον χρόνο και θα χρησιμεύσουν έτσι στη δεύτερη προσπάθεια δημιουργίας μιας Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης της δεκαετίας του '90.

2.12. ΘΕΣΠΙΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ (ECU)

Από τον Ιούλιο του 1978 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προετοίμαζε το έδαφος για τη θέσπιση ενός βελτιωμένου νομισματικού συστήματος. Έτσι, το Συμβούλιο εξέδωσε στις 18 Δεκεμβρίου 1978, έναν κανονισμό σχετικά με το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα. Ενώ στο διεθνές επίπεδο, από το 1971, οι νομισματικές αρχές μιας χώρας δεν ήταν πλέον αναγκασμένες να επεμβαίνουν για να επηρεάσουν την ισοτιμία των νομισμάτων τους. Ο μηχανισμός του Ε.Ν.Σ. εισήγαγε για τα συμμετέχοντα νομίσματα την υποχρέωση να περιορίζουν τις μεταξύ τους διακυμάνσεις μέσα σε ορισμένα περιθώρια.

Στην αρχική φάση το Ε.Ν.Σ. ήταν, στην πραγματικότητα ένα βελτιωμένο «νομισματικό φίδι», πιο ευέλικτο και πιο αλληλέγγυο. Η μέγιστη ανεκτή απόσταση μεταξύ δύο νομισμάτων του συστήματος ήταν πάντα 2,25% όπως ήταν και στο φίδι (6% για ορισμένα ασθενή νομίσματα), αλλά οι συναλλαγματικές διακυμάνσεις ενός νομίσματος δεν υπολογίζονταν πλέον, όπως μέσα στο φίδι, σχετικά με κανένα από τα άλλα νομίσματα του συστήματος αλλά σχετικά με την Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα (ECU). Αυτή χρησιμεύει έτσι ως μονάδα μέτρησης για τον υπολογισμό των συναλλαγματικών διακυμάνσεων των νομισμάτων του συστήματος. Όταν ένα νόμισμα διαβαίνει το κατώφλι της απόκλισής του, σημαίνει κίνδυνος για το νόμισμα αυτό και οι αρχές που το εκδίδουν πρέπει να πάρουν τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν την πίεση που υφίσταται στις αγορές συναλλάγματος.

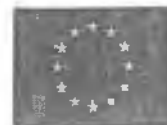

Η Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα βαπτίστηκε ECU, από τα αρχικά του European Currency Unit, τα οποία θυμίζουν το γαλλικό χρυσό νόμισμα που κυκλοφορούσε επί πολλούς αιώνες. Το ECU αποτελείται από ένα «καλάθι» διάφορων νομισμάτων που το αποτελούν, του οποίου η αρχική σύνθεση καθορίστηκε βάσει αντικειμενικών κριτηρίων σχετικών με την οικονομική βαρύτητα κάθε κράτους – μέλους, ιδίως του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, του ενδοκοινοτικού εμπορίου και των μερίδων συμμετοχής στον μηχανισμό βραχυπρόθεσμης νομισματικής συνδρομής.

Η αξία του ECU μεταβάλλεται ανάλογα με τη σταθμισμένη εξέλιξη των συναλλαγματικών τιμών των νομισμάτων που συνθέτουν το καλάθι και είναι επομένως πιο σταθερή από την αξία καθενός από τα νομίσματα χωριστά, εφόσον μέσα στο καλάθι εξισορροπούνται οι τάσεις για άνοδο ή κάθοδο των διαφόρων νομισμάτων. Η αξία του ECU, σ' ένα εθνικό νόμισμα ισούται με το σύνολο των αξιών των ποσοστών των νομισμάτων που σχηματίζουν το καλάθι. Ο υπολογισμός της αξίας του ECU σε όλα τα κύρια νομίσματα γίνεται καθημερινά από την Επιτροπή και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (σειρά C).

2.13. ΟΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΗΣ Κ.Γ.Π.

Η Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 1968 υπέβαλε στο Συμβούλιο ένα μνημόνιο για τη μεταρρύθμιση της γεωργίας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα: Γεωργία 1980, γνωστό σαν «σχέδιο Mansholt», από το όνομα του Επιτρόπου που το ενέπνευσε. Στη συνέχεια πάρθηκαν διάφορα διαρθρωτικά μέτρα που αφορούσαν τη γεωργία,

ιδίως σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές αλλά παρουσιάστηκαν νέα προβλήματα που αφορούσαν χρόνια πλεονάσματα από γεωργικά προϊόντα, διαρθρωτικές διαφορές, καθώς και νέο περιβάλλον με τις συνεχείς διευρύνσεις.

Τον Απρίλιο του 1962 το Συμβούλιο υιοθέτησε τις οδηγίες της πρώτης μεταρρύθμισης της Κ.Γ.Π. που απέβλεπε:

- ◊ στον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και
- ◊ στην κοινωνικό-οικονομική πληροφόρηση και επαγγελματική εκπαίδευση των εργαζομένων στη γεωργία.

Η δεύτερη μεταρρύθμιση της Κ.Γ.Π. εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Φεβρουάριο του 1988 και περιλάμβανε, εκτός από τη μεταρρύθμιση της Κ.Γ.Π., το ύψος των γεωργικών δαπανών, τη δημοσιονομική πειθαρχία, το σύστημα των ιδίων πόρων και τη μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων. Η τρίτη και τελευταία μεταρρύθμιση εγκρίθηκε τον Μάιο του 1992 και ακολούθησε τις τρεις βασικές μεταρρυθμίσεις που πρότεινε η Επιτροπή: μια ουσιαστική μείωση των ενδεικτικών τιμών των γεωργικών προϊόντων για να γίνουν αυτά πιο ανταγωνιστικά στις εσωτερικές και εξωτερικές αγορές, την ολοκληρωτική και διαρκή αντιστάθμιση των αποτελεσμάτων αυτής της μείωσης στα εισοδήματα των γεωργών με αντισταθμιστικά ποσά, χρήση μέτρων που περιορίζουν τη χρησιμοποίηση των μέσων παραγωγής. Συγχρόνως το Συμβούλιο αποφάσισε να ενισχύσει τις δράσεις που στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος καθώς και στη διευκόλυνση της χρησιμοποίησης των γεωργικών γαιών για άλλες χρήσεις, όπως τα δάση ή οι αθλοπαιδίες.

Τέλος, η Κοινότητα πρώτη εμπορική δύναμη στον κόσμο, τροποποιώντας ριζικά τους κανονισμούς της διευκόλυνε την

απελευθέρωση των διεθνών συναλλαγών στις διαπραγματεύσεις της GATT, διατηρώντας όμως τις βασικές αρχές και τα μέσα της Κ.Γ.Π.

2.14. ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ (ΑΜΕΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ)

Το 1979 η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έκανε άλλο ένα βήμα προς την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση με τις πρώτες ευρωεκλογές που διενεργήθηκαν με άμεση και καθολική ψηφοφορία.

Κατά τα πρώτα χρόνια της ευρωπαϊκής οικοδόμησης οι ευρωβουλευτές ορίζονταν από τα εθνικά κοινοβούλια και έπρεπε να είναι μέλη τους. Ενώ προβλεπόταν από τις Συνθήκες Παρισίων και Ρώμης η εκλογή της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης με άμεση καθολική ψηφοφορία δεν έγινε πραγματικότητα παρά 25 και 20 χρόνια, αντίστοιχα, μετά την υπογραφή τους. Το πράσινο φως για τις άμεσες εκλογές δόθηκε από τη διάσκεψη κορυφής του Παρισιού στις 10 Δεκεμβρίου 1974. Στις 25 Ιουλίου 1978 το Συμβούλιο έπαιρνε μια απόφαση που όριζε για την πρώτη άμεση εκλογή την περίοδο από 7 έως 10 Ιουνίου 1979. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ δίνει τη δυνατότητα στο Κοινοβούλιο να καταρτίσει σχέδιο για τη διεξαγωγή εκλογών με άμεση και καθολική ψηφοφορία κατά ενιαία διαδικασία σε όλα τα κράτη – μέλη ή σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.

Η άμεση εκλογή έκανε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να είναι το πρώτο πραγματικά πολυεθνικό Κοινοβούλιο στον κόσμο και εδραίωσε το ρόλο του στην ευρωπαϊκή οικοδόμηση. Ενώ, σύμφωνα με τις

Συνθήκες ο ρόλος του ήταν μόνο συμβουλευτικός μεγάλων προοδευτικά ανάλογα με την πολιτική επιρροή που ασκούσε πάνω στους άλλους κοινοτικούς θεσμούς. Τώρα το Κοινοβούλιο έχει τέσσερις βασικές αποστολές:

- ◇ τη νομοθετική,
- ◇ τη δημοσιονομική,
- ◇ την πολιτική και
- ◇ του ελέγχου.

2.15. ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ – ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ Ε.Ο.Κ. – Α.Κ.Ε. (ΧΩΡΕΣ ΑΦΡΙΚΗΣ, ΚΑΡΑΪΒΙΚΗΣ, ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ)

Κατά τα πρώτα χρόνια τα οποία ακολούθησαν τη θέση σ' εφαρμογή της Συνθήκης Ε.Ο.Κ. η πολιτική ανάπτυξη της Κοινότητας περιοριζόταν στην ουσία στη σύνδεση, την οποία προέβλεπε το τέταρτο μέρος της Συνθήκης, με γαλλικές, ιταλικές, βελγικές και ολλανδικές αποικίες. Μετά την ανεξαρτησία των περισσότερων από αυτές τις χώρες, μια πρώτη σύμβαση υπογράφηκε στο Γιαουντέ (Καμερούν), στις 20 Ιουλίου 1963 μεταξύ της Κοινότητας και 18 συνδεδεμένων αφρικανικών χωρών και της Μαδαγασκάρης. Εκτός από μια καλύτερη διάρθρωση της ενίσχυσης προς αυτές τις χώρες αυτή η σύμβαση μείωνε τους εξωτερικούς δασμούς των χωρών της Ε.Ο.Κ. για τα τροπικά προϊόντα και ίδρυε ένα θεσμικό σύστημα για τη διαχείριση της συμφωνία. Η διεύρυνση της Κοινότητας το 1973, θέτοντας το πρόβλημα της σημαντικής αύξησης του αριθμού των συνδεδεμένων χωρών για να περιληφθούν σε αυτές οι πρώην βρετανικές αποικίες,

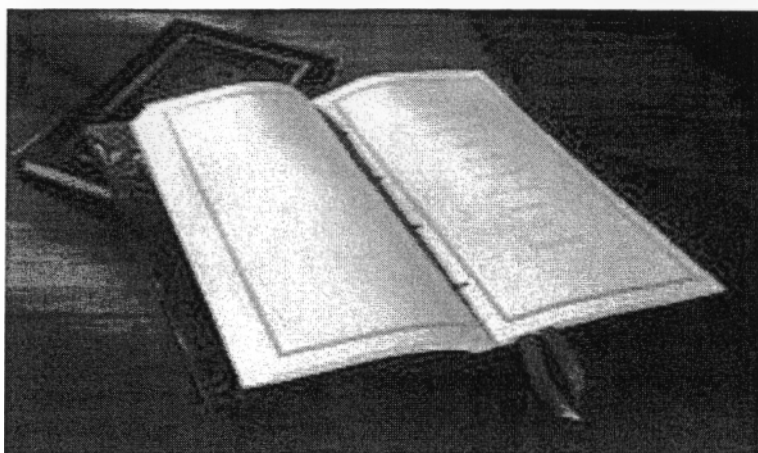
ήταν η ευκαιρία για μια ριζική μεταρρύθμιση του περιεχομένου των συμφωνιών. Η σύμβαση που υπογράφηκε στη Λόμε (Τόνγκο) στις 28 Φεβρουαρίου 1975 μεταξύ των Εννέα της Ε.Ο.Κ. και 46 χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (Α.Κ.Ε.) σήμανε την πραγματική εκκίνηση της κοινοτικής πολιτικής της ανάπτυξης.

Η σύμβαση υλοποιούσε διάφορες αρχές όπως αυτή της ελεύθερης πρόσβασης στην κοινοτική αγορά σχεδόν όλων των προϊόντων με προέλευση Α.Κ.Ε. και έθετε σε λειτουργία νέους μηχανισμούς, όπως αυτός της σταθεροποίησης των εσόδων των εξαγωγών (STABEX) και άλλων σχετικών με τις βιομηχανικές υποδομές.

Η τέταρτη σύμβαση Α.Κ.Ε.-Ε.Ο.Κ. που υπογράφηκε στις 15 Δεκεμβρίου 1989 βελτιώνει τη συνεργασία μεταξύ των 12 κρατών της Ε.Κ. και 70 κρατών Α.Κ.Ε., μεταξύ των οποίων όλα τα κράτη στα νότια της Σαχάρας και σύντομα και της Νότιας Αφρικής. Αυτή η συνεργασία βασίζεται στην αμοιβαιότητα, τα κοινά συμφέροντα και τον σεβασμό της κυριαρχίας όλων των συμμετεχόντων. Περιλαμβάνει πολλούς νεωτερισμούς όπως την ενίσχυση στη μεταποίηση και εμπορία βασικών προϊόντων, την ανάπτυξη υπηρεσιών, μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και μηχανισμούς ενίσχυσης των διαρθρωτικών πολιτικών στις χώρες Α.Κ.Ε. Πριν τύχουν της κοινοτικής βοήθειας, οι χώρες Α.Κ.Ε. οφείλουν να κάνουν αποδεκτά από αυτήν εθνικά ενδεικτικά προγράμματα περιγράφοντα τους στόχους και τα μέτρα της εθνικής ανάπτυξης, καθώς και τη χρηματοοικονομική ενίσχυση που διατίθενται για την εφαρμογή τους.

2.16. ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ – ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧ

*Λουξεμβούργο 17 Φεβρουαρίου 1986.
Η υπογραφή της Συνθήκης για την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη*

Σταθμός στην πορεία για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι η υπογραφή της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης που τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιουλίου 1987 η οποία τροποποίησε τις ιδρυτικές συνθήκες των Κοινοτήτων. Συμπληρώνοντας τη Συνθήκη Ε.Ο.Κ., η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη υποχρέωσε την Κοινότητα να πάρει τα μέτρα που χρειάζονταν για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 1992. Συγχρόνως αύξανε τα δικαιώματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και επισημοποιούσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία και την οικονομική και κοινωνική συνοχή μεταξύ των κρατών – μελών. Επιπλέον επιβεβαίωνε την Κοινοτική αρμοδιότητα σε πολλούς τομείς:

- ◇ τον κοινωνικό,
- ◇ του περιβάλλοντος,
- ◇ της έρευνας και
- ◇ της τεχνολογίας.

Το μεγαλύτερο όμως επίτευγμα που άνοιξε μια νέα φάση στη διαδικασία μιας διαρκώς στενότερης ένωσης των λαών της Ευρώπης ήταν η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Σ.Ε.Ε. που υπογράφηκε στο Μάαστριχ στις 7 Φεβρουαρίου 1992. Η Συνθήκη του Μάαστριχ έθετε σαν στόχους:

- ◇ Να προωθήσει την ισόρροπη και σταθερή οικονομική πρόοδο, ιδίως με τη δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα, με την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και με την ίδρυση μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης, με στόχο τη δημιουργία ενός ενιαίου νομίσματος.
- ◇ Να επιβεβαιώσει την ταυτότητά της στη διεθνή σκηνή, με την εφαρμογή μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας συμπεριλαμβανομένης της διαμόρφωσης μιας κοινής αμυντικής πολιτικής η οποία μπορεί σε δεδομένη στιγμή, να οδηγήσει σε κοινή άμυνα.
- ◇ Να ενισχύσει την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των υπηκόων των κρατών – μελών της με τη θέσπιση ιθαγένειας της Ένωσης.
- ◇ Να αναπτύξει στενή συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.
- ◇ Να διατηρήσει στο ακέραιο το κοινοτικό κεκτημένο και να το αναπτύξει, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των μηχανισμών και των οργάνων της Κοινότητας.

*Αθήνα 16 Απριλίου 2003. Η υπογραφή των Συνθηκών
Προσχώρησης των 10 νέων μελών*

Η Συνθήκη του Μάαστριχ τροποποίησε τις προηγούμενες συνθήκες και στην πραγματικότητα διαχώρισε το Ευρωπαϊκό οικοδόμημα σε τρεις τομείς που ξεχωρίζουν μεταξύ τους ως προς τις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων:

- ◇ τον κύριο τομέα που είναι αυτός της κοινότητας,
- ◇ τον τομέα της συνεργασίας της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων και τον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής της ασφάλειας.

Η ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1992 έως Σήμερα)

2.17. ΟΙ ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ (1995 – 2005)

Η ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας θεωρήθηκε ότι έκλεινε για σημαντικό χρονικό διάστημα, τη διαδικασία ενταξιακών διαπραγματεύσεων στην οποία η Κοινότητα είχε αδιάκοπα βρεθεί από το 1970. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα των 12 θεωρήθηκε ότι μπορούσε να

παραμείνει αμετάβλητη για ορισμένες τουλάχιστον δεκαετίες. Ωστόσο, δραματικές αλλαγές που μεταμόρφωσαν ριζικά το Ευρωπαϊκό περιβάλλον από το 1989 με το τέλος του ψυχρού πολέμου και την κατάρρευση των σοσιαλιστικών καθεστώτων δημιούργησαν νέες συνθήκες και οδήγησαν σε νέα διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διευρύνθηκε σε 15 κράτη – μέλη από την 1^η Ιανουαρίου 1995, χάρη στις πράξεις προσχώρησης της Αυστρίας, της Σουηδίας και της Φινλανδίας, οι οποίες υπογράφηκαν στις 24 Ιουνίου 1994 στη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην Κέρκυρα. Τότε είχε υπογραφεί επίσης η πράξη προσχώρησης της Νορβηγίας αλλά ο Νορβηγικός λαός ψήφισε κατά της ένταξης στην Ένωση.

Με αυτή τη διεύρυνση η Ευρωπαϊκή Ένωση έκανε άλλο ένα βήμα προς την ολοκλήρωσή της και προσέφερε νέα οφέλη στους πολίτες της Ευρώπης, νέες ευκαιρίες στις Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και ευρύτερη αποδοχή των ευρωπαϊκών προτύπων.

Η επιτυχία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι αξίες στις οποίες βασίζεται προσέλκυσε διαδοχικά κύματα νέων χωρών με μεγάλη ποικιλία οικονομικών και πολιτικών συνθηκών. Έτσι, φτάσαμε στην μεγαλύτερη ως τώρα διεύρυνση με την είσοδο δέκα νέων κρατών – μελών τα οποία είναι: Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τσεχική Δημοκρατία, Ουγγαρία. Η υπογραφή των Συνθηκών προσχώρησης έγινε τον Απρίλιο του 2003 στην Αθήνα και από την 1^η Μαΐου 2004 τα δέκα αυτά κράτη είναι πλήρη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στις 3 Οκτωβρίου 2005 αρχίζουν τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις η Τουρκία και η Κροατία.

Οι προηγούμενες διευρύνσεις στην Ε.Ε. έγιναν σε μια διαιρεμένη Ευρώπη. Η τωρινή διεύρυνση προσφέρει την ευκαιρία επανένωσης της Ευρωπαϊκής ηπείρου. Η Ε.Ε. δέχεται χώρες που χαρακτηρίζονται από ποικίλες συνθήκες: μικρά μεσογειακά νησιά, χώρες που ανήκαν στη σφαίρα επιρροής της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, ακόμη και πρώην Σοβιετικές δημοκρατίες. Η όλη διαδικασία εκτυλίσσεται σε ένα πλαίσιο ταχείας εξέλιξης των πολιτικών και πρακτικών της Ε.Ε. και προσφέρει την προοπτική παγίωσης της πολιτικής σταθερότητας και ευημερίας για όλους τους Ευρωπαίους πολίτες, καθώς η ένταξη μειώνει τις πιθανότητες συγκρούσεων. Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου στα νέα κράτη – μέλη καθώς και η εναρμόνιση των κανόνων σε μια εκτεταμένη ενιαία αγορά θα προσφέρουν επίσης νέες ευκαιρίες σε εξαγωγείς και εισαγωγείς εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι θα συναλλάσσονται με τη μεγάλη αυτή αγορά με βάση ένα ενιαίο σύνολο εμπορικών κανόνων. Αυτό θα βελτιώσει τις συνθήκες για την ανάπτυξη των επενδύσεων και του εμπορίου εξασφαλίζοντας ευημερία.

2.18. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΩΣ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑ

*Από την παρουσίαση του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Νομίσματος με τους
Jacques Santer, Yves Thibault*

Το 1969 η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε σαν στόχο τη δημιουργία έως το 1980 μιας Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (Ο.Ν.Ε.). Η πορεία όμως δεν ήταν εύκολη. Η ύφεση της δεκαετίας του 1970 καθυστέρησε τις εργασίες για την Ο.Ν.Ε. και το ενιαίο νόμισμα. Η διαδικασία άρχισε πάλι 1978 με τη στερνότερη συνεργασία σε θέματα συναλλαγματικής πολιτικής και ενεργοποιήθηκε πλήρως το 1988, καταλήγοντας στην ολοκλήρωση του πρώτου από τα τρία στάδια της Ο.Ν.Ε. το 1990. Έτσι, τη χρονιά εκείνη η Ευρωπαϊκή Ένωση κατάργησε τους τελευταίους περιορισμούς στη μεταφορά χρημάτων από ένα κράτος – μέλος σε άλλο, στη μεταβίβαση κεφαλαίων και στην πραγματοποίηση επενδύσεων σε άλλη χώρα της Ένωσης.

Τα επόμενα χρόνια επιτεύχθηκε σταδιακά ένας σαφής διαχωρισμός μεταξύ των κυβερνήσεων και των κεντρικών τραπεζών. Οι κυβερνήσεις δεν μπορούσαν πλέον να προσφεύγουν στην έκδοση χρήματος απ' τις κεντρικές τράπεζες προκειμένου να ισοσκελίσουν τους προϋπολογισμούς τους.

Το 1994 άρχισε το δεύτερο στάδιο της Ο.Ν.Ε., με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ινστιτούτου (Ε.Ν.Ι.), δηλαδή του προδρόμου της σημερινής Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Ε.Κ.Τ.).

Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, οι κυβερνήσεις δεσμεύτηκαν να μη ξεδεύουν περισσότερο από όσα τους επιτρέπει η οικονομική τους κατάσταση και τέθηκαν ανώτατα όρια στο ύψος του δημοσίου χρέους και του δημοσιονομικού ελλείμματος κάθε χώρας.

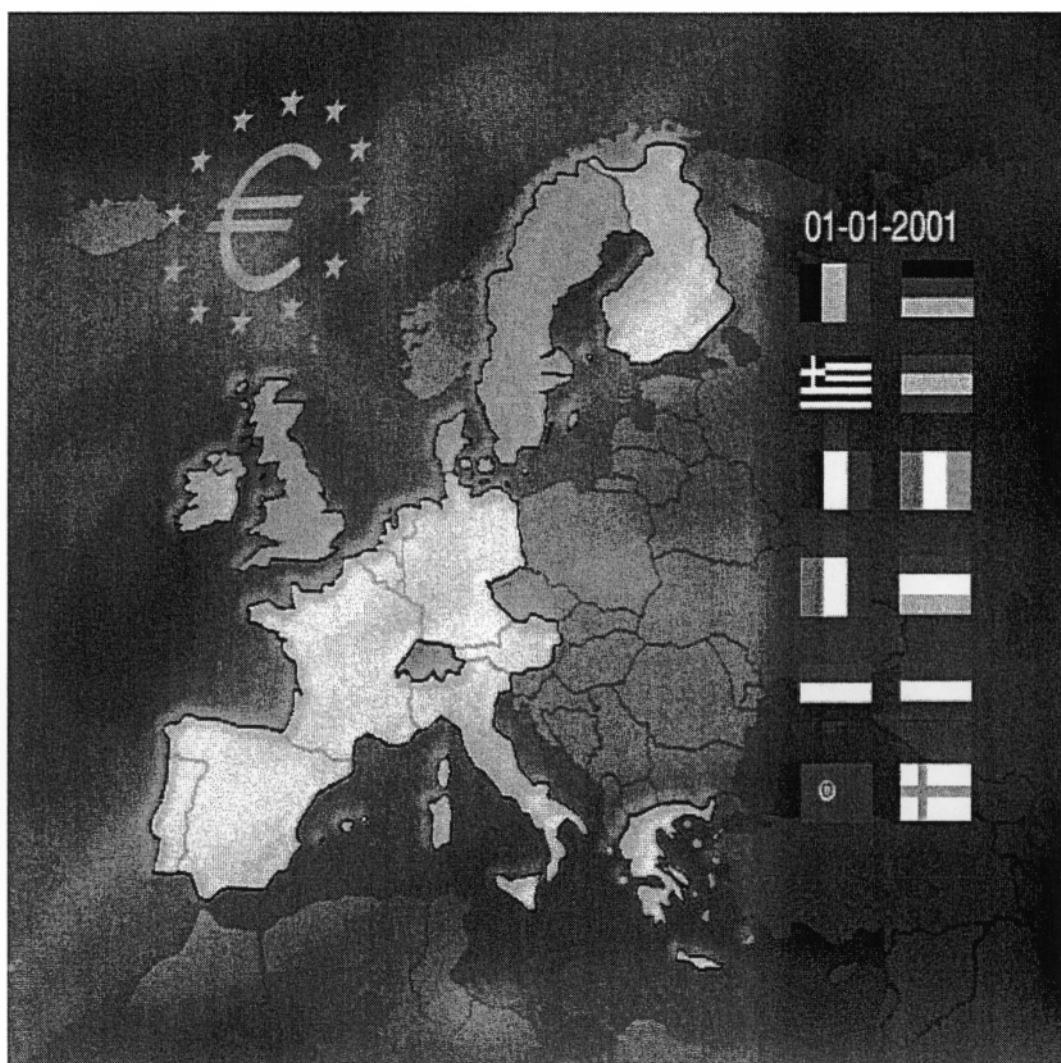
Η πορεία προς την πλήρη Οικονομική και Νομισματική Ένωση άρχισε την 1^η Ιανουαρίου 1999 με την εισαγωγή του ευρώ σε έντεκα (11) κράτη – μέλη: Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία και Φινλανδία. Η Ελλάδα, η οποία αρχικά δεν πληρούσε τα κριτήρια του Μάαστριχ ακολούθησε το 2001. Η Δανία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο αποφάσισαν να μη συμμετάσχουν στο πρώτο κύμα χωρών που υιοθέτησαν το ευρώ. Αν αποφασίσουν να το υιοθετήσουν αργότερα, πρέπει και αυτές να συμμορφωθούν με τα κριτήρια του Μάαστριχ, όπως και τα νέα κράτη – μέλη τα οποία έχουν δεσμευτεί να υιοθετήσουν το ευρώ, αλλά όχι πριν το 2006 αφού δεν πληρούν το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Η Ο.Ν.Ε. συνεπάγεται την τήρηση μιας σειράς κανόνων που είναι γνωστοί σαν σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης. Σκοπός των κανόνων αυτών είναι να διασφαλίσουν υγιή δημόσια οικονομικά των χωρών της Ε.Ε., προϋπόθεση για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης.

Κάθε χρόνο, η Επιτροπή και τα κράτη – μέλη ελέγχουν την τήρηση του συμφώνου. Κάθε χώρα της ευρωζώνης υποβάλλει τα αναγκαία στοιχεία με τη μορφή ενός προγράμματος σταθερότητας. Οι χώρες που δεν συμμετέχουν στην ευρωζώνη καταρτίζουν προγράμματα σύγκλισης τα οποία περιέχουν επιπλέον πληροφορίες για την τήρηση των κριτηρίων του Μάαστριχ.

2.19. ΖΩΝΗ ΕΥΡΩ

Η Ζώνη του Ευρώ

Από την 1^η Ιανουαρίου 1999 η Ευρώπη διαθέτει ένα νέο νόμισμα, το ευρώ. Την ημέρα εκείνη το ευρώ αντικατέστησε τα εθνικά νομίσματα έντεκα (11) χωρών:

- ◇ του Βελγίου,
- ◇ της Γερμανίας,
- ◇ της Ισπανίας,
- ◇ της Γαλλίας,
- ◇ της Ιρλανδίας,
- ◇ της Ιταλίας,
- ◇ του Λουξεμβούργου,
- ◇ των Κάτω Χωρών,
- ◇ της Αυστρίας,
- ◇ της Πορτογαλίας και
- ◇ της Φινλανδίας.

Την 1^η Ιανουαρίου 2001 αντικατέστησε επίσης, την ελληνική δραχμή. Αυτές οι δώδεκα (12) χώρες είναι γνωστές στο σύνολό τους ως Ζώνη του Ευρώ. Τρία από τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ:

- ◇ η Δανία,
- ◇ η Σουηδία και
- ◇ το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η εισαγωγή ενός ενιαίου νομίσματος για περισσότερους από 300 εκατομμύρια Ευρωπαίους πολίτες θα προσφέρει τεράστια οφέλη στους καταναλωτές και στις επιχειρήσεις. Θα διευκολύνει τις συναλλαγές

αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών, εδραιώνοντας με τον τρόπο αυτό την ενιαία αγορά στην Ε.Ε. Για τις εξαγωγικές και εισαγωγικές εταιρείες οι κίνδυνοι που πηγάζουν από τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών θα περιοριστούν αποκλειστικά στις συναλλαγές με τις χώρες που βρίσκονται εκτός Ζώνης ευρώ.

Οφέλη υπάρχουν και για τους ταξιδιώτες. Με την εισαγωγή του ευρώ τον Ιανουάριο του 2002, όσοι ταξιδεύουν στις χώρες της Ζώνης του Ευρώ, δεν είναι υποχρεωμένοι ν' αγοράζουν συνάλλαγμα ούτε να πληρώνουν τις σχετικές προμήθειες. Επιπλέον, η χρήση του ίδιου νομίσματος σε δώδεκα (12) χώρες επιτρέπει την άμεση σύγκριση των τιμών σε όλη τη Ζώνη του Ευρώ. Όλες αυτές οι νέες εξελίξεις αναμένεται να συμβάλλουν στην αύξηση του ανταγωνισμού και στην άνοδο του επιπέδου ευημερίας στο σύνολο της Ζώνης του Ευρώ.

Οι χώρες που επιθυμούν να υιοθετήσουν το ενιαίο νόμισμα πρέπει να πληρούν ορισμένα οικονομικά κριτήρια: χαμηλό πληθωρισμό, υγιή δημόσια οικονομία, χαμηλά επιτόκια, σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες. Πρέπει επίσης να εξασφαλίζουν την πολιτική ανεξαρτησία των εθνικών κεντρικών τραπεζών τους.

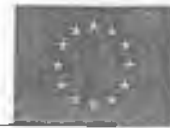
Η εκπλήρωση αυτών των κριτηρίων σύγκλισης – γνωστά και ως κριτήρια του Μάαστριχ αποτέλεσε ένα ισχυρό υπόβαθρο για το νέο νόμισμα, προτού καν αυτό κυκλοφορήσει.

2.20. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (Ε.Κ.Τ.)

*Το κτήριο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στη
Φρανκφούρτη*

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (Ε.Κ.Τ.) είναι αρμόδια για τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στη Ζώνη του Ευρώ. Ιδρύθηκε την 1^η Ιουνίου 1998 και είναι μια από τις νεότερες κεντρικές τράπεζες του κόσμου. Παρά το γεγονός αυτό, έχει κληρονομήσει την αξιοπιστία όλων των εθνικών κεντρικών τραπεζών της Ζώνης του Ευρώ, οι οποίες μαζί με την Ε.Κ.Τ., εφαρμόζουν στη Ζώνη του Ευρώ μια νομισματική πολιτική προσανατολισμένη προς τη σταθερότητα.

Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αποτελεί τη νομική βάση της Ε.Κ.Τ. και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (Ε.Σ.Κ.Τ.). Σύμφωνα με την εν λόγω Συνθήκη το Ε.Σ.Κ.Τ. αποτελείται από την Ε.Κ.Τ. και τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες των δεκαπέντε (15) μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (από το 2004 των 25 μελών). Το καταστατικό του Ε.Σ.Κ.Τ. και τις Ε.Κ.Τ. παρατίθεται σε πρωτόκολλο που έχει προσαρτηθεί στην Συνθήκη.

Το προσωπικό στην έδρα της Ε.Κ.Τ. στη Φρανκφούρτη της Γερμανίας αριθμεί περίπου 1.100 υπαλλήλους, οι οποίοι προέρχονται και από τις 15 χώρες της Ε.Ε. και συνεργάζεται στενά με το προσωπικό των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών για να προετοιμάσουν και να εφαρμόσουν τις αποφάσεις των οργάνων λήψεως αποφάσεων της Ε.Κ.Τ.

2.21. Η Ο.Ν.Ε. ΩΣ ΑΝΤΙΒΑΡΟ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο πρώτος ή ο δεύτερος οικονομικός έτερος όλων των μεγάλων οικονομικών συνόλων του πλανήτη. Ήδη

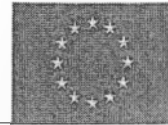
αποτελεί τη μεγαλύτερη αγορά του κόσμου και πραγματοποιεί το μεγαλύτερο μέρος των διεθνών οικονομικών συναλλαγών. Μετά τη διεύρυνση, εντός των συνόρων της Ε.Ε. θα παράγεται το μεγαλύτερο μέρος του παγκόσμιου προϊόντος. Οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα των διεθνών εμπορικών συναλλαγών επηρεάζουν όλες τις χώρες μικρές και μεγάλες.

Το ίδιο ισχύει αλλά σε μικρότερη έκταση και στον τομέα των διεθνών χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και του νομίσματος. Οι ευρωπαϊκές αγορές χρήματος και κεφαλαίων, παρόλο που δεν είναι ακόμα πλήρως ενοποιημένες, είναι εντελώς ανοικτές και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαχείριση των διεθνών χρηματοπιστωτικών διαθεσίμων. Αυτός ο ρόλος θα γίνει ακόμα πιο σημαντικός τα επόμενα 5-10 χρόνια όταν θα αρχίσουν να ενοποιούνται τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια.

Το ευρώ είναι ένα διεθνές νόμισμα που λειτουργεί ως πόλος σταθερότητας για το διεθνές νομισματικό σύστημα. Οι προοπτικές περαιτέρω ενίσχυσης του τα επόμενα χρόνια, με την είσοδο στην Ευρωζώνη των κρατών – μελών που δεν συμμετέχουν καθώς και των νέων κρατών – μελών, είναι περισσότερο από προφανής.

Τέλος, στο τομέα πολιτικής για την ανάπτυξη, η Ε.Ε. και τα κράτη – μέλη της χορηγούν και διαχειρίζονται περισσότερα από 55% της αναπτυξιακής βοήθειας σε όλο τον κόσμο και έχουν τους ισχυρότερους ιστορικούς και οικονομικούς δεσμούς με όλες σχεδόν της αναπτυσσόμενες χώρες.

Η διεθνής λοιπόν παρουσία της Ε.Ε. είναι ισχυρή. Εν τούτοις, η ποιότητα αυτής της παρουσίας δεν είναι αντίστοιχη του μεγέθους της. Η έλλειψη κεντρικής διαχείρισης αυτής της οικονομικής παρουσίας, η υποστήριξη ιδιαίτερων εθνικών συμφερόντων, συνήθως βραχυχρόνιων,

εκ μέρους ορισμένων κρατών – μελών συνήθως των ισχυρότερων καθιστούν τη διεθνή οικονομική παρουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης λιγότερο σημαντική από εκείνη των Η.Π.Α.

Οι Η.Π.Α. μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης το 1989 κατάφερε να είναι ο μεγαλύτερος οικονομικός παράγοντας στη διεθνή σκηνή και ουσιαστική ήταν η μόνη χώρα που κινούσε τα νήματα της παγκόσμιας οικονομίας χωρίς να υπάρχει κάποια οικονομία που θα μπορούσε να την ανταγωνιστεί. Ωστόσο η ΟΝΕ καλείται και δείχνει αξία αν ξεπεράσει τα προβλήματα που αναφέρθηκαν να αποτελέσει το σημαντικότερο αντίβαρο των Η.Π.Α. στην παγκόσμια οικονομία, και σε βάθος χρόνου να φτάσει στο επίπεδο της και γιατί όχι να την ξεπεράσει.

2.22. ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (Κ.Ε.Π.Π.Α.)

Το πρώτο βήμα στην προσπάθεια για τη δημιουργία το 1954 μιας Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την άμυνα απέτυχε την τελευταία στιγμή. Ακολούθησε, το 1970 μια διαδικασία αποκαλούμενη Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνεργασία στο πλαίσιο της οποίας τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποπειράθηκαν να συντονίσουν τις θέσεις τους για τα τρέχοντα θέματα εξωτερικής πολιτικής. Σε ιδιαίτερα ευαίσθητα θέματα και σε περιπτώσεις που υπήρχαν ειδικά συμφέροντα μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. δεν ήταν δυνατό να διατυπώνεται κοινή θέση επειδή οι αποφάσεις έπρεπε να αναλαμβάνονται ομόφωνα.

Κατά τα τελευταία 15 έτη, η Ένωση επανέλαβε τις προσπάθειές της για ανάληψη ρόλου στον τομέα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (Κ.Ε.Π.Π.Α.) που θα συμβάδιζε περισσότερο με την οικονομική και εμπορική της ισχύ. Οι περιφερειακές συγκρούσεις που προέκυψαν μετά την πρώτη του τείχους του Βερολίνου το 1989 και η ανάγκη καταπολέμησης της διεθνούς τρομοκρατίας έπεισαν τους ηγέτες της Ε.Ε. ότι θα ήταν σκόπιμο να δημιουργήσουν επίσημα μέσα τόσο σε επίπεδο διπλωματίας όσο και σε επίπεδο παρέμβασης.

Η αρχή της Κ.Ε.Π.Π.Α. διατυπώθηκε στη Συνθήκη του Μάαστριχ το 1992. Για να εξασφαλίζει διπλωματική ισχύ και προβολή η Ε.Ε. δημιούργησε τη θέση του Υπατου Εκπροσώπου για την Κ.Ε.Π.Π.Α. και του παρείχε ευρεία υποστήριξη. Τα καθήκοντα του Υπατου Εκπροσώπου ανέλαβε ο Javier Solana. Ο κ. Solana επικουρείτε, μεταξύ άλλων, από μονάδα πολιτικής που παρέχει αξιολογήσεις και έγκαιρες προειδοποιήσεις για καταστάσεις κρίσης από μια επιτροπή για την πολιτική και την ασφάλεια και από μία επιτροπή για στρατιωτικά θέματα.

Ως μέρος της Κ.Ε.Π.Π.Α. η Ένωση δημιούργησε επίσης και την Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (Ε.Π.Α.Α.) ενόψει της δημιουργίας κοινής αμυντικής δομής εφόσον αποφασιστεί κάτι τέτοιο στο μέλλον. Για την επίτευξη αξιόπιστης ικανότητας παρέμβασης, η Ε.Ε. καθόρισε επίσης ορισμένες αποστολές που θα μπορούσε να αναλάβει μια στρατιωτική δύναμη (τις αποκαλούμενες αποστολές Petersberg), στις οποίες περιλαμβάνονται αποστολές με ανθρωπιστική δράση, τη διάσωση, τη διατήρηση της ειρήνης, τη διαχείριση κρίσεων και την ειρηνευτική δράση. Για την υλοποίηση αυτών των αποστολών η Ένωση δημιούργησε δύναμη ταχείας επέμβασης, της οποίας η στρατιωτική ισχύς θα αναπτυχθεί σταδιακά εντός ορισμένων ετών. Η

Ευρωπαϊκή Ένωση επίσης, συμφώνησε να διαθέσει μέχρι 5.000 αστυνομικούς που θα είναι σε θέση να παρεμβαίνουν σε περιπτώσεις κρίσεων στους τομείς που αφορούν τους πολίτες, οι 1.000 απ' τους οποίους θα είναι δυνατό να αναπτυχθούν εντός 30 ημερών.

Με την Κ.Ε.Π.Π.Α. και την Ε.Π.Α.Α., η Ένωση δημιουργεί μια πολιτική διάσταση που θα εντείνει το διεθνή ρόλο ως σημαντικής εμπορικής και οικονομικής δύναμης.

2.23. ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Συνέλευση για το μέλλον της Ευρώπης, η οποία συγκλήθηκε τον Φεβρουάριο του 2002, ολοκλήρωσε τις εργασίες της τον Ιούνιο του 2003. Στη Συνέλευση συμμετείχαν αντιπρόσωποι κυβερνήσεων και μελών των εθνικών κοινοβουλίων από 28 χώρες (15 κράτη – μέλη, 10 υπό ένταξη, 3 υποψήφια). Η Συνέλευση κατέθεσε πρόταση σχεδίου Συντάγματος, που επεξεργάστηκε στη Διακυβερνητική Διάσκεψη η οποία άρχισε τον Οκτώβριο του 2003 στη Ρώμη και μετά την επικύρωσής του αντικατέστησε όλες τις υπάρχουσες συνθήκες.

Μεγάλο επίτευγμα για την Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελούν οι αλλαγές που προτείνονται στη Συνέλευση και συγκεκριμένα αναφέρονται στην απλοποίηση θεσμών και διαδικασιών, στην ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής, στην ενίσχυση της Κοινοτικής μεθόδου και στην ενίσχυση των οργάνων της Ε.Ε., ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της διευρυμένης Ε.Ε.

Το σχέδιο είναι διαρθρωμένα σε πέντε ενότητες με κύριους άξονες τη συνταγματική δομή της Ένωσης, τους στόχους, τις αρχές, τις αρμοδιότητες, τα θεσμικά όργανα, τις πολιτικές της Ε.Ε., τις γενικές και τελικές διατάξεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα ανθρώπινα δικαιώματα με την ενσωμάτωση του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

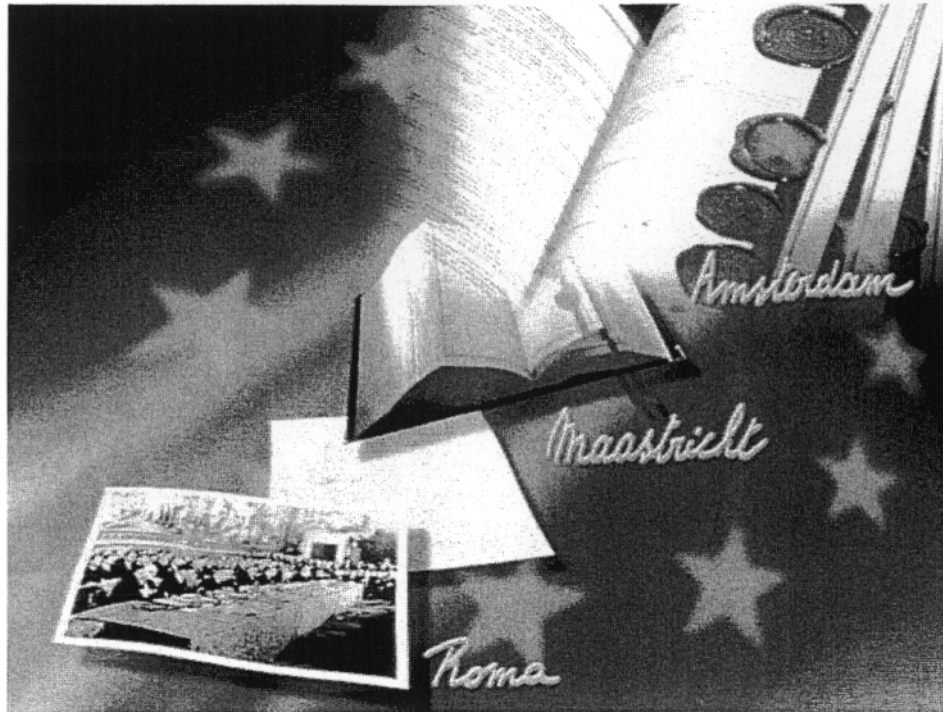
Σε ό,τι αφορά στη θεσμική διάρθρωση της Ε.Ε. στο σχέδιο Συντάγματος προτείνονται τα εξής:

- ◇ Προβλέπεται Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ο οποίος θα εκλέγεται από τα μέλη του για θητεία δύομισι ετών, μια φορά ανανεώσιμη και θα έχει αρμοδιότητα να οργανώνει τις εργασίες των κρατών.
- ◇ Στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπεται να μετέχουν 15 μέλη (13 Επίτροποι, ο Πρόεδρος και ο ΥΠΕΞ) και αναγκαίος αριθμός αναπληρωτών Επιτρόπων, χωρίς χαρτοφυλάκιο και δικαίωμα ψήφου ώστε να εκπροσωπούνται όλες οι χώρες της Ε.Ε.
- ◇ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διευρύνεται και καθίσταται ο κύριος νομοθέτης της Ε.Ε., το οποίο θα νομοθετεί από κοινού με το Συμβούλιο. Στο Ε.Κ. θα μετέχουν 732 μέλη, με ελάχιστο όριο 4 μέλη ανά κράτος – μέλος. Προβλέπεται επίσης, ο διπλασιασμός του πεδίου εφαρμογής της συναπόφασης με ουσιαστική απλούστευση των αντίστοιχων διαδικασιών.
- ◇ Η Προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προβλέπεται να διατηρήσει το Ε.Κ. περιτροπής σύστημα διάρκειας ενός έτους.

- ◇ Προβλέπεται η θέση ΥΠΙΕΞ της Ε.Ε., ο οποίος θα συγκεντρώνει τις αρμοδιότητες του Υπατου Εκπροσώπου και του Επιτρόπου Εξωτερικών Σχέσεων, θα κατέχει τη θέση του αντιπροέδρου της Ε.Ε. και θα προεδρεύει στο Συμβούλιο Εξωτερικών Σχέσεων.
- ◇ Καθιερώνεται η ειδική πλειοψηφία στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

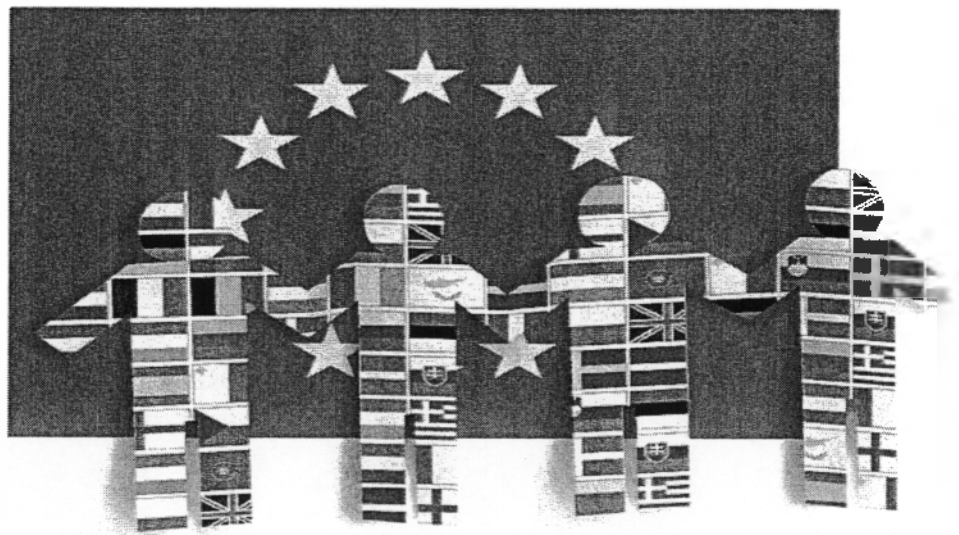
Το νέο Σύνταγμα, με το οποίο η Ευρώπη κάνει το οριστικό βήμα προς την πολιτική ένωση, προσφέρει στους πολίτες νέες δυνατότητες συμμετοχής και ορίζει μια σαφή και διαφανή κατανομή των εξουσιών μεταξύ Ένωσης και κρατών – μελών. Επίσης, προβλέπει την υλοποίηση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας, δικαιοσύνης με την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της εγκληματικότητας, τη σταδιακή ανάπτυξη μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας, τη βελτίωση του οικονομικού συντονισμού μεταξύ των χωρών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ, ώστε να εξασφαλίζεται η σταθερότητα και η επιτυχία του κοινού μας νομίσματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Γ. ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

Στην πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την ίδρυσή της έως σήμερα εκτός από τα επιτεύγματα που έχει να επιδείξει έχουν παρουσιαστεί και αρκετές αδυναμίες οι οποίες αποτελούν σημαντικό εμπόδιο στο να φτάσει η Ευρώπη στην ολοκλήρωσή της. Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο αναφέρονται αυτές οι αδυναμίες οι οποίες αφορούν ασυμφωνίες των κρατών – μελών σε διάφορα πολιτικά, στρατιωτικά και γενικότερα θέματα καθώς και διάφορα άλλα προβλήματα που απορρέουν από τις κοινωνικές και περιφερειακές ανισότητες και από τις εξωτερικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.1. ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Ενώ η Οικονομική και Νομισματική Ένωση είναι πραγματικότητα και στον οικονομικό τομέα η Κοινότητα βαδίζει με γοργά βήματα δεν συμβαίνει το ίδιο και στον πολιτικό τομέα. Με τη δημιουργία της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (Κ.Ε.Π.Π.Α.) έγινε το πρώτο βήμα για την πολιτική ένωση της

Ευρώπης αλλά χρειάζονται ακόμη πολλές και συστηματικές προσπάθειες για την πολιτική ολοκλήρωση.

Με την αύξηση των χωρών από 15 σε 25 αυξάνεται και η αδυναμία πολιτικής ένωσης της Ευρώπης

Για να καταφέρει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα την πολιτική ένωση και να γίνει πολιτική υπερδύναμη όπως οραματίζεται πρέπει να πάρει τη μορφή μιας ευρωπαϊκής ομοσπονδίας κρατών. Επίσης, χρειάζεται γι' αυτό να έχει μια πραγματικά κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας και θεσμούς που να είναι σε θέση να την εφαρμόζουν.

Οι θεσμοί αυτοί είναι:

- ◇ κοινή εκτελεστική και νομοθετική εξουσία και
- ◇ κοινό στράτευμα ή στρατεύματα υπό κοινή διοίκηση.

Υπό αυτούς τους όρους μια Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία θα μπορεί να έχει φωνή που θα ακούγεται στη διεθνή σκηνή, να παρεμβαίνει αποτελεσματικά στη διευθέτηση διεθνών διενέξεων και να αντιμετωπίζει με σθένος τους μελλοντικούς κινδύνους. Για να πετύχει ο στόχος αυτός θα πρέπει κάθε κράτος – μέλος να εγκαταλείψει ένα σοβαρό μέρος από την εθνική κυριαρχία του. Αυτό είναι το αντίτιμο που πρέπει να πληρωθεί από έθνος για να αποτελέσει μέρος μιας πολιτικής ένωσης πολύ ισχυρής και να αυξήσει έτσι την εθνική του ασφάλεια και επιρροή στις διεθνείς υποθέσεις. Σημαντικό όμως πρόβλημα για την προώθηση της πολιτικής ένωσης αποτελεί η άρνηση ορισμένων κρατών κυρίως των μεγάλων δυνάμεων να εγκαταλείψουν μέρος από την εθνική κυριαρχία τους.

Επιπροσθέτως, για να επιτύχει το εγχείρημα αυτό δεν θα πρέπει να στηριχθούν στο πρότυπο των Η.Π.Α. επιθυμώντας να αφομοιώσουν τις διάφορες εθνικότητες αλλά θα πρέπει να τους ενθαρρύνουν να διατηρήσουν τις γλώσσες τους, τα έθιμά τους και τις πολιτιστικές τους ταυτότητες όπως κάνει ήδη η Ευρωπαϊκή Ένωση και να μην έχει το χαρακτήρα των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης αλλά των Ηνωμένων Εθνών της Ευρώπης.

3.2. ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΚΟΙΝΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Με τη δημιουργία της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας μπήκαν τα θεμέλια ώστε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα να εκφράζεται με κοινές θέσεις και απόψεις σε εξωτερικά θέματα.

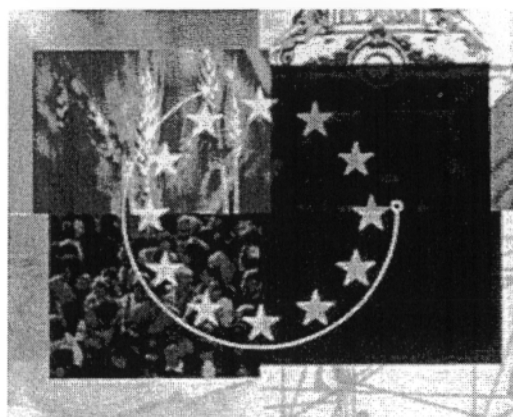
Γεγονότα όμως που διατάραξαν την παγκόσμια ειρήνη την τελευταία δεκαετία όπως ο πόλεμος στη Γιουγκοσλαβία, οι συρράξεις στο Κόσσοβο και τελευταία οι πολεμικές επιχειρήσεις σε Αφγανιστάν και Ιράκ απέδειξαν ότι παρά τις φιλόδοξες προσπάθειες για κοινή στρατιωτική πολιτική στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν κατέστη δυνατό να παρθούν κοινές αποφάσεις από όλα τα κράτη – μέλη σ' αυτά τα φλέγοντα ζητήματα καθώς κάθε ένα από τα μέλη ακολούθησε διαφορετική πολιτική σύμφωνα με τα συμφέροντά της.

Από την άλλη πλευρά, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής θέλοντας να διαφυλάξουν τα συμφέροντά τους δεν επιθυμούσαν τη δημιουργία μιας στρατιωτικής δύναμης στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία να επεμβαίνει σε περιόδους κρίσεων, αλλά να παραμείνει το ΝΑΤΟ και το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών οι κύριοι εκφραστές της διαφύλαξης της παγκόσμιας ειρήνης στα οποία ασκούν μεγάλη επιρροή.

Σε τελική ανάλυση οι Η.Π.Α. όπως δείχνουν τα τελευταία γεγονότα κατάφερε στο μεν Κόσσοβο και τη Γιουγκοσλαβία το ΝΑΤΟ να παίξει πρωταρχικό ρόλο και στο δε Ιράκ να χωρίσει την Ευρώπη σε δύο στρατόπεδα με τη συμμετοχή στις πολεμικές επιχειρήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιταλίας και της Ισπανίας, κάτι που αποδεικνύει ότι η Ευρώπη στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας βρίσκεται ακόμη σε πρωταρχικό στάδιο και θα πρέπει να κάνει σημαντικές προσπάθειες μελλοντικά ώστε να πετύχει το στόχο που λέγεται κοινή εξωτερική πολιτική.

3.3. ΧΡΟΝΟΒΟΡΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Οι συνθήκες που ίδρυσαν τις Κοινότητες δημιούργησαν ένα θεσμικό πλαίσιο που προσφέρει στις Κοινότητες ένα πρωτότυπο σύστημα λήψης αποφάσεων. Αυτό το σύστημα στηρίζεται πάνω στη συνεργασία και το διάλογο μεταξύ τριών θεσμών: της Επιτροπής, η οποία έχει την ευθύνη πρότασης κοινών λύσεων σε κοινά προβλήματα, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που εκπροσωπεί τους λαούς της Ευρώπης και του Συμβουλίου που εκφράζει τις απόψεις των κρατών – μελών.

Η περίπλοκη αυτή σχέση ανάμεσα στα όργανα και τα αντικρουόμενα συμφέροντα ανάμεσα στα κράτη – μέλη έχουν ως αποτέλεσμα να παρουσιάζεται μεγάλη καθυστέρηση στη λήψη κοινών αποφάσεων. Για να πεισθούν ορισμένα κράτη να κάνουν αμοιβαίες υποχωρήσεις ώστε να ληφθεί μια απόφαση αποδεκτή από κοινού απαιτείται αρκετό χρονικό διάστημα καθώς μετατίθεται η προσπάθεια για κοινή λύση σε επόμενες συνεδριάσεις του Συμβουλίου των Υπουργών. Το Συμβούλιο των Υπουργών είναι το όργανο που κατά κύριο λόγο ασκεί την Εκτελεστική Εξουσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Για να πάρει απόφαση απαιτείται είτε ομοφωνία είτε ειδική πλειοψηφία. Στην πρώτη περίπτωση μπορεί ένα κράτος ασκώντας το δικαίωμα του βέτο να μπλοκάρει την απόφαση και να απαιτήσει να του δοθούν, εγγυήσεις ή ανταλλάγματα ώστε να αποσύρει το δικαίωμα τη αρνησικυρίας. Αυτή η διαδικασία έχει ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση στην λήψη αποφάσεων ή την μη λήψη αποφάσεων.

Στην δεύτερη περίπτωση όπου η απόφαση απαιτεί ειδική πλειοψηφία είναι πιο εύκολο να παρθεί απόφαση γιατί απαιτούνται περισσότερες χώρες για να εμποδίσουν τη λήψη τους. Αλλά, και σε αυτή την περίπτωση υπάρχουν ομάδες χωρών με κοινά συμφέροντα και συμμαχίες χωρών όπως π.χ. οι χώρες της Μεσογείου ή ο Γαλλογερμανικός άξονας που συμμαχούν και εμποδίζουν το Συμβούλιο να πάρει απόφαση όταν θίγονται τα συμφέροντά τους.

Οι περιπτώσεις αυτές δείχνουν πόσο πολύπλοκο είναι το σύστημα λήψης αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και πόσο δύσκολη και χρονοβόρα είναι η διαδικασία αυτή.

Για να παίρνονται γρηγορότερα οι αποφάσεις πρέπει να αντικατασταθεί η ομοφωνία με ειδική πλειοψηφία σε όλες τις αποφάσεις του Συμβουλίου και επίσης τα κράτη – μέλη να θεωρούν πρώτο μέλημα το κοινό συμφέρον της Κοινότητας το οποίο θα αποφέρει μακροπρόθεσμα οφέλη σε αυτήν και στα κράτη – μέλη από το να αποκτήσουν βραχυπρόθεσμα οφέλη κάθε ένα ξεχωριστά.

3.4. ΤΟ ΒΕΤΟ ΩΣ ΕΜΠΟΔΙΟ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Την περίοδο 1965 – 1966 εκδηλώθηκε μια σοβαρή κρίση η οποία ονομάστηκε κρίση της «κενής έδρας». Κατά την περίοδο αυτή οι Γάλλοι υπουργοί δεν συμμετείχαν στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου Υπουργών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων λόγω της αρνήσεώς τους να δεχτούν την ανεπιφύλακτη είσοδο της Ε.Ο.Κ. στο τρίτο στάδιο της μεταβατικής περιόδου και στο οποίο οι αποφάσεις του Συμβουλίου Υπουργών θα λαμβάνονταν σε περισσότερους τομείς με πλειοψηφία αντί της ομοφωνίας που ίσχυε μέχρι τότε. Η κρίση αυτή αντιμετωπίστηκε κατά την έκτακτη συνεδρίαση του Συμβουλίου Υπουργών της 28-29 Ιανουαρίου 1966 με τη συμμετοχή και της Γαλλίας κατά την οποία επιτεύχθηκε ο άτυχος συμβιβασμός του Λουξεμβούργου κατά τον οποίο «όταν κατά τη λήψη αποφάσεων που λαμβάνονται με πλειοψηφία διακινδυνεύονται σοβαρά συμφέροντα ενός ή περισσότερων χωρών τα μέλη του Συμβουλίου θα προσπαθούν εντός εύλογου χρόνου να φθάσουν σε λύσεις αποδεκτές από όλα τα μέλη». Αυτή η απόφαση ερμηνεύτηκε κακώς από τα κράτη – μέλη και εφαρμόστηκε καταχρηστικά μέχρι και σήμερα ως δικαίωμα αρνησικυρίας (Βέτο) το οποίο εξελίχθηκε σε ένα σοβαρό φραγμό στην πρόοδο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Ο συμβιβασμός του Λουξεμβούργου και το δικαίωμα αρνησικυρίας έδινε τη δυνατότητα σε ένα κράτος – μέλος το οποίο είχε αντίθετη άποψη στο Συμβούλιο Υπουργών να ασκεί το δικαίωμα αυτό και να αποτρέπει τη λήψη αποφάσεων του Συμβουλίου με αποτέλεσμα να παρατηρείται στασιμότητα σε θέματα που αφορούσαν την πρόοδο

της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στη μακροχρόνια πορεία της Ένωσης υπήρξαν πολλά περιστατικά στα οποία ένα κράτος – μέλος άσκησε το δικαίωμα του Βέτο στο Συμβούλιο των Υπουργών κάτι που δυσχεραίνει την προσπάθεια προς την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

3.5. ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΟΥΣ ΚΟΛΠΟΥΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Όσο οι οικονομίες πλησιάζουν η μία την άλλη τόσο τα κοινωνικά προβλήματα εντείνονται σε όλα τα κράτη – μέλη και τόσο πιο απαραίτητες γίνονται οι κοινές λύσεις τους.

Τα πιο χαρακτηριστικά κοινωνικά φαινόμενα στην Κοινότητα κατά τα πρώτα χρόνια της ύπαρξής ήταν: η μικρή αύξηση του πληθυσμού, η αύξηση της διάρκειας ζωής και η μείωση της διάρκειας της ενεργούς ζωής, η επιμήκυνση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η μαζική είσοδος των γυναικών στην οικονομική ζωή. Σε αυτά τα γενικά φαινόμενα ήρθαν να προστεθούν διαρθρωτικές μεταβολές στο εσωτερικό ορισμένων κλάδων και τομεακές μετακινήσεις απ' τη γεωργία προς τη βιομηχανία και από αυτήν προς τον τριτογενή τομέα. Έτσι, δεν είναι τυχαίο ότι τα προβλήματα απασχόλησης κοινωνικής ασφάλισης και επαγγελματικής κατάρτισης ορισμένων κατηγοριών εργαζομένων (νέων, ηλικιωμένων, γυναικών) έχουν προτεραιότητα σε όλα τα κράτη – μέλη. Όμως, η οικονομική ολοκλήρωση δεν αποφέρει αυτόματα την εξαφάνιση των εθνικών κοινωνικών συστημάτων τα οποία, καθώς βασίζονται στις παραδόσεις κάθε λαού και αποτελούν

σημαντικό παράγοντα ανταγωνισμού παρουσιάζουν μεγάλη αντίσταση στην αλλαγή.

Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και οι διεθνικές συνδικαλιστικές σχέσεις ευνόησαν την αύξηση των μισθών, των κοινωνικών παροχών και της κοινωνικής ασφάλισης. Η αύξηση της ευημερίας δεν έλυσε όμως όλα τα κοινωνικά προβλήματα στην Κοινότητα, όξυνε μάλιστα ορισμένα και δημιούργησε νέα: προβλήματα περιοχών και κατηγοριών του πληθυσμού που δεν συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνική πρόοδο, προβλήματα διαρθρωτικής ανεργίας, προβλήματα σχετικά με την κατανομή των εισοδημάτων και του πλούτου, αντιθέσεις μεταξύ των οικονομικών και κοινωνικών αξιών και αναστατώσεις του τρόπου ζωής με αρνητικά αποτελέσματα στη συμπεριφορά των νέων.

Η τεχνολογική πρόοδος και η βελτίωση της εκπαίδευσης οδηγούν σε ενδυνάμωση των απαιτήσεων για την κοινωνική δικαιοσύνη, τη συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση των επιχειρήσεων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της εργασίας αλλά συγχρόνως η τεχνολογική πρόοδος προκαλεί πολλαπλές διαρθρωτικές μεταβολές οι οποίες συνοδεύονται από εντάσεις στην αγορά εργασίας. Πρέπει λοιπόν η κοινωνική πρόοδος να ακολουθεί βήμα προς βήμα την τεχνολογική πρόοδο. Επίσης, να υπάρχει μια κοινή αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων μέσα στην Κοινή Αγορά για να μην υπάρχουν διαστροφές του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της.

Στα πρόθυρα του 21^{ου} αιώνα οι ευρωπαϊκές κοινωνίες αντιμετωπίζουν νέες προκλήσεις. Η παγκοσμιοποίηση της παραγωγής και του εμπορίου, η επίδραση των νέων τεχνολογιών πάνω στην εργασία, στην κοινωνία και στα πρόσωπα, η επιμονή ενός υψηλού

επιπέδου ανεργίας και η γήρανση του πληθυσμού ασκούν πρωτόγνωρες πιέσεις πάνω στον οικονομικό και κοινωνικό ιστό των κρατών – μελών.

Αν και η κύρια ευθύνη στα πεδία αυτά ανήκει στα κράτη – μέλη, ο συντονισμός στους κόλπους της Ένωσης παίζει σημαντικό ρόλο, έτσι ώρες τα εθνικά συστήματα κοινωνικής προστασίας να μην εξελιχθούν προς κατευθύνσεις που μπορεί να αντιστρατεύονται τους στόχους και τις προδιαγραφές στα θέματα της απασχόλησης στο σύνολο της Ένωσης, να μην παρεμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και να μη νοθεύουν τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών – μελών.

3.6. ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

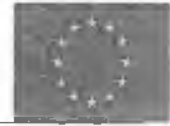

Οι περιφερειακές ανισότητες και οι συνολικές διαφορές που υπάρχουν στα επίπεδα ανάπτυξης μεταξύ των περιφερειών αποτελούν ένα σοβαρό εμπόδιο στη συγκρότηση του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου. Καθώς προχωράει η διαδικασία ολοκλήρωσης της Κοινότητας, και η Ο.Ν.Ε. εξελίσσεται οι περιφερειακές ανισότητες αναδεικνύονται κρίσιμες τόσο σε οικονομικό επίπεδο, επειδή η διαδικασία ολοκλήρωσης δημιουργεί προβλήματα προσαρμογής στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές, όσο και σε πολιτικό επίπεδο, επειδή κλονίζεται η ευρύτερη κοινωνική συναίνεση και το κοινό αίσθημα ότι υπάρχει κοινοτική αλληλεγγύη και ότι τελικά η συμμετοχή στην Κοινότητα μπορεί να έχει πραγματικά οφέλη για όλους.

Η ένταση και η σημασία του περιφερειακού προβλήματος στην Ε.Ε. στηρίζεται στα εξής δεδομένα:

- I.** Οι περιφερειακές ανισότητες έχουν μεγαλύτερη ένταση σε κοινοτικό παρά σε εθνικό επίπεδο και οι διαφορές μεταξύ των περιφερειών της Ε.Ε. είναι πολύ μεγαλύτερες από τις διαφορές στο εσωτερικό των κρατών – μελών.
- II.** Η ανεργία, το σοβαρό πρόβλημα της Ε.Ε. σήμερα τείνει να είναι χωρικά συγκεντρωμένη σε περιοχές όπως μεγάλα αστικά κέντρα, περιοχές που θίγονται από βιομηχανική παρακμή και περιφέρειες με αναπτυξιακή καθυστέρηση.
- III.** Τα φαινόμενα χωρικής πόλωσης στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης πέρα από τις γνωστές διαιρέσεις βορρά – νότου και κέντρου περιφέρειας επεκτείνεται μετά

τις εξελίξεις στην Ανατολική Ευρώπη και σε ένα άξονα Δύσης – Ανατολής.

Οι γεωγραφικές αυτές διαφορές δείχνουν ότι το περιφερειακό πρόβλημα της Κοινότητας είναι ιδιαίτερα σοβαρό και υπάρχει κίνδυνος να γίνει ακόμα μεγαλύτερο. Οι αιτίες που το δημιουργούν δεν είναι μόνο οι δυνάμεις της αγοράς που προκαλούν την άνιση περιφερειακή ανάπτυξη αλλά και η δυναμική της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης.

Τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται για να αιτιολογήσουν την αναγκαιότητα της κοινής περιφερειακής πολιτικής στηρίζονται σε δύο διαστάσεις που έχουν ιδιαίτερη σημασία:

- ◇ Το ότι οι περιφερειακές ανισότητες είναι πολύ πιο μεγάλες σε κοινοτικό παρά σε εθνικό επίπεδο.
- ◇ Το ότι οι περιφερειακές ανισότητες υπάρχουν και εντείνονται με τις συνεχείς διευρύνσεις.

3.7. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ Η.Π.Α. ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Παρά τη στήριξη που προσέφεραν στην Ε.Ε., οι Η.Π.Α. ήρθαν αρκετές φορές σε σύγκρουση με την ίδια για εμπορικά θέματα, όπως ο προστατευτισμός της Κ.Α.Π., τα εμπορικά ανταλλάγματα κατά τη δημιουργία και επέκταση της τελωνειακής ένωσης της Κοινότητας, κ.λπ. Η απόφαση για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς

ανησύχησε τις Η.Π.Α. οι οποίες διέβλεπαν τον κίνδυνο δημιουργίας μιας ισχυρής Ευρώπης.

Για την αποτροπή παρόμοιου ενδεχόμενου οι Η.Π.Α. πήραν την πρωτοβουλία του 8^{ου} γύρου πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων (γύρου Ουρουγουάης). Ο γύρος αυτός πέτυχε μεταξύ άλλων την υιοθέτηση της Γενικής Συμφωνία για το Εμπόριο Υπηρεσιών (GATS), αλλά στη συνέχεια οι Η.Π.Α. φάνηκαν απρόθυμες να προβούν σε παραχωρήσεις σε συγκεκριμένους τομείς όπως σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

Μετά την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ. οι Η.Π.Α. άρχισαν να βλέπουν ανταγωνιστικά την Ε.Ε. στο πολιτικό επίπεδο, θεωρώντας ότι η τελευταία, λόγω της οικονομικής ισχύος της που θα αυξανόταν δραστικά με την καθιέρωση του ευρώ είχε τη δυνατότητα να αποτελέσει ένα ανταγωνιστικό πόλο εξουσίας στο υπό διαμόρφωση διεθνές σύστημα.

Από την άλλη πλευρά, η παντοδυναμία των Η.Π.Α. (πολιτική, στρατιωτική, οικονομική) κατά τη δεκαετία του '90 λειτούργησε αποσταθεροποιητικά για την Ε.Ε. ενισχύοντας τους ατλαντιστές (χώρες υπέρμαχες των Η.Π.Α. π.χ. Αγγλία) στη διαμάχη τους με τους ευρωπαϊστές (χώρες που ήθελαν την Ευρώπη μακριά από την επιρροή των Η.Π.Α., π.χ. Γαλλία, Γερμανία) και αποκλείοντας τη χάραξη ανεξάρτητης ευρωπαϊκής πολιτικής στους τομείς της ασφάλειας και της άμυνας. Το γιουγκοσλαβικό ανέδειξε εξάλλου το NATO σε κύριο αν όχι αποκλειστικό θεσμό προάσπισης της Ευρωπαϊκής ασφάλειας και επιβολής ειρήνης.

Επίσης στο Άμστερνταμ η συσπείρωση των ατλαντιστών με τους ουδέτερους εμπόδισε τη θεμελίωση κοινής ευρωπαϊκής αμυντικής πολιτικής και την ενσωμάτωση της Δυτικο-ευρωπαϊκής Ένωσης στην

Ευρωπαϊκή Ένωση. Τέλος, στον πόλεμο του Ιράκ η Ισπανία, η Ιταλία και η Αγγλία με τη συμμετοχή τους στις στρατιωτικές επιχειρήσεις στο πλευρό των Η.Π.Α. διαχώρισαν τη θέση τους από τους υπόλοιπους εταίρους στερώντας τη δυνατότητα από την Ευρωπαϊκή Ένωση τη χάραξη κοινής εξωτερικής πολιτικής.

3.7.1 Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ: Η ΗΤΤΑ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ.

Η κατάρρευση της εικόνας της δημοκρατικής και πολιτικά ώριμης Ευρώπης υπήρξε η μεγαλύτερη απώλεια της 3^{ης} Οκτωβρίου 2005. Η Ευρωπαϊκή Ένωση σταμάτησε την πορεία προς την ολοκλήρωση και την ενίσχυση των πολιτικών δεσμών της ακολουθώντας την διεύρυνση προς όφελος της οικονομίας της αγοράς. Δυο χώρες με οφθαλμοφανή προβλήματα δημοκρατίας αρχίζουν ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Η Τουρκία και η Κροατία υστερούν σημαντικά σε δημοκρατικούς θεσμούς. Η γείτων χώρα παραβιάζει θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και δεν αναγνωρίζει την ύπαρξη μιας μειονότητας η οποία αποτελεί πάνω από το 25% του πληθυσμού της. Οι αντιφρονούντες στην Τουρκία δικάζονται με την κατηγορία της προσβολής της εθνικής ταυτότητας σύμφωνα με το άρθρο 301/1 του νέου ποινικού κώδικα στην Τουρκία. Οι κατηγορούμενοι υπόκεινται σε εξευτελιστικά βασανιστήρια προσβάλλοντας την προσωπικότητα και την αξιοπρέπεια τους. Η Κροατία προστατεύει έναν εγκληματία πολέμου και η νοοτροπία της παραπέμπει σε άλλες εποχές. Και όμως αυτές οι δυο χώρες επιβραβεύονται με την αποδοχή και την ανοχή από την

Ευρωπαϊκή Ένωση των ιδιαιτεροτήτων τους και προετοιμάζουν διθυραμβικές τελετές παρερμηνεύοντας για τους δικούς τους λόγους,την ιδιότητα του υποψηφίου μέλους της Ε.Ε.άραγε η δημοκρατία νικήθηκε από την αγορά;Η Ευρωπαϊκή Ένωση απέδειξε ότι έχει αποφασίσει την μετατροπή της σε μια ανομοιογενή οικονομική ένωση,η οποία θα διέπεται από μια σειρά από υπερεθνικά και διαπολιτισμικά κριτήρια.Αυτα θα καθορίζονται από την ανάγκη σύμφωνα με τους νόμους του <<market>>-ελεύθερης μετακίνησης και εγκατάστασης φθηνού εργατικού δυναμικού με σκοπό την μείωση του κόστους παραγωγής ,προκειμένου να αντιμετωπισθεί η αναδυόμενη απειλή από την Ινδία και την Κίνα.Έτσι σύμφωνα με κάποιους κύκλους Ευρωπαϊκών χωρών που υποστηρίζουν την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε πιστεύουν ότι δεν πρέπει να αλλάξει η Τουρκία την νοοτροπία της αλλά η κοινή γνώμη της Ε.Ε.Έτσι μέσω μιας πανευρωπαϊκής εκστρατείας δημοσίων σχέσεων και επικοινωνίας χρηματοδοτούμενης αδρά από το αγγλοσαξονικό κέντρο,πρέπει να καμφθούν οι αντιδράσεις των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.Με άλλα λόγια θα έχουμε μια εκστρατεία παραπληροφόρησης με σκοπό την κάμψη της πλειοψηφίας που αντιτίθεται στην Τουρκική Ένταξη.Οι Αμερικανοί δήλωσαν ότι θα παρατηρούν την πορεία της Τουρκίας και αν κάποιες χώρες προσπαθήσουν να διακόψουν την<<δίκαιη>>πορεία της Άγκυρας,θα επέμβει να τις αποτρέψει.Εξυπακούεται ότι τα εμπόδια θα μικραίνουν,μέχρις ότου οι υπάλληλοι των Βρυξελλών,αρμόδιοι για τις συνομιλίες ούτε καν θα το σκέφτονται. Δυστυχώς η κλεψύδρα γύρισε και η πόρτα άνοιξε και το όνειρο της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης έσβησε στις 3 Οκτωβρίου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της Συνθήκης της Ε.Κ.Α.Χ., στις 25 Ιουλίου 1952, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα πέρασε με επιτυχία τρία στάδια ολοκλήρωσης:

- ◇ της Τελωνειακής Ένωσης,
- ◇ της Κοινής Αγοράς και
- ◇ της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Η πορεία προς την ολοκλήρωση δεν σταμάτησε ποτέ. Γινόταν όλο και πιο δύσκολη, καθώς ο αριθμός των χωρών αυξήθηκε από 6 σε 9 μετά σε 10, σε 12, σε 15 και τελευταία σε 25. Παρά τις δυσκολίες, παρά την ύπαρξη κάποιων αντίθετων φωνών (των λεγόμενων «ευρωσκεπτικιστών») συνεχίστηκαν τα βήματα προς τα εμπρός, προς την επίτευξη του στόχου, ξεπεράστηκαν εμπόδια που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε λάθη του παρελθόντος και ούτε στιγμή δεν ακούστηκε η φράση «ας τα παρατήσουμε». Βήματα προόδου γίνονται καθημερινά, με τις οδηγίες και τους κανονισμούς που θεσπίζονται απ' το Συμβούλιο και πραγματοποιούνται άλματα με την υπογραφή νέων συνθηκών που θέτουν όλο και υψηλότερους στόχους προς την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η πραγματικότητα της ενιαίας αγοράς, η Συνθήκη του Μάαστριχ, η υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος, η Συνθήκη του Άμστερνταμ είναι οι σταθμοί προς την εξέλιξη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εκτός όμως από τα επιτεύγματα στην πορεία της Ευρώπης υπήρξαν και πολλές δυσκολίες και αδυναμίες των χωρών – μελών που δυσκολεύονται να ξεπεράσουν μέχρι και σήμερα. Ενδεικτικά, αναφέρουμε την αδυναμία πολιτικής και στρατιωτικής ένωσης, την αδυναμία εξάλειψης των περιφερειακών ανισοτήτων και άλλων κοινωνικών προβλημάτων καθώς και την αδυναμία απεμπλοκής από την επίδραση των Η.Π.Α. Τέλος, η χρονοβόρα διαδικασία στη λήψη σπουδαίων αποφάσεων είναι ένα πρόβλημα που χρειάζεται άμεση λύση.

Τις δεκαετίες του '50 και του '60 επιτεύχθηκε η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα και της Τελωνειακής Ένωσης. Η εξάλειψη των τελωνειακών δασμών και των ποσοτικών περιορισμών στις εισαγωγές και εξαγωγές και η εγκαθίδρυση ενός

κοινού τελωνειακού δασμολογίου την 1^η Ιουνίου 1968 τόνωσαν σημαντικά το ενδοκοινοτικό εμπόριο και επομένως την οικονομική ανάκαμψη των κρατών – μελών.

Πάνω στη βάση της Τελωνειακής Ένωσης στηρίχθηκε σταδιακά η Κοινή Αγορά, πράγμα που επέτρεψε την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς την 1^η Ιανουαρίου 1993, 23 χρόνια μετά την ολοκλήρωση της Τελωνειακής Ένωσης. Αυτό σημαίνει την ελεύθερη διακίνηση μέσα στην ενιαία αγορά των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων.

Όμως, για να μοιάζει η ενιαία αγορά της Κοινότητας με την εσωτερική αγορά ενός κράτους, έπρεπε να έχει νομισματική σταθερότητα την οποία εξασφαλίζει ένα ενιαίο νόμισμα. Οι όροι που αποφασίστηκαν στο Μάαστριχ με το πέραςμα στο τρίτο στάδιο της Ο.Ν.Ε. και η σύγκλιση των οικονομικών πολιτικών, επιτεύχθηκε, πράγμα που δείχνει την απόφαση της μεγάλης πλειοψηφίας των κρατών – μελών να υιοθετήσουν το ενιαίο νόμισμα, το ευρώ. Έτσι, από την 1^η Ιανουαρίου 2002 δώδεκα κράτη – μέλη αποτέλεσαν τη ζώνη του ευρώ.

Παράλληλα με την οικονομική πρόοδο, η Ευρώπη κατάφερε να διευρύνει τα σύνορά της από τη Μεσόγειο μέχρι την Σκανδιναβία και από την Ιβηρική μέχρι τη Βαλτική. Τα έξι (6) ιδρυτικά μέλη (Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Βενελυξ) αυξήθηκαν σε εννέα (9) το 1973 με την είσοδο του Ηνωμένου Βασιλείου, Δανίας, Ιρλανδίας σε δέκα (10) το 1981 με την είσοδο της Ελλάδος, σε δώδεκα (12) το 1986 με την προσθήκη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, σε δεκαπέντε (15) το 1995 με την προσθήκη της Αυστρίας, Σουηδίας και Φιλανδίας. Η διεύρυνση που έγινε το 2004 δεν είχε προηγούμενο καθώς τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχεδόν διπλασιάστηκαν και από

δεκαπέντε (15) έγιναν είκοσι πέντε (25), με την προσθήκη Κύπρου, Μάλτας, Σλοβενίας, Σλοβακίας, Τσεχίας, Ουγγαρίας, Πολωνίας, Λετονίας, Λιθουανίας και Εσθονίας. Παρά τα σημαντικά επιτεύγματα δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε και την ύπαρξη αρκετών προβλημάτων τόσων και τέτοιας ποιότητας, ώστε να χρειάζεται έγκαιρη αντιμετώπιση αυτών, προκειμένου να οδηγηθούμε στη λεγόμενη ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και να μπορέσουμε κάποτε να μιλήσουμε για πολιτική και στρατιωτική ένωση. Μπορεί να έγινε το πρώτο βήμα με τη δημιουργία της Κ.Ε.Π.Π.Α. αλλά χρειάζεται πολύ προσπάθεια για να επιτευχθεί ο στόχος της πολιτικής ένωσης και της δημιουργίας ευρωπαϊκής στρατιωτικής δύναμης.

Ένα ακόμα πρόβλημα αποτελεί η χρονοβόρα και περίπλοκη διαδικασία στη λήψη αποφάσεων. Το σύστημα λήψης αποφάσεων θα πρέπει να γίνει πιο λειτουργικό και να αντικατασταθεί η ομοφωνία με την ειδική πλειοψηφία ώστε να επιταχυνθεί η διαδικασία αυτή και να μη στέκεται το βέτο εμπόδιο σε σημαντικές αποφάσεις που αφορούν το κοινό συμφέρον των λαών. Επίσης, σημαντικό πρόβλημα αποτελεί η αδυναμία λύσης των κοινωνικών προβλημάτων όπως η ανεργία σε νέους και γυναίκες, η μικρή αύξηση του πληθυσμού, η εγκληματικότητα που είναι και τα σπουδαιότερα καθώς και άλλα πολλά. Όσον αφορά τις περιφερειακές ανισότητες, υπάρχουν διαφορές στα επίπεδα ανάπτυξης μεταξύ των περιφερειών και αποτελούν σοβαρό εμπόδιο στη συγκρότηση του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου. Τέλος, μια σοβαρή αδυναμία της Κοινότητας αποτελεί η επιρροή των Η.Π.Α. στις αποφάσεις της αποκλείοντας πολλές φορές τη χάραξη ανεξάρτητης ευρωπαϊκής πολιτικής.

Τις αδυναμίες αυτές της Ε.Ε. μπορούν και οφείλουν τα κράτη – μέλη να προσπαθήσουν να τις αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά καθώς

ανοίγονται μπροστά τους σημαντικές προοπτικές για την περαιτέρω ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι προοπτικές αυτές εστιάζονται σε τρεις τομείς:

- ◇ στη συνεχή διεύρυνση,
- ◇ στην εξάλειψη των κοινωνικών προβλημάτων και
- ◇ στη δημιουργία μιας ουσιαστικής κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας.

Μετά την ολοκλήρωση της πέμπτης διεύρυνσης κατά την οποία εντάχθηκαν δέκα κράτη – μέλη το Μάιο του 2004 άλλα δύο κράτη είναι στον προθάλαμο της Ένωσης και αναμένεται να γίνουν πλήρη μέλη ως το 2007. Με την ένταξη της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας τα κράτη θα αυξηθούν και θα γίνουν 27 και η ενιαία αγορά θα μεγαλώσει ακόμα πιο πολύ κάτι που σημαίνει ότι θα συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη. Επίσης, μια τρίτη χώρα, η Τουρκία, αναμένεται τα επόμενα χρόνια να λάβει από την Ευρωπαϊκή Ένωση ημερομηνία ένταξης και να γίνει πλήρες μέλος εφόσον πληροί τα κριτήρια του Άμστερνταμ. Τέλος, και άλλα κράτη της Ευρώπης, όπως τα κράτη της πρώην Γιουγκοσλαβίας ακολουθούν μια ευρωπαϊκή πολιτική με στόχο να χτυπήσουν μελλοντικά την πόρτα της Ευρώπης.

Ένας βραχυπρόθεσμος στόχος της Κοινότητας για την κοινωνική ευημερία πρέπει να είναι η επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων εστιάζοντας κυρίως στην ανεργία, στην καταπολέμηση της αυξανόμενης εγκληματικότητας, στο δημογραφικό πρόβλημα και στις περιφερειακές ανισότητες. Για την εξάλειψη αυτών των προβλημάτων, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να δώσει περαιτέρω κίνητρα σε όλα τα μέλη της, ώστε να γίνει μια συντονισμένη προσπάθεια για την καταπολέμησή τους.

Τέλος, όσον αφορά την κοινή εξωτερική πολιτική ασφάλειας, η λύση μπορεί να συνίσταται σε μια κοινή διοίκηση των στρατευμάτων και σε ομοσπονδιακά όργανα ικανά να άγουν μια αληθινά κοινή εξωτερική πολιτική. Βέβαια, ο καθένας γνωρίζει ότι αυτά είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα θέματα, τα οποία εκφράζουν την εθνική κυριαρχία πολύ περισσότερο από τις οικονομικές υποθέσεις.

Παράλληλα, με τις αναγκαίες προόδους στο πεδίο της Κ.Ε.Π.Π.Α. και ενόψει της περαιτέρω διεύρυνσης της Ένωσης, οι Ευρωπαϊκοί θεσμοί πρέπει να προσαρμοστούν στη λειτουργία μιας Ένωσης, αποτελούμενη από είκοσι πέντε (25) και πλέον μέλη. Αυτοί οι θεσμοί που σχεδιάστηκαν για να χειριστούν την Τελωνειακή Ένωση και την Κοινή Αγορά έξι (6) κρατών – μελών και που μετασκευάστηκαν για να χειρίζονται ένα όλο και μεγαλύτερο αριθμό κοινοτικών πολιτικών και για να εξυπηρετούν διαδοχικά εννέα, δέκα, δώδεκα και δέκα πέντε κράτη – μέλη, δεν θα μπορούν πλέον να λειτουργούν αποτελεσματικά όταν η Ε.Ε. θα αποτελείται από τέσσερις φορές περισσότερα κράτη – μέλη από τα αρχικά και όταν θα έχει προχωρήσει στο στάδιο της πολιτικής ένωσης.

Συμπερασματικά, για να φτάσει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα στο επιθυμητό επίπεδο ευημερίας δεν αρκεί μόνο η οικονομική μεγέθυνσή της και η διεύρυνση των συνόρων της. Η εφαρμογή όλο και καλύτερης κοινωνικής πολιτικής θα πρέπει να είναι ένας από τους υψηλότερους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς επιβάλλεται να δοθεί βάρος στην καταπολέμηση κυρίως της ανεργίας, της εγκληματικότητας και της στασιμότητας στην αύξηση του ευρωπαϊκού πληθυσμού. Αυτά είναι να σημαντικότερα προβλήματα τα οποία χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης εκτός των δευτερευόντων που αναφέραμε όπως το βέτο, η επιρροή των Η.Π.Α., οι ανισότητες των περιφερειών και το σύστημα

λήψης αποφάσεων. Η αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών θα ανοίξει νέους ορίζοντες για περαιτέρω ανάπτυξη της Ευρώπης και κατά συνέπεια θα επιφέρει πολλαπλά οφέλη στους Ευρωπαίους πολίτες. Επομένως, η Ένωση πρέπει να συνεχίσει με τον ίδιο ζήλο τις προσπάθειες ανάπτυξης της σε όλους τους τομείς, δίνοντας ιδιαίτερο βάρος στον ευαίσθητο κοινωνικό τομέα και να συντονίσει τις προσπάθειες όλων των χωρών – μελών της, ώστε να επιτυγχάνονται τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα και να υπάρχει ομοψυχία και ομοφωνία σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν το μέλλον της Ευρώπης.

Ωστόσο, πάντα θα υπάρχουν εμπόδια στο δρόμο προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, είναι όμως στο χέρι της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αντιμετωπίζει τις όποιες δυσκολίες και να εμφανίζεται ακόμα πιο δυνατή στο μέλλον δείχνοντας την δυναμικότητά της και τον κυρίαρχο ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει στα παγκόσμια δρώμενα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1. Μούσης Σ. Νίκος, (1994).** «Από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Θεσμοί και Πολιτικές», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- 2. Μούσης Σ. Νίκος, (1999).** «Ευρωπαϊκή Ένωση, Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

3. **Στεφάνου Α. Κωνσταντίνος**, (1999). «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση», (Τέταρτη αναθεωρημένη έκδοση), Τόμος Γ', Πολιτική και δυναμική της ολοκλήρωσης, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκουλά, Αθήνα – Κομοτηνή.
4. **Σακκουλάς Ν. Αντ.**, (1993). «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση», (3^η Έκδοση) με προσθήκη -νημέρωση μέχρι και τη Συνθήκη του Μάαστριχ, Αθήνα – Κομοτηνή.
5. **Μαραβέγιας Ναπολέων – Τσινισιζέλης Μιχάλης**, (1995). «Η ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Θεσμικές, Πολιτικές και Οικονομικές πτυχές», Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα.
6. **Ανδρικοπούλου Ελένη**, (1995). «Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής από τη Συνθήκη της Ρώμης ως το Μάαστριχ», Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα.
7. **Πιέρρος Τ. Φίλιππος, Μιχαλοπούλου – Δώρα Λ. Λίνα**, (1992). «Η Κοινωνική Πολιτική της Ε.Ο.Κ.», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
8. **Πιέρρος Τ. Φίλιππος, Μιχαλοπούλου – Δώρα Λ. Λίνα, Τσαγκάρη Έλενα**, (1993). «Προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
9. **Varhore Norbert, Klaasen H. Leo**, (1984). «Η Περιφερειακή πολιτική της Ε.Ο.Κ. και των χωρών – μελών της», Μετάφραση: Φ. Διαμαντόπουλος, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

10. Κοντογεώργης Λ. Γεώργιος, (1995). «Η Ευρωπαϊκή ιδέα, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελλάδα», Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, Αθήνα.
11. Ντούσκος Δ. Πέτρος, (1994). «Η πανευρωπαϊκή ενοποίηση», Εκδόσεις Guttenberg, Αθήνα.
12. Κωστόπουλος Ι. Τρύφοντας, (1996). «Ευρωπαϊκή Ένωση και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- Ευρωπαϊκή Ένωση: <http://www.europa.eu.int>
- Υπουργείο Εξωτερικών: <http://www.mfa.gr>
- Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα: <http://www.ecb.int>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή: www.europa.eu.int/comm
- Ευρωπαϊκό Δικαστήριο: <http://www.curia.eu.int/>
- Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή: <http://www.esc.eu.int/>
- Επιτροπή των Περιφερειών: <http://www.cor.eu.int/>
- Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα: <http://www.ecb.int/>
- Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής: <http://www.euro-ombudsman.eu.int/>
- <http://www.eu2003.gr/>

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Από το Γραφείο της Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης του Πολίτη, Δημητρίου Υψηλάντου 1 και Ακτή Δυμαίων, Πάτρα.
- Από Την Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων.

ΕΝΤΥΠΟ ΥΛΙΚΟ ΑΠΟ:

- Ενημερωτικά έντυπα από το Γραφείο της Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης του Πολίτη, Δημητρίου Υψηλάντου 1 και Ακτή Δυμαίων, Πάτρα.
- ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ(τευχος 42 Οκτωβριος 2005)

